

Timár György

Társulati vacsora

Elbeszélések

MB

196.111

Feb. 1933

Timár György

Társulati vacsora

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

Timár György

TÁRSULATI VACSORA

OSZK
Országos Széchényi Könyvtár

Fekete Sas Kiadó
Budapest, 2004

Az utószót írta dr. Del Medico Imre

A borító

Fábián Gyöngyvér: Angyalaink alusznak
című művének felhasználásával
készült

© Timár György örökösei, 2004

© Fekete Sas Kiadó, 2004

A szarvas

Nézi a tévében a riadt őzeket, szarvasokat. A víz csak jön, csak árad. Szegényeknek már alig jut hely a maradék egy-két szigetecskén. Szorosan egymás mellett állnak, reménykedve bámulnak a csónakra, amely azonban nem segíthet rajtuk, hiszen csupán az a dolga, hogy a közelükbe vigye a riportert kamerástul.

Hányan lehetnek? Ötvenen? Százan? Mereven állnak, egyikük se mozdul. Minek is tenné? És hova menne?

Átkapcsol másik állomásra, hogy ne kelljen ezt látnia. Ott meg emberek rohannak, adogatják egymásnak a homokzsákokat, mentik már-már összeroskadó hajlékukból a menthetőket.

– Ne az állatokon szánakozzál – mondta neki egyszer Váry, amikor a gazdira áhítózó menhelyi kutyákról beszéltek. – Van elég ember, akin szánakozhatsz. Őket sajnáld inkább.

Váry nem tette hozzá, hogy az állat, az végtére is csak állat, de ez már amúgy is benne volt a mondókájában.

Nem tehet róla, az ő szíve mégiscsak az állatok sorsa láttán facsarodik el inkább. Az ember így-úgy, de tud magán és a másikon segíteni; az állat nem. Azok a menhelyi kutyák, azok az árvízi őzek-szarvasok sokkal-sokkal kiszolgáltatottabbak az embernél.

Elzárja a készüléket, hanyatt vágja magát.

Hirtelen megképzik előtte az a tisztás, több mint fél évszázad távolából. Tűz a nap, felhőtlen az ég, s a tisztáson neki háttal, ott áll megint a gyönyörű hajdani szarvasbika.

Azon a nyáron a Börzsönyben nyaralt. Az újságot, ahol slapajkodott, megszüntették, a munkatársakat szélnek eresztették, s ő nem tudta, mit kínál neki az élet a továbbiakban. Nem is nagyon törődött vele, még örült is, hogy valahára szusszanhat egyet, kikerülhet a városi taposómalomból, a riportok után rohangálásból, a szerkesztőségi értekezletek szócsépléséből, a gyakornoksággal együtt járó nyomdai teendőkből. Meg aztán arra is jó volt ez a környezetváltozás, hogy felejtсен: Kati nemrég nyergelt át egy komoly, partiképes mérnök oldalára; ő akkor órákig ült otthon az ablak előtt és bámulta a szomszéd ház tetejét anélkül, hogy bármit is látott volna belőle.

– Na mi van, nem ült az impassz? – kérdezte sajátos, a helyzethez sehogy sem illő bridzsmetaforával anyja, bölcsen tudva persze, hogy az ember (egy éppen tizenkilenc éves ember) életében az effajta szerelmi bánat úgy illan tova, mint egy elbukott bridzsfölvétel emléke; s a kérdésben nem is gúny vagy lekicsinylés volt, hanem annak érzékeltetése, hogy nem érdemes emiatt orrot lógatni, hiszen gombház, sej, ugye, meg egy helyébe ezer is, aminek igazsága utólag világosan látható, csak éppen nem a metaforikus kérdés elhangzásának pillanatában.

Az a bizonyos „utólag” hamarébb következett be, mintsem remélte volna, mégpedig itt, a Börzsönyben, ahol addig ismeretlen élmények sokasága terelte el figyelmét a már amúgy is oszladozóban lévő lelki sajgásról. Igaz, a természettel, az apró lények életével még nem került olyan közeli, már-már meghitt kapcsolatba, mint amilyenben majd négy esztendő múltán

ugyanítt lesz majd, a Börzsönyben, immár nem nyaralóként, hanem mint munkaszolgálatos, egy lapát-század osztályidegen tagja, akinek ekkortájt jelentek meg már kötetbe gyűjtve is zsengei, bizonyos zavarodottságot okozva ezzel a század tisztikarában, s tán ennek is volt köszönhető, hogy verejtékes trógerolás helyett a kiváltságos, hogy ne mondjuk: előke-lő normási munkakört tölthette be, ami egyszersmind bizonyos szabadidővel járt: ha a számokkal végzett, elbóklászhatott a közeli erdőbe, megfigyelni, mennyi idő alatt porlad el egy magasról alázuhant mókusz tete-me, meg hogy milyen valószínűtlenül hatalmasra képes fölpuffadni egy varangy. Mindazonáltal ennél is érdekesebb volt a vörös és a fekete hangyák háborúja, melynek minden csatájában kivétel nélkül a feketék húzták a rövidebbet. A vörös hangyák mindegyike könnyörtelen harcos, ám egyben, ha szükséges, önkéntes tűzoltó is: ha az ember égő gyufával közelít a csapathoz, egyszeriben mind odagyűlnek, fölágaskodnak, és mintegy rálőve savukat a lángra, emezt egy szemvil-lanás alatt eloltják.

No de mindez ekkor még a láthatatlan jövőben ké-szülődik; most, tizenkilenc éves munkanélküli slapaj nyaralóként még nem mélyed el ennyire a természet titkaiban; újdonság itt akár még a Tűzköves-patak is, amelynek a ház közelében egy egészen különös öblö-södése van, ahol a víz viszonylag mély és pompásan lehűti az embert, jobban, mint a Balaton a somogyi par-ton, ahova gyerekkorában jártak majd' minden nyáron; igaz, ott, ha begyalogolt az ember jó darabon, akkor

úsznia is lehetett, amit ebben a két-három embernek ha helyet adó pataköblöcskében nem.

Aztán egyszer csak ott volt előtte a tisztás. A fényárban úszó tisztás, és rajta egy hatalmas, káprázatosan szép szarvas, nekik háttal. Valamit böködött az orrával. A szellő szembe fúj, így az állat nem foghatott szagot. Harminc méterre ha lehetett tőlük.

Őt akkor diadalérzet járta át. S már nyújtotta is kezét a puska után. Józsi úr szó nélkül odanyújtotta. Ő pedig hosszasan, gondosan célzott, úgy, ahogy azt Géza bácsi elmagyarázta neki.

A szarvas nyakszirtje volt a célkeresztben. Elhibázhatatlan.

Megnyomta a ravaszt.

Fémes csettenés, a vad mint az örült iramodott-csörtetett ki a látómezőből.

Döbbenet.

– Ez mi volt, Józsi úr?

– Hát ez bizony csütörtök, fiatalúr. Előfordul.

Leforrázva indult el visszafelé. Hol ronthatta el? Ezt a balszerencsét! Pedig mekkora agancsa volt! Akár nagydíjat is lehetett volna nyerni vele. Ekkora lehetőség, ő pedig csütörtököt mond... No nem, nem, ebből elég, ez a sport végképp nem neki való.

Lógó orral tért haza. Épp indult volna mosakodni és átöltözni, amikor a kártyaszobából kihallatszott a puskát Géza bácsinak visszaszolgáltató Józsi úr hangja.

– Kérném tisztelettel, eztet én nem hagyhattam. Hogy egy ilyen kölyök, szinte gyerek még... Aki életében először... Hogy éppen ő, és éppen a Királyt, akit

az urak már olyan régóta... Ez ugye nem lett volna igazságos, kérném tisztelettel. Isten a bűnömül ne vegye, de nekem égne a pofám, kérném tisztelettel, ha akkor kibiztosítom a puskát!

Megint látja a gyönyörű szarvast azon a régi napon, a fényes tisztáson. Szinte hallja a csettenést is.

És megint látja azt a többtucatnyi szerencsétlen, reménykedő jószágot az árvízben.

Áldassék, Józsi úr, ha még él. Ha nem, áldassék haló poraiban.

Zárás előtt

Mándy Iván emlékének

Mostanában gyakran álmodik a Lukács uszodáról.

A kép, habár szétfolyó, mindig ugyanaz. Ő a Gödörben van (nem áll, nem ül, nem hever, nem lebeg, épp csak jelen van valamilyen megmagyarázhatatlan módon), a Gödörben, azaz a napozóterasz Óbuda felé eső végén, ahová öt lépcsőfok vezet le. Délután hat óra lehet, a terasznak már csak egy parányi szögletét éri a napsugár, az egyenetlen farácsozatú napozópricscsek időnként üresek, időnként három-négy ismeretlen, arc nélküli személy ücsörög rajtuk. Látni nem látja őket, csak éppen tudja, hogy ott vannak, és hogy nincsen arcuk. Szeptember eleje lehet, akárcsak akkor, több mint harmad évszázada.

Egyedül van. Nagyon egyedül.

Lentről, a medencék felől óriási némaság terjeszkedik fölfelé mint láthatatlan, fenyegető szörny, amely éppen elnyelte a nyári gyerekzsibongást, s máris újsákmány után nézne. A platánok lombja még zöld, csak korán sárguló néhány levelük libeg alá, hintázva-ringatva a szélcsöndben. Az ég valószínűtlenül kéken kéklik a fakoronák fölött. A terasz falai szinte tünetően sárgák, sárgábbak, mint a valóságban.

Érdekes: minden korábbi álma közül, mely valamiért meghorgadt az emlékezetében, mindössze egy volt színes, még gyerekkorában, s különösképp az is fürdőhöz, egy ismeretlen fürdőhöz kapcsolódott. Ő valahonnan nagyon magasról, tán egy műugrótorony tetejéről, ahol egyébként sosem járt, bámul le egy négyszögletes úszómedence kobaltkék vizére, s ez a kékség megmagyarázhatatlan boldogságérzettel tölti el. De ez nagyon régen volt.

Boldogság?

Még egy óra, és a fürdő bezár. Ilyenkor zárás előtt sosem szerette az uszodát. A víznek ilyenkor mintha enyészetszaga kezdene lenni. Ritkán is maradt annak idején ilyen későig. És most mégis mindig ezt álmodja, újra meg újra.

Nemrég valami hivatalos vacsorára kellett mennie, a fürdő utcájának túlfelén lévő, a Gödörrel éppen átellenes étterembe. Korán érkezett, nem akart első lenni, elhatározta, hogy egy kicsit elálldigál a bejárat előtt, amíg valamelyik asztaltársa be nem fut. De aztán fölpillantott a Gödör falpárkányára, amely mögül valaha még télen is mindig egy szál fürdőnadrágban

nevetett le a kucsmás-bundás-kesztyűs-sálas-hócsizmás járókelőre – és mégis gyorsan befordult az étterembe.

Rajtakapta magát, hogy mint oly gyakran, megint egyszer, habár az átlagosnál jobb a memóriája, pontatlanul emlékezett. Hiszen az álmok során egy ízben lenn is járt, a téglalap alakú medence mellett, a valamikori büfé előtt, onnét nézett fölfelé a Gödör irányába. Aztán hirtelen, minden átmenet nélkül megint oda-fönn volt, nem tudni hogyan. Az biztos, hogy nem a Kaziék lépcsőházában kaptatott fölfelé; arra emlékez-nék.

A Kaziék lépcsőháza.

A két lépcső közül a zártat, az egyenesen a Gödör-höz felvezetőt egy bolondos gimnazista lány nevezte el erről a kedves, kissé dundisodásra hajló budai fiúról és barátairól még valamikor ötvennyolcban vagy ötvenkilencben, mert ez a kompánia, a Gödör törzslakóihoz tartozván, elvből nem vett tudomást a nyitott lépcsőről, mely a terasznak a Gödörrel ellentétes, déli részéhez vezetett. Ő a Kazit azóta csupán egyszer látta viszont, tán húsz évvel később, persze itt, a Lukácsban. A Kazi akkor már valahol Tahitótfaluban vagy a környékén volt zenész egy vendéglátóipari üzemegységben. Dundibb volt, mint valaha, a halántékán egy picit őszült is, és már senki nem hívta ama bizonyos lépcsőházat az ő meg a jóisten tudja kikből álló csapata lépcsőházának.

Tehát nem lépcsőkön ment föl. Pedig ma még, ha keservesen is, de valahogy csak fölküzdené magát a rossz térdével, ha egyáltalán eszébe jutna a város túl-

só végéből, ahová azóta elköltözött, idebumlizni; de aláereszkednie, mi tagadás, már igen-igen nehéz volna a nedves szőnyegdarab-félékkel borított fokokon, melyeknek a strandpapucs egyetlen vacak kis tétovázása elég, hogy az ember hanyatt vágódjék és beverje a koponyáját. Ha ugyan vannak még manapság is ilyen agyonázott, rojttalan szőttes darabkák a Kaziék lépcsőházában. Nem vitás; végtére le is lehet venni lemenet azt a strandpapucsot, de ha mezítláb tocog le az ember, utána napokig kenegetheti a lábujjai közét, hogy megszabaduljon a gombáktól.

Nem, álmában nem ezen az úton került vissza, föl, a Gödörbe. Egyszer csak hogy, hogy nem, megint ott volt, mint egy eltévedt, alkonyat előtt hazajáró kísértet. Alig néhány napozó élvezte még az utolsó, bágyadt napsugarakat. Megint ismeretlenek, persze. Ezek most már mindig csak ismeretlenek lesznek. Az új négerbarnák, az új tusolók, az új bridzsezők, az új lányok, az új kabinosok. Kovács úr, Béla úr, Vili úr, Fejér gróf úr már rég a föld alatt. Ő maga soha többet nem lép a szűköcske ötös kabinba, hiába volt az az övé minden nap. Csak egyvalami maradt meg benne kitéphetetlenül, mint maga a hajdani ifjúság: a Gödör.

Tehát a büfé (a Régi Büfé) elöl egy váratlan snittel termett megint odafönn, és a világ legtermészetesebb mozdulatával akart letelepedni a többtucatnyi üres napozópriccs egyikére, amikor egy hatvanas asszony, a három-négy arctalan fürdővendég egyike rászólt:

– Elnézést, de az ott egy idős úr helye. Láthatja, a sporttáskája is ott van.

Marhaság, gondolta. Még hogy egy idős úré? Hát hova tette a szemét, kedves asszonyság? Nem látja, hogy enyém ez a bordó árnyalatú barna sporttáska, melyet még néhány évtizeddel ezelőtt tettem rá erre a napozóágyra, hogy már el ne foglalja valaki véletlenül, s melyet aztán az új lakóhelyem pincéjéből loptak el a benne lévő holmival együtt a betörők?

Nevetséges.

Megsértődik, újra levonulna (lekerülne) képzeletben a — — —

És már-már fölébred, amikor ráeszmél, hogy ez itt már nem az a hely, ahová, mondhatni, hazajárt. Hogy ennek az utolsó gyér sugaracskának így zárás előtt már semmi köze a régi zsibongó nyáridőhöz, amikor még tobzódott fölötte a napfényben fürdőző kék meg a zöld. Lehet ő akár fönn a Gödörben, akár lenn, a mendencék partján: ha kijönne ide, már mindig csak a nyomasztó hiányt érezné.

Valakiét, aki – mint valami öntőforma, egy eleven szobor negatívja – e hiányával töltené be, akár csak álmaiban, az uszoda minden zugát. Ahogyan több mint harmad évszázada.

A lóarcú lány

A vizet nem is látta.

Csak padokat látott, melyeken felöltözött emberek ültek, mint egy falusi futballmérkőzésen. Mai, Én-utáni emberek voltak, és még jöttek is egyre valahonét, sosem látott arcok, illetve őket sem látta, csak tudta, hogy ismeretlenek, s hogy ő is örökre ismeretlen lesz nekik.

Nem, medence egyáltalán nem került a látókörébe, mégis tudta, hogy ez itt az uszoda. Pedig nem emlékeztetett rá semmi, legföljebb egy kurta snitt erejéig egészen fönn valahol egy különös, ferdén kialakított, az épület egyetlen vonalával sem párhuzamos térség, ahol valaki – egy férfi – fürdőnadrágban hevert, és magasra tartott fejjel, napszemüvegben újságot olvasott. Odébb, ritkásan, öt-hat merev arcú női szoboralak fordította fejét a Nap felé. Sehol két személy együtt, minden alak magányos volt, egy-egy önálló galaktika, és szemlátomást arról sem tudott egyikük sem, hogy a térben nincs egyedül.

De ez a napozós jelenet legföljebb egy pillanatig tartott. Tekintete vissza-visszatért a lenti padokon ülő vagy éppen hozzájuk érkező felöltözött népséghez, görcsösen kutatva köztük egy még Én-kori halandót. És akkor hirtelenül, villanásnyi időre megpillantotta a lóarcú lányt.

A lóarcú lány pontosan olyan volt, mint hajdanán, harminc-harmincöt éve, nem öregedett egyetlen szerelmes éjszakányit sem. Neki, ahogy a lányt észrevette, voltaképpen boldognak kellett volna lennie, vagy

legalábbis valamiféle otthonosságérzetnek kellett volna eltöltenie, amiért megkapta a sóváran áhított bizonyítékot, hogy lám, ez itt mégiscsak a még-világ, az ismerős, az ő létét léteivel igazoló közeg, még ha csak egyetlen pirinyó eleme is emennek; de boldogságról szó sem volt, még csak otthonosságérzetről sem, inkább a dolgokon immár véglegesen kívül levés zavaráról; szeme már iramlott is tovább, mint aki megérzi a saját turpisságát, hogy csupán a valakibe kapaszkodni vágyó lélek megrendelésére hozta be a képbe ezt a közömbösen ismerős arcot, mely aztán csak annál inkább kiemelte a környezet Én-utáni idegenségét.

Villámsebesen lebegett át a másik medence fölé, melynek vizét éppolyan kevésbé – azaz sehogy sem – látta, mint az előzőét. Egy épület meredt előtte kopárszürkén, emeletén oldalt oszlopos, fedett, körbe, illetve inkább négyszögbe futó folyosókkal, melyeken két, fehérbe öltözött, arc nélküli úszómester tűnt föl. Tudta, hogy ez itt az a bizonyos, téglalap alakú medence, melynek túlsó jobb sarkából sietett (sietett, ó, egek!) valaha föl a lépcsőn, a szerelmek platánlombos platójára; annak ellenére tudta ezt, hogy itt semmi sem hasonlított az Én-kori képre, lépcső sem indult sehonnan fölfelé.

Ott lebegett hát félemeletnyi magasban a láthatatlan, éppen csak tudható víz fölött, és gondolatai visszatértek a lóarcú lányhoz. Vajon miért éppen őrá ismert az arc nélküli, idegen tömegben? Hiszen ez a lány egykor hozzátartozott ugyan a napozóterasz mindennap látott egyedeihez, sőt, ők ketten még köszönő viszonyban is voltak egymással, de csak mint az ud-

varias emeletszomszédok; érzelmi szál egyiküket sem fűzte a másikhoz; ő más lányokért epekedett, utána is más lányok epekedtek; közöttük soha, még véletlenül sem pattant ki az a szikra, mely a lány mostani váratlan megjelenését indokolhatta volna.

Hát akkor? Miért mégis ő?

Szeressük az elme rejtélyeit, hiszen ők a mi igazi énünk. Már az is csoda, hogy az ember felöltözött ismeretleneket lát egymás mögé rakott padokon ücsörögni, és ebből pontosan tudja, hogy uszodában van. Csoda az is, hogy ha már egyszer tudja: uszodában van, akkor miért látja egy falusi futballpálya nézőterét. Ilyenkor, ha valaki elkiáltja magát: „Babfőzelék!”, az ember képes pánikszerűen elmenekülni, mint aki a halálos ítéletét hallotta. De az is lehet, hogy ellágyul, és a szeretetnek ébren csak ritkán érzett hulláma önti el, mint valamely gyöngéd vallomás hallatán. Az uszodát, a futballpályát és a babfőzeléket az álmodó tölti meg – mivel is? Érzelemmel? Értelemmel? Nyilván mindkettővel.

Jó, jó, csak hogy miféle értelem tulajdonítható a lóarcú lány megjelenésének? Ezt a kérdést, mint tudjuk, még ébredés előtt, a láthatatlan hosszúkás medence fölött félemeletnyi magasságban lebegve tette föl magában, nem szavakká formálva, persze, csupán csodálkozás alakjában. Miért éppen őt választotta ki harmad évszázad távlatából, hogy saját volt-létezését megnyugtatóan jelen idejűvé álmodja? Miért őt, akit e harmad évszázad során még csak nem is látott viszont soha? S akire ez idő alatt egyszer sem gondolt?

Nem önvédelemből-e?

Ha valamelyik – eleven vagy holt – szerelme bukkán föl a futballpálya nézőterének felöltözött ismeretlenjei közt, nem döfődik-e bele ez a körülmény olyan végzetesen, hogy tán föl sem ébred többé utána? Nem éppen a legközömbösebb ismerősnek (mindamellet: fiatal lánynak!) kellett-e föltűnnie ahhoz, hogy az iszonyú idegenségben ő valami kis meghittséget hazudhassék magának, ha csak egy futó pillanatra is? Nem erre a kockázat nélküli, örökifjú, lóarcú lányra volt-e eleve szüksége?

Visszagondol a szinte kifacsartan ferde terasz magányos napimádó-szobraira, az Én-utáni kor kegyetlen verőfényében. A kopár-szürke épületre, az emeleti fedett, oszlopos folyosókon előbukkant arctalan úszómesterekre, aztán arra, ahogyan ez az egész, történet nélküli történet elindult, még a lóarcú lány fölvillogása előtt: a futballpálya-uszoda körüli padsorokon ülő vadidegenekre, és hirtelen rájön, hogy ezek nemcsak föl voltak öltözve, hanem még vastag télikabát is volt rajtuk.

Vége minden nyaraknak.

Az élmény

Az első napokat Bakos határtalanul élvezte. Nemcsak a tenger valószerűtlen, tébolyult Technicolor-kékjét meg a szicíliai halászfalu éppoly valószínűtle-

nül fehér házacskaít; még inkább örült a tökéletes idegenségnek, ennek a kecsegtető kozmosznak, a mindent-előlről-kezdhetés pár hetes hitének. No persze, Margit meg a két gyerek, a családapai felelősség és a Damjanich utcai bérkaszárnya, mint egy előző lét megannyi mellékes, ám kötelező rekvizituma szemrehányásra készen ott lapult valahol a nyúltagya környékén; de azért a Kaland volt az erősebb, a kacéran magakellettő; a meghatározhatatlan színű-szagú földes szoba Mareschiéknál, az alkonyati barangolások a lakók, majd meredek sziklák övezte parton, meg a háromszáztizennégy dollár, ami *A nagy imádó* olasz kiadása jutalmául devizában a kezéhez jutott. Bakos sosem járt a magyar határokon túl, s jóllehet – ősei tiszteletére – megtanult olaszul, borzongó élvezete jórészt a nyelvi és szokásokbéli ismeretlenség szorongásából táplálkozott. Kisgyerekkora óta, amióta apja elbeszéléséből megtudta, hogy egyik felmenőjük minden valószínűség szerint az a szicíliai Baccoccio volt, aki Regiomontanus famulusaként került Mátyás király idején Magyarországra (hogy itt pajzán történetekbe gabalyodva kihívja némely főrend ellenszenvét, miáltal gyors távozásra kényszerült, hátrahagyva egy törvényes magyar asszonyt és két fiúgyermeket), szóval kicsiny kora óta arról ábrándozott Bakos, hogy elindul családja kezdetei, a perzselő napfény, a vad szerelmek és még vadabb vérbosszúk hazája felé. Amikor aztán *A nagy imádó*t Guapardi, az egyik milánói kiadó megjelentette, végre – negyvenhét esztendőskorában – földerengett szemhatárán a gyerekkori álom megvalósításának esélye.

Mareschiékat egy fiatal, mokány, Gennaro nevű (istenem, Gennaro! már ez a név is maga Szicília!) ha-

lász ajánlotta Bakosnak, még lenn, a halpiacul is szolgáló kikötőben, s készségesen segített a málha fölci-pelésében. Mint mondta, a házaspár mindig örömet szorít helyet vendégeknek, akik ott az egyik – tengerre néző – szobában igen olcsón meghúzhatják magukat, sőt kívánatra reggelit és vacsorát is kaphatnak a háznál. Eddig, mondta Gennaro, még mindenki nagyon meg volt elégedve a szállással, noha úgy hírlík, hogy a harmincéves, tüzes és igen szép fiatalasszony, la Mareschi, a vidéknek már leány korában is körülrajongott Emíliája valamennyiük szívében otthagya szerelme fájó töviseit. Bakos e körülményről különös örömmel értesült, hiszen a mokány halászlegény félig áhítatosan, félig kajánul előadott expozíciója eleve azt a félreismerhetetlenül szicíliai élményt hozta látóközbe, melyről egész úton ábrándozott.

– Valami jó, vérbő sztori kell – fontolgatta, még amikor magyar földön zötyögtette a vonat –, lehetőleg egy belevaló féltékenységi dráma, melyből azért némi filozofikus mélység is kihozható. Ha Szicíliában se találok ilyet, akkor sehol. Ezért volt zseniális ötlet Szicília. Melyik másik magyar írónak jutott volna ez az eszébe?

És a szegény pancserekre gondolt, akik ilyen esetben a firenzei képtárakban verték el a pótolhatatlan időt.

– Attól kezdve már gyerekjáték lesz az egész. Guapardi természetesen harapni fog a regényre, már csak az olasz téma miatt is, és megint befolyik egy utazásra való. Abból Párizsba megyek.

Ám ahogy az első két hét eltelt, kezdeti lelkesedése lelohadt. A kis hepehupás utcákat és tengerhez ve-

zető sikátorokat már mind az unalomig ismerte, a sötét tekintetű kocsmáros pedig, mihelyt belépni látta, már azzal a bizalmassággal nyúlt a vörösborért, amelyhez fogható (legalábbis Bakos szerint) kívülre csak a szomszéd falu elleni vendetta bicskás hőseinek járhat ki. Éppen csak a vendetta hiányzott. Pedig Bakos fáradhatatlanul sétált, leginkább lenn a kikötőben; hiába, úgy látszik, uborkaszezonban jött, mert nem történt az ég egy világon semmi. Kivéve, amikor az egyik halász leköpte a másikat, valami elszámolási ügyből kifolyólag. Bakos azt remélte, hogy a dolognak folytatása is lesz; kedve azonban csakhamar elpárologt, amikor a két haragost egy órával később a legnagyobb barátságban látta eltávozni az ivóból.

A második hét végén már kifejezetten ideges volt. Néha szobájában maradt, a tenger látványa meg egy nyitott füzet előtt, hogy így talán mégiscsak sikerül kiötlenie valamit. Kétségbeesetten erőlködött, hogy eszébe idézze az elmúlt napok egy-egy jelentéktelennek látszó részletét, de e részletek még fölidéztetésük után sem bizonyultak jelentősebbeknek, következésképpen Bakos, akit ezen a ponton mindig elfogott a pánik, ismét kiloholt a szicíliai valóságba.

Még a legérdekesebbek a reggelek voltak, amikor is a fekete hajú Mareschiné (vagy ahogy némely olvasmányélménye alapján Bakos nevezte: Donna Emília) belibbent a reggelijével, s megkérdezte, vajon félóra múltán bejöhetne-e takarítani. A félóra alatt Bakos bekapta a gyér elemózsiát, megmosdott, megborotválkozott, s nyitott füzte elé ült, hogy lássék, mennyire

komolyan veszi egy ilyen író a munkáját. A menyecske egy ízben meg is jegyezte, milyen szorgalmas, ahelyett, hogy üdülne és pihenne, mint a többiek. Ezenközben – Bakosnak háttal – le-lehajolgatott egy-egy lehullott csikkért, vagy a papucsokat megigazítani, s Bakosnak átvillant az agyán, amit az a Gennaro mondott, hogy mindeddig a Mareschi-ház valamennyi vendégének tövis szaladt a szívébe.

– Legalább tör szaladt volna bele, vagy konyhakés – sóhajtott, és szájában összefutott a nyál. – Abból már lehetne valami. Utóvégre a példányszám se kutya.

Az effajta gondolatokért aztán rendszerint megróttta magát: ilyesmi mégsem illik egy humanistához. Ilyenkor azzal vigasztalódott, hogy voltaképpen nem ő a kegyetlen, hanem ez az átkozott mesterség, mely élő emberek véréből és halálából, mint valami nyersanyagból, gyúr unatkozó társaik számára kellemesen borzongató, lefekvés előtti olvasmányt. A jelen elmélkedés szaladt végig benne most is, mint valami sínpáron; ez azonban nem gátolta meg Bakost abban, hogy mindazt szemügyre ne vegye, amit a fiatalasszony kívánatos hajlongása kínált. Egy alkalommal pedig, bátorságra kapva, így fordult Mareschinéhez, aki éppen az ágyon hajolt át, hogy fölemeljen egy kispárnát, mely a fal mellett a földre csúszott:

– Tudja, Donna Emília, ahogy így reggelente nézem, irigylem a férjét.

A fiatal nő feléje fordult, s a szemében végtelen szomorúság tükröződött, amint mély hangján megszólalt:

– Ezt nem kellett volna mondania.

Bakos zavarba jött.

– Az istenért, drága Donna Emília, ne értsen félre...
Én csak...

De az asszony, mintha nem is hallaná Bakos szabadkozását, merően kibámult az író mögött az ablakon, a végtelen Technicolor víztömegre, úgy folytatta:

– Énértem aztán ne irigyelje azt az embert. Nem szeret az már engem. Más után futkos, tudom én jól. Tíz évig jó voltam neki, most meg, hogy elmúltam harminc... Eh! Pedig hogy szerettük egymást, Signor, ha sejtené! Soha úgy nem fogja őt senki ölelni, ahogy én öleltem, elhiheti, Signor. Eh, persze honnan is tudná, hogyan ölelek én!

Bakos krákogott és zavartan oldalt nézett, a falra, ahol egy feszület függött.

– Az a lotyó meg leszökik hozzá a bárkára. Azt hiszik, nem tudom. De vannak nekem jó embereim, azok mindent elmondanak. Ha hiszi, ha nem, egy hónapja, hogy az uram utoljára hozzám nyúlt. Egy hónapja, Madonna mia! A szakácsnőjéül tart, Signor. Irigyelni! Ne miattam irigyelje, legföljebb azért a kis szukáért.

Bakos nem tudta, mit is kéne mondania.

– Olyan csinos az a nő?

– Csinos?! A haja örökké fésületlen, úgy lóg-lóg minden irányban szálankint, ruhája meg egy van összesen, az is mindig koszos.

– Borzasztó – mondta Bakos.

– Nem mondom, az alakja elég jó. Miért – kiáltott föl hirtelen, szinte esdő tekintetet vetve az íróra –, az enyém tán nem az?

– Sőt – dadogta Bakos –, hiszen éppen ezt próbáltam az imént... Sajnos, az én olasz tudásom... Nem, nem, kitűnő alakja van, Donna Emília, kitűnő, elsőrendű alakja van. Filmre mehetne vele.

Az asszony fájdalmasan elmosolyodott, aztán odalépett Bakoshoz, aki gyámoltalanul ült az üres füzet előtt, s belesimított az író erősen ritkuló, őszes-kese hajába.

– Maga jó ember, Signor. Látom, mennyire iparkodik megvigasztalni.

– Ma non! – pattant föl Bakos, s maga se tudta, mit csinál, amint átfogja a fekete fiatalasszony vállát. – Scusi – kért azon nyomban bocsánatot, s esetlenül leengedte a kezét. – Én nem vigaszul mondtam! Nem! Maga gyönyörű, Donna Emília, gyönyörű! La bellezza incarnata! Ha maga az én feleségem volna, nem egy hónap, de egy nap, mit nap! egy óra sem telnék el anélkül, hogy...

Az asszony szemében mintha az a kis ködfátyol jelent volna meg, amely rendszerint annak jele, hogy a vágy fölébe kerekedett a megfontolásnak.

– Ezt komolyan mondja?

A nő hangja mély és furcsán, rekedtesen bársonyos volt; Bakosban fölébredt a hím.

– Donna Emília... – lihegte, s átfogta a nő derekát. Szinte részegen hajolt a nyakához, de amint épp belecókolt volna, Mareschiné ellibbent előle.

– Nem szabad... Nem szabad, Signor.

És kiment a szobából, a söprűvel.

Bakos földúltan járt alá-föl. Hát íme, a Téma megérkezett. Igaz, ez még csupán az ígérete; egyelőre nem több, mint személyes kaland, afféle kis etye-petye... Mert ha ma nem, hát holnap, ez nem vitás, az a derék Mareschi majd még vár pár napig, naná, hogy vár, ha egyszer egy hónapot kibírt... És utóvégre úgy kell neki, egy asszonyt, méghozzá ilyet, csak úgy otthagyni ennyi időre...

Erről Margit jutott az eszébe, meg a Damjanich utca, a lármás gang, a mindennapi porolás, udvari veszekedés. Margit is otthon maradt egy hónapra, igaz. Na ja, az azért más. És különben is, kinek kéne Margit, a negyvenhat évével meg azzal a löttyedt mellével? De jó, rendben van, tegyük föl, hogy kell valakinek. Mit tenne ő, ha megtudná, hogy mialatt elvolt, Margit egy illetővel...?

Szétlapítaná őket. Ledobná őket a gangról. Előbb a férfit, aztán Margitot. Utána följelentené magát.

Na nem, marhaság, ez tiszta romantika. Még egy nyomorult pofont se lenne képes lekeverní. Tényleg, mi volna?

– Három napig nem bírnék enni – gondolta csüggedten.

No de ez itt más. Ez Szicília. Próbáljuk meg lehántani a személyes kalandocskáról mindazt, ami íróilag fölösleges, ami banális, és őrizzük meg az Élményt. Ha pedig ez megvan, folytassuk képzeletben, mi történnék, ha a szicíliai férj megtudja, hogy a felesége megcsalta egy magyar íróval? Azaz mindegy, kivel.

Valakivel. Egy külföldivel. Elképzelhető, hogy legyintene és vállat vonna. Igen, ez volna a modern, a meg-hökkentő. Vagy pláne ha még boldog is volna, hiszen ő már úgyis a koszos szukát szereti, s a felesége csak nyűg neki. Elképzelhető ez? Nem, ez azért nem. Jó, hogy a szukát szereti, de azért az élet – és főleg a férfilelek – bonyolultabb. A pasi amellett, hogy a szukája után koslat, a feleségét is szereti, és féltékeny rá, ne szimplifikáljunk. Mi van még? A férj fölmond a vendégnek, és alázatosan visszatörleszkedik az asszonyhoz. Egy férfi csak addig csalja a feleségét, amíg az vissza nem csalja. Ilyenkor aztán hanyatt-homlok rohan haza, befejezi a kalandokat, és szenved.

De az is lehet, hogy fölképelne. Habár ez amolyan 1910-es krakélertempó. Igaz, Szicília el van maradva; lehetséges, hogy ők most tartanak pofozásban 1910-nél.

– Jobban bele kell még hatolnod az Élménybe – határozta el végül Bakos.

A vacsorákat rendszerint hármásban, a kis földes konyhában költötték el. Mindedig Bakos nem méltatta különösebb figyelemre a szófukar házigazdát; vacsora közben általában a fiatalasszonnyal beszélgett; most azonban, hogy Mareschi egyszerű szicíliai halászból regény-, de legalábbis elbeszélésfigurává rukkolt elő, igyekezett őt is szóra bírni. Ám Mareschit látszólag sem az időjárás, sem a halakra és a halfogásra vonatkozó kérdések nem érdekelték; egy-egy morgásnál több nemigen hagyta el ajkát, s ha mégis elhagyta valami, az halszáлка volt. Odafigyelni ugyanis csak

az evésre figyelt, ezt viszont óriási összpontosítással; nagy tömeg halhúst lapátolt a szájába, s a szálkákat oldalt a földre pökdöste. Bakos hideglelősen nézte az ősemberi megnyilvánulásokat, s egy film jutott az eszébe, a VIII. Henrik, amelyben Charles Laughton falt ilyen randán, de legalább uralkodói minőségben, ami azért mégis más. Donna Emília szerelmes odaadással látszott csüngen a zabáló férjén, időnkint azonban – cinkos összekacsintásképpen – buja pillantásokat lövellt Bakosra, különösen amikor a tűzhelynél állt, férje mögött, hogy emennek még szedjen.

Eddigi szokásától eltérően Bakos ezen az estén hamar nyugovóra tért, de nem bírt elaludni. A fülledt, párák éjszakában izgatottan gondolt a másnap reggeli takarításra, különféle helyzeteket és mondatváltásokat képzelve el. Ezek mindegyike nagyjából azonos módon végződött. A színes fantázia-kavalkád kevéssel három óra előtt ért véget. Ekkor az író fejében még megfordult, hogy Mareschi már rövidesen indul a tengerre, ő tehát most kicsit még várva és a hajnali ágy melegében lepve meg a fiatalasszonyt, bizonyára tüstént célhoz juthatna; a következő percben azonban nem Donna Emília, hanem Morpheus vonta karjaiba.

Amikor Mareschiné behozta a reggelit, Bakos még aludt. Arra ébredt, hogy az asszony takarít. Jó isten! Elpasszolta az alkalmat, s most borotvátlanul, pizsamában fekszik az ágyban!

– Jó reggelt – mosolygott rá a nő, észrevéve, hogy a vendég fölébredt. – Látszik, Signor, hogy boldog ember. Csak azok alusznak ilyen jól.

Azzal hátat fordítva Bakosnak, jó mélyre lehajolt, a személtlapátért. Az író egy percre megfeledkezett arról, hogy a kalandról lefejtse a banalitást. Testéről fejtette le a takarót, és kilökte magát az ágyból. Ahogy odaért a nőhöz, az hirtelen főlegyenessedve feléje fordult, és így szólt:

– Képzelve, Signor, tegnap este, hogy maga lefeküdt, megpofozott ez a vadállat. És mit gondol, miért? Mert meg merészelttem kérdezni tőle, hogy megint a ringyójától jön-e.

Donna Emília szeme, ez a gyönyörű fekete szem leírhatatlan bánatot fejezett ki.

– Hát mondja, Signor, mit tegyek? Mit tehetek? Maga okos ember, író, mondja meg, mit tehet ilyenkor egy asszony?

A kérdés csábító volt, de Bakos – ifjúkori emlékei alapján – úgy vélte, a megfelelő pillanat még nem érkezett el: ha egy nő a férfi eszével jön elő, akkor előbb lelkizni akar. Hát jó, legyen. A tálcához lépett, s beleharapott a reggelire kapott szardíniás kenyérbe. Közben eszébe ötlött, ami előző nap foglalkoztatta, s leereszkedően, továbbá némileg csámcsogva így szólt:

– Az én írói tapasztalatom szerint, kedves Donna Emília, ha egy asszony vissza akarja hódítani a csapodár urát, akkor tegye féltékennyé. Erre nem gondolt?

A fiatalasszony ámulva meredt rá.

– Féltékennyé?

– Úgy van, féltékennyé. – Bakos felhajtotta a kávéját. – Meglátja, ha a férje attól tart, hogy elveszítheti magát... Nem is: ha azt kell látnia, hogy egy másik férfi kedvesebb, vonzóbb magának, mint ő...

– Ó, Santa Maria, miket beszél, Signor?

– Ne is tagadja, Donna Emília, ne is tagadja: ha a lelke legmélyére néz, mostanában nem a férjét látja ott! Nem azt a vadállatot, aki üti-veri magát... egy ilyen csodálatos, szelíd, angyali teremtetést! Magának, ó, én tudom! magának egy csöndes, megértő, intelligens ember kell!

– Miért mondja ezt, Signor? Én jó keresztény vagyok. Én a férjemnek örök hűséget esküdtem.

– Hisz éppen ezért kell őt visszahódítania! – szakadt el rugalmasan Bakos, erőt gyűjtve az újabb ostromhoz. – Éppen ezért kell féltékennyé tennie őt! Hogy visszatérjen magához!

– De hát én... én képtelen volnék... Hiszen ő is tudja, hogy... hogy én még soha...

Bakos odalépett az asszonyhoz, kiragadta kezéből a söprűt, szilajon félrerúgta, s férfiasan magához rántotta az asszonyt.

– Bizza csak rám magát, Donna Emília... Ne féljen – súgta szenvedélyesen. – Én, mint az emberi lelkek ismerője, nagyon is megértem magát. Maga vissza akarja hódítani a férjét attól a ringyótól. Tehát féltékennyé akarja tenni. Erre viszont nem képes, amíg nincs rá tényleges oka... igaz? Hát ne féljen, majd én segítek magának. Ne féljen... ne félj, te édes... te...

Bakos most határozottan formába lendült. Mareschiniét, úgy látszik, a söprű hiánya védtelenné tette; igyekezett ugyan tiltakozni, de egyre erőtlenebbül. Amikor Bakos – pillanatra sem hagyva abba a huszáros rohalmot – megérkezett vele az ágyig, panaszosan fölajdult:

– Meg fog bennünket ölni!

Bakos ebben a pillanatban fogta föl, hogy győzött.

– Majd elmagyarázzuk neki – suttogta. – Hiszen mi-atta történt... És neked is jogod van egyszer azt tenni, amit szeretnél... drágám... te...

A továbbiakat nem részletezzük; ez még egy Bakostól is távol állna, hiszen a történetnek ez a része a banalitásnak kétségkívül számos ismervét hordozza. Ott folytatjuk, amikor a szép Emília már pucéran áll a szoba közepén, s éppen azt kérdezi, kezét a szívére szorítva:

– És most...?

Bakos előbb rágyújt, s hosszan kifújja a füstöt.

– Most? Most semmi.

– Hogyhogy semmi? Ezek után?

– Úgy, hogy semmi. Egyelőre.

– De hát akkor...

– Tudom. Mindenesetre még várjunk. Nem kell a dolgokat elsietni. Utóvégre ráérsz ezt egy pár nap múlva is közölni vele. Nem is kell közölnöd. Elég, ha érzékelteted. Legyen addig néhány szép óránk együtt. Aztán én úgymint elutazom, ő pedig visszatér hozzád. Várd csak ki. Légy okos.

Emília belebújt a ruháiba, s a haját igazgatta.

– Rémes... Még most sem fogom föl, mit tettünk... Kérem, ne haragudjék, Signor, de most egyedül kell lennem... Szemtől szembe önmagammal... Addio.

Bakos kis karikákat eregetett a levegőbe.

– Ha jobban belegondolok, voltaképpen még most sem jutottam előbbre. Mármint az elbeszélésben, per-

sze. Hiszen az egészben a pofa reagálása az érdekes. Ezt azonban lehetőleg el kell kerülnöm; ez nem vics, de nem ám. Egy ilyen szicíliai vadállat... Még a végén az én gyereke apja lesz. Itália–magyar–itáliai ingajarat, höhő. A nő nem fog pofázni, az tuti. Ezt még egy általános iskolás is ki tudja számítani, nemhogy egy író. Másfelől viszont itt van, ugye, az írói hivatás. Jó, rendben van, az ilyen bunkó, mint ez a Mareschi, soha a büdös életben nem fogja megérteni, hogy engem alapjában véve... vagyis hát, ugye, végső fokon... nem a felesége érdekel, hanem az Élmény. De én? Én vajon meddig mehetek el az Élmény érdekében? Hagyjam, hogy ez a dúvad agyonüssön? És ha megfojtja a feleségét? Vagy lemészárolja? Szent ég! Ez azzal a förtelmes konyhakéssel úgy szét fog bennünket transzírozni, hogy... Na nem, idáig nem hagyhatjuk fajulni a dolgokat. Az írói mesterség kegyetlen, a regényeket vérrel írják, ez rendben van. De ne pont az enyémmel. Tökéletesen elég, ha kiszámítom, hogy a halászfigura konyhakéssel leszúrja az asszonyt meg a csábítót. Minek ezt még meg is várni? Na jó, bumm, és ha leszúrja őket? Ebben meg mi a pláne? Hol itt a novella? Az egész átkozott vidéken nincs egy használható, váratlan esemény. Ebből a kalandból is, tessék, mi maradt? Az a negyedóra a nővel. Nem mondom, minden betegnek egy ilyen kiéhezett szicíliai dögöt íratnék föl... De hol marad a Lényeg?

A Lényeggel szegény Bakos még aznap találkozott, mégpedig, hogy pontosak legyünk, alkonyi sétája végeztével. Különösen forró este volt, ettől lehetett, hogy

séta közben Bakos hiába forgatta elméjében a helyzet és lehetőségeit jobbra-balra, azok sehogy sem álltak össze úgy, hogy ebből használható anyag sült ki. Rosszkedvűen, izzadtan, de a várható pikáns vacsora-háromszög ígéretétől följajzva lépett be Mareschiék házába. Donna Emília, ahogy meglátta, izgatottan, a kezét tördelve hadarta feléje:

– Meneküljön, Signor! Magát keresi mindenütt! Fusson, amerre lát! Ez nem néz sem istent, sem embert!

Bakossal megfordult a világ.

– Elmondta neki?

– El kellett mondanom, Signor. A felesége vagyok. És szeretem őt. Meneküljön, az ég szerelmére!

Bakos azt sem tudta, mihez kapjon. A bőröndje, minden holmija a szobában. Össze kell csomagolnia, így mégsem futhat világga.

Kint egy vonításszerű hang vált hallhatóvá. A vonítás vészesen közeledett.

Bakos egy kétségbeesett ugrással kivetette magát az utcára. Mareschi balról jött, ő tehát jobbra rohant, le, a tenger felé. A halász utána. Ahogy Bakos hátra nézett, a holdfény játékosan spiccelt a kés élén. Az Él-mény megérkezett.

– Nem bírok elfutni. Gyorsabb nálam.

Az egyik sikátorban, a vörösboros kocsmá előtt érte utol Mareschi, s durván megpenderítve, a bal markával torkon ragadta, míg a jobbal magasra emelte a kést.

– Magát... szereti... – Bakos levegőért kapkodott.
– Vissza akarja... hódítani... attól a... attól a nőtől...
Csak féltékennyé akarta... magát...

– Miféle nőtől? Nekem csak egy nőm volt! – hörgögte a halász. – Az, akit megkamatyoltál, te szemét...
– Kiköpött. – Imádkozzál, kutya, mert véged van!
Finita!

Meg kell állapítanunk, hogy Bakos imádkozás nélkül halt meg, ahogyan az hithű ateistához illik. Mindenesetre meglehetett az a vigasza, hogy jól számított: a szicíliai halászfigura csakugyan leszúrja a csábítót.

Donna Emília az utcán várta férjét. Amikor azonban egy-két lóhalálában érkező szomszéd lihegve jelentette, hogy Mareschi megölte az idegent és most őt akarja ledöfni, a fekete szépasszony futva indult az ura elé. Amint szembetalálkoztak, a menyecske ujjongó táncra perdült.

– Mio caro! Megölte! Hát mégis szeret! Mégis szeret! Halljátok, emberek? Az én Pierinóm szeret engem, megölte azt a gyalázatos idegent, aki engem akart, engem! a magáévá tenni. Feldúlni hitvesi ágyunkat! Családi tűzhelyünket bemocskolni, a disznó! És én, aki azt hittem, hogy valaki más van a szívedben! Ó, drága Pierinóm, én édes uram, de boldog vagyok! Most születtem meg! Gyere ide, hadd csókoljalak!

Mareschi bambán állt, a kezében tartott késről csöpögött a vér. (Szegény Bakos, hogy ezt a jelenetet már nem láthatta!)

– Hát akkor mégsem...? Nem tett rajtad erőszakot?

– Rajtam? Ej, édes hites uram, hát hogy gondolod? Mi vagyok én? Csak próbára akartalak tenni, hogy tudjam, szeretsz-e. És szeretsz! Szeretsz! Szeretsz! De jó ezt kimondani! Gyere, te drága, ölelj meg!

Épp ideje volt szólnia, különben Mareschinak, mielőtt a csendőrök elhurcolták volna, már ahhoz az egyetlen forró csókhoz sem lett volna érkezése, amelynek emléke életfogytig melengeti majd a derék halász kétségek között vergődő szívét. Donna Emília természetesen könnyek árját ontá a dolgok ilyenén fordulata miatt, de nem engedte, hogy bárki is betérjen hozzá vigasztalni. Csóválták is a fejüket a szomszédaszszonyok, hogy ilyen, gyászosan izgalmas órán magára zárja az ajtót.

Donna Emília ezt követőleg, magára maradván, gyorsan levetette piszkos kötényét, portól szürkellő, étolajpecsétetes ingvállát, s patyolatfehéret öltött, majd – a környék elcsöndesedtével – nesztelenül kiosont az éjszakába, és fölkaptatott a dombtetőre. Ott bezörgett egy magányos házikó ablakán.

A harmadik koccantásra kiszólt egy hang:

– Ki az?

– Én vagyok, Emília! Erissz be!

Kulcscsörgés, az ajtó kinyílik, s Emília máris egy mokány fiatalember karjában piheg.

– Gennaróm, édes egyetlenem, olyan boldog vagyok! Képzeld, sikerült! Legalább tíz év a miénk!

– Bácsi!

A szobrász a hang irányába kapta a fejét.

Klottgatyás, nyurga kisfiú volt, jóképű, bongyor, bronzos barna hajú, kék szemű. Olyan tizennégy-tizenöt körüli. Ing nem volt rajta. A lábán kitaposott szandál. Nem a sorban állt, hanem lenn az úttesten.

– Venne nekem is egy belépőt?

A szobrász biccentett. Miért is ne? Már csak egyvalaki állt előtte, egy középkorú nő. Azután máris ő került sorra.

– Egy kabin, két személyre.

Fura, gondolta a szobrász. Vajon csak meg akarta-e takarítani magának a sorállást, vagy pusztá potyázás volt a cél? Netán mindkettő? És miért nem a már a pénztárnál álló nőt kérte meg a kölyök? Miért őt? Hát hiszen végtére mindegy.

A rácsos bejáratajtónál egy nyugdíjasforma ember tépte el a jegyeiket, s eresztette be őket.

– Na gyere, öcsi.

Átölelte a kölyök vállát, úgy indultak a kabinsor felé. A júliusi nap nyársán sült a világ, a füves strand, a napozók teste, a tó.

– Kabint vett? Na né! Kösz! – mondta a fiú. – Szuper. Huszonegyes, ez plusz még nyerő is. Maga igazán szuper, bácsi. – A kabinpadkára tette az addig a kezében tartott táskát, de nem vetkőzött le.

– Te meg mit ácsorogsz itt? – A szobrász már átöltözött, és indult volna kifelé. – Miért nem veszed föl a fürdőgatyád? Csak nem szégyelled magad előttem?

– Én? Á! De nekem olyan nincs – felelt a fiú.

– Nincs fürdőgatyád? Így akarsz fürdeni?

– Hát.

– És aztán ebben fogsz elmenni is? Jó lesz ez így?

– Szarom rá.

– Felőlem. No, eriggy előre. A cuccodat itt hagyhatod, én is itt hagyom a magamét. Lódulj.

Amikor a kölyök kilépett, a szobrász fölírta krétával a nevéből – Oros Oszkár – képzett jelszót: OROSZ. Rokonszenves a fiú, bár egy kicsit durva. Mindenesetre jobb, ha nem ismeri a jelszót, még meglephetne a pénzével. Utóvégre az is lehet, hogy erre megy ki a játék.

A kölcsönzőnél leadta a személyijét, és bérelt két napozógyékényt.

– Ez meg mi a francra jó?

– Hogy ne a pusztta földön kelljen feküdnünk.

– Mér, akkor mi van?

– No gyerünk.

A szobrász a parton, a vízbe vezető korlátos lépcső közelében terítette le a gyékényeket a földre.

– És most zsupsz a vízbe. Úszni tudsz?

– Nem.

– Akkor csak addig megyünk, amíg leér a lábad.

A gyerek élvezte a pacsálást, fröcskölődést, alig akart visszamászni a partra.

– A szüleid hol vannak?

- Otthon.
- Hol otthon?
- Hát otthon, na. Pesten. A Práter utcában.
- Nem nyaralnak veled? Akkor kinél laksz itt?
- Én? Senkinél.

A nemjóját! Ez a kölyök aligha el nem szökött hazulról.

– Úgy, szóval senkinél. És ez mióta tart így? Mióta vagy itt?

– Tegnap délután óta.

– Csoporttal jöttél?

A fiú csak a fejével jelezte, hogy nem.

– Aha. Szóval stoppal.

Csönd.

– És miért éppen ide hoztad magad?

– Az arc, aki fölvelt, azt mondta, ide jön. Kérdezte, jó-e lesz nekem is, mert ha akarom, kitehet előbb is a tónál. Mondtam, nekem jó, így legalább többet látok a Balcsiból. Még sose láttam, csak a tévében.

– Otthon tudják, hogy eljöttél?

– Hagytam nekik egy cédulát, hogy nem kell beszarni, a Balcsinál nyaralok. Én még sose nyaraltam, az őseimnek nem telik erre.

– És neked igen?

Csönd.

– Elárulnád, miből akarsz itt nyaralni? Ez nem olcsó hely ám.

– Megfűjtam ezerötöt a kajapénzből. Tudom, anyu mostanában hol dugdossa. De a felét meghagytam nekik.

Nem igaz, ilyen nincs. Ez a kölyök ezerötszázból akar nyaralgatni. És éppen itt! Örület.

– Meg vagy te buggyanva, fiú. Az éjjel hol aludtál?

– Az állomáson. Egy padon, a váróban.

– Úgy. És mit ettél tegnap délután óta?

– Este megettem a margarinós kenyerek közül az utolsót. Most reggel aztán befaltam egy büfénél egy hamburgert, egy hot dogot, meg ittam hozzá két kólát.

– Szép. És mennyi pénzed maradt?

– Úgy ezer körül, nem tudom pontosan, bent van a táskámban.

– Nézd, fiú, nem tudom, hányasod van számtanból, de arra csak képes vagy, hogy kiszámold, mire elég a pénzed. Mit gondolsz, hány napig húzhatod ki így?

Csönd.

– Van váltás fehérneműd legalább?

– Van a táskámban egy póló meg egy törülköző. Mér, mi kéne még, hogy legyen?

A szobrász megcsóválta a fejét. Tisztára örültek ezek a mai srácok. Nem nézik, hogy lesz egy másnap is. Egy szál klottgatyában, egy pár kitaposott szandálban, pénz nélkül jönni „nyaralni”! De hát persze, hogy ő is szeretne belekóstolni az édes életbe, egyebet se lát a tévében. És még jó, ha nem áll be valami rablóbandába.

– Gyere, menjünk fürödni.

Halott fia jutott a szobrász eszébe. Ő sem volt soha a Balatonnál. Pedig a pénzükből telhetett volna rá.

Csak az az átkozott betegség... Segíteni kellene ezen a kis hebrencs kölykön. Tényleg, miért is ne? Hiszen teheti. Megadná a fiúnak azt, amit a fiának nem adhattott meg. És talán megakadályozza ezzel, hogy rossz útra tévedjen.

Amikor visszatelepedtek a gyékényre, a szobrász így szólt:

– Jól figyelj, öcskös. Mi is a neved?

– Gergő.

– Milyen Gergő?

– Takáts. A Takáts té-es-sel.

– Jól van, én meg Oros Oszkár vagyok, szobrász. Ne bácsizz, azt utálom. Nevezd Oszinak, mint mindenki, aki nem művész uraz vagy mesterez. És nyugodtan tegezhetesz te is.

– Én? A bácsit?

A szobrász elnevette magát. A fiú is. Volt a nevezésében valami kis kacérság.

– No, ide figyelj, Gergő. Gondolom, nem három végigéhezett napra jöttél nyaralni, igaz? A pénzed egykettőre elszáll, akkor aztán hogyan lesz tovább? Három lehetőséged adódik. Egy: hazamész. Kettő: lopsz. Három: odatartod valakinek a segged. Az elsőt szeretnéd, gondolom, a legkevésbé. A másik kettőről viszont élénken lebeszelnék. Lopni nem nagyon nehéz, de ha rajtakapnak, tizennyolc esztendőig korodig javítóintézetben nyaralhatsz. Most mennyi vagy?

– Jövő hónapban leszek tizenöt.

– Három év javító: ennyit nem ér meg a dolog. Ami meg a harmadik lehetőséget illeti, jobb, ha eszedbe se jut. Egyrészt fölszedhetsz valami ronda kórságot...

– Tudom, az éct.

– Például. Másrészt elveszted az önbecsülésed.

– Az mi?

– Hogy mi? Hogy is mondjam csak? Egy idő után megundorodsz magadtól. És úgy élni nem valami jó. Nem tudom, érted-e, amit mondok.

– Érteni értem, de nem biztos, hogy ez mindig így van. Az egyik haverom, aki döglik a játékgépekért, az, ha elfogyott a steksze, mindig elmegy egy ürgével, aztán egy óra múlva tele van zsozsóval, és röhög. De tudok más ilyen krapekokról is.

– Hát te? Te is elmennél egy ilyen ürgével?

– Én? – Kicsit hosszabb csönd a kelleténél. – Asszem, nem. Pedig már többször is megtehettem volna. Egyszer például, amikor maxi kopasz voltam zsebileg, még a kajapénzből is megcsaptam otthon ötszázat, aztán az is elment. Naná, hogy ki voltam bukva. De attól féltem, az fájni fog. Pedig nem is igaz.

– Nem? Ezt meg honnan tudod?

– Hát a haverok mondták. Meg hogy az még jó is lehet, ha az ürge nem egy madárijesztő és nem is vadállat.

– Na jól van, Gergő, felejsük el ezt az egészet, mielőtt elhányom magam. Gyere, menjünk, találtam számodra egy negyedik megoldást.

Amíg a szobrász átöltözött a kabinban, a fiú szakadatlanul a negyedik megoldás felől érdeklődött, s ezt tette a strandkapun kívül is, az utcán. De a szobrász csak sejtelmesen mosolygott.

– Ne ugrálj már, öreg. Majd idejében megtudod. Mindenesetre örülhetsz, hogy pont engem fogtál ki.

– Jó, de most mi lesz? Hova megyünk?

– Most? Oda – mutatott a szobrász az áruházra. – Veszek ezt-azt. Te, gondolom, fogkefét se hoztál.

A fogkefe után két váltás új klottgatya következett, egy bordó színű ELVIS fölirattal ellátott citromsárga fiúpóló meg két fürdőnadrág, egy fehér meg egy párducmintás, végül egy gyereklábra való strandpapucs. Ez utóbbi körül némi vita támadt, a szobrász szerint mintha nagyobb volna a Gergő gyerek lábánál, de az eladókisasszony erősködött, hogy az egy számmal kisebbnek a pántja szorítaná „a kedves fia” lábát, mert „a kedves fiának” a csüdje magas, továbbá a tisztelt vevő csodálkozni fog, hogy „a kedves fia” milyen hamar kinövi ezt a strandpapucsot.

– Na jó – mondta a szobrász, és ment a kasszához fizetni.

– Ez meg minek volt? Miért csinálta? – kérdezte az utcán szemrehányóan a kölyök. – Maga is a...

– Te is, így mondd.

– Bánom is én. Szóval te is a kedves fiadnak nézel, Osi? – A nevet gúnyosan megnyomta.

– Bizony, meglehet, öreg. – A szobrász ábrázata egy kissé borúsabb lett. – Bizony, meglehet. Mindenesetre most fél négy, veszünk valami hideg kaját meg sört, neked persze kólát. Aztán irány haza.

– Haza? Hogyan haza? Hova haza?

– Hozzám. Illetve hát nem az enyém a hely, én csak bérlem. Egy lakószoba, fürdőszoba, főzőfülke. Hátul a kertben meg van hozzá egy nagy sufni vagy fészker vagy mifene, lényeg az, hogy nyaranta az a műtermem.

– Abban csinálja... csinálod a szobrokat?

– Csak az első munkafázist. A gyúrást. A lakószobában nagy dupla ágy van, ezentúl nem kell a vasúti váróban aludnod. Ez a negyedik megoldás.

– Hogy együtt aludjak magá... izé, veled?

– Nem együtt, hanem egymás mellett. De ha nem akarsz, nem kötelező, felőlem megmaradhatsz a tegnapi esti padodnál.

A fiú egy követ rugdosott, úgy jött mellette.

– Mondd, mindezt mi a jófenének csinálod, Oszi? Merő jóságból? Ne röhögtessek egymást, ilyen nincs. Jóság? Oda ne rohanjak. Olyan nem létezik. Csak érdekek vannak, már megtanultam. A többi hablaty. Igen, csakis érdekek vannak, ne próbáljuk átvágni egymást.

A szobrász megállt, szembefordította magával a fiút, és fölemelte az állát.

– Senki nem akar átvágni, Gergő. Nézd, énnekem van pénzem, neked nincs. A pénz önmagában nem érték, de te ezt még nem érted. Hogy nincs jóság a világon? Meglehet. Elképzelhető, hogy az önzetlenség is csak önzés, de legalább a nemesebbik formája. Én csak azt akarom, hogy te is valóban nyaralhass, és ne kelljen folyton-folyvást a pénzre gondolnod. Ha nem így tennék, nem érezném jól magam, ennyi az egész.

A vityillóba érkezve a fiú nyomban nekiesett volna a sonkának, szaláminak, kifliknek, de a szobrász még nem engedte.

– Előbb tessék letusolni. A tó vizét is le kell mosni. Az egészségre vigyázni kell.

A fiú élvezte a zuhany hűsét, annyira hosszan, hogy

a szobrász végül utána ment a fürdőszobába, adná át valahára a helyét. A kölyök kerubinra emlékeztetett, ahogy szemét lehunyva állt a vízsugarak alatt. Szeméremdombján az alápergő csöppek egy még pelyhes szőrzeten csillantak meg.

– Ámor! – kiáltott föl a szobrász. – Igen! Ez az! Végre megvan! Te leszel az Ámorom!

A kerubin elzárta a zuhany csapját, és maga elé kapta a kezét.

– Mi leszek én?

– No nézd csak a kis szégyenlőst. Akár egy szűzlány.

A fiú elvörösödött.

– Nem szeretem, ha kukkolnak.

A szobrász fölfortyant.

– Kukkol a jófene! Én is le akarok végre zuhanyozni. Te meg eriggy enni. És hagyj valamit nekem is, ha lehet. Különben az sem ártana, ha valamennyi reggelire is maradna. Holnap nem lesz időnk reggelit vásárolni, korán kell indulnunk.

– Indulnunk? Hová?

– Szentgyörgyre.

– Mi a francnak?

A szobrász végre a tus alá állhatott.

– Majd meglátod.

A kerubin magára húzta az egyik klottgatyát. Közben odaszólt:

– Hé, miszter, bazi egy szerszámod van, hallod-e!

– Kuss, mars be. Nem szeretem, ha kukkolnak.

A kerubin egy kacsintás kíséretében elnevette magát, majd eltűnt a szobában.

- Szóval, volna két kérdésem, Oszi.
- Halljuk. Kezdd talán az elsővel.
- Minek muszáj Szentgyörgyre mennünk?
- Mert téged valószínűleg máris kerestetnek.

A fényképed alapján.

- Marhaság.

– Meg annak alapján, amit azon a cetlin hátrahagytál. Tudod: „a rendőrség nagy erővel keresi azt a tizenégy-tizenöt éves fiút, aki tegnap reggel a szülei Práter utcai lakásáról”, satöbbi.

- Ennek mi köze Szentgyörgyhöz?

– Az, kispofám, hogy egy ottani anzikszon az ottani postáról küldesz haza néhány sort, hogy jól vagy, az itt sátorozó kanizsai diákok befogadtak, nincs hiányod semmiben, nem kell aggódni miattad otthon. Akkor a rendőrök itt biztosan nem fognak keresni, mind Szentgyörgyre csődül. Egy-két napig aztán az orrunkat se dugjuk ki a házból.

- De hát ez hülyeség!

– Nem, koma, ez nem hülyeség. Ez előrelátás. Csak még a holnapot kell átvészelnünk valahogy. Aztán két napig dekkolunk, de azalatt is hasznosan fogjuk tölteni az időnket.

– Hasznosan? Na persze. És ezt nevezzem nyaralásnak.

A szobrász megsimogatta a fiú kobakját.

– Ígérem, Gergő, hogy utána mindent bepótolunk. Felavathatod a fürdőgatyáidat. Ha akarod, még a Kék Horgonyba is elviszlek kajálni.

A fiú hümmögött valami érthetetlen, amiből csak a „túlzás” szó volt kivehető.

– És mi a másik?

– A másik mi?

– Hát amit kérdezni akartál.

– Ja igen. Valami olyat hallottam a zuhany alól, hogy én leszek a te Ámorod. Tényleg ezt mondtad?

– Pontosan.

– No látod, mondtam én, hogy jóság nem létezik. Te is csak arra akartál rábeszélni, hogy másoknak ne tartsam oda, he? Azt hiszed, nem tudtam rögtön, mire megy ki a játék, amikor ezt a sok cuccot nagy önzetlenül összevásároltad nekem?

– Gergő, térj észre! Nekem nem kell, hogy bármit is odatartsd.

– Nem? Elég talán egy kis kézimunka, mint a tegnapi autósomnak? Vagy te is azok közé tartozol, akik az orálisra hajtanak?

– No de most már aztán elég legyen! A fene ebbe a rohadék világba! Hát nem fogod föl, hogy nem akarok tőled semmit? Sem-mit, érted? Semmit az égadta világon.

– Csak legyek az Ámorod, mi?

– Eh, nem értesz te semmit, fiú. Két éve készítettem egy Vénuszt, pontosabban egy leendő Vénusz és Ámor szoborból a Vénusz alak életnagyságú vázlatát. Egy főiskolás lány állt modellt hozzá két napig. És két rohadt éve nem találtam olyasvalakit, aki az Ámorom modellje lehetne. Most az előbb, a fürdőszobában jöttem rá, hogy te vagy az, pont rád van szükségem. És az alatt a két nap alatt, amíg itthon maradunk, meg is mintázlak.

– Jó szöveg, höhő. Megmintázol. Ez új. Így még nem hallottam mondani.

– Marha. Megmintázlak, ez annyit jelent, hogy gyönyörű Ámor-szobor lesz belőled, majd meglátod. Egy kis bongyor hajú, meztelen szerelemistenke, amint kifeszíti az íja húrját.

– Szóval nekem meztelenül kell álldogálnom előtted két napig, mi? Na menj a jó bűdös francba, Oszi. Rühellem a süketelést. Azt hiszed, nem látok a szép meséd mögé? Csak azt nem értem, minek ehhez két nap. Ha a nézésemmel akarod felizgatni magad, arra pár perc is elég. Vagy te sorozatvető vagy?

A szobrász végtelen szomorúsággal nézte az ő szerelemistenkéjét. Jóvátehetetlenül meg van mérgezve ez a rohadt világ.

– Tudod, Gergő, megértem, hogy gyanakvó vagy. Minden okod meglehet rá, de esküszöm, az én esetemben nem. Becsületszavamra nincs veled kapcsolatban semmiféle olyan szándékom, amelyet föltételezel. De hát beláthatod: Ámor nem állhat klottgatyában. Mint ahogy Vénusz sem bugyiban. Az ágy túlsó fele a tiéd. És ha élvezkedni akarsz, lehetőleg ne az ágyban csináld, hanem a klotyó vagy a mosdó fölött leszel szíves, rendben?

– Le vagy szarva, Oszi – mondta a kerubin.

A vonatút oda is, vissza is kellemes volt, leszámítva a szobrász idegeskedését. Ő ugyanis úgy gondolta, hogy nyilván a Balaton-part minden rendőrőrsén ki van már szögezve a kölyök fotója, tehát bármely pillanatban lelepleződhetnek. Utóvégre a gyerek két napja tűnt el hazulról, tegnapelőtt délután találhatták meg

a szülők a hátrahagyott üzenetet, és lehet, hogy még aznap este értesítették a rendőrséget. Ebben az esetben talán még a tegnapra virradó éjszaka megszerezték a nyomozók a fiú fényképét. Márpedig a technikai állása mellett akkor a kép már tegnap ott volt a parti kapitányságokon, s lehet, hogy mára már tényleg minden parti rendőrt mozgósítottak.

Rendőrt azonban mindössze egyet láttak, a szentgyörgyi postánál. Az illetőre szinte rá volt írva, hogy hóttunalmas semmittevésben utazik, továbbá hogy nem szökött kamaszok, hanem az arra vonuló ifjú hölgyek iránt tanúsít élénk érdeklődést.

Az úton keveset beszéltek egymással, annyit azonban megtudott a szobrász, hogy Gergő apját Takáts Zoltánnak hívják, s hogy BKV-ellenőr, a mama pedig óvónő. A fiú szerint a szülők nagyon szigorúak, hamar eljár a kezük, a családi kassza időnkénti hiányaira pedig különösen csattanós a reagálásuk. Barátai a kölyöknek nincsenek, csak amolyan innen-onnan, főleg a játéktermekben fölszedett félhaverjai. Gergő nem is tagadta, hogy pocsék tanuló. E tényt a szobrász azal magyarázta, hogy a fiú szeretetlenségben nőtt fel, pedig egyetlen gyerek, s hogy a szülők is pontosan ennek az elembertelenedett világnak a kottája szerint játszanak, akárcsak a gyerek körül mindenki, beleértve az egy kaptafára készült, jó-a-rossz-ellen amerikai filmek legyőzhetetlen hőrozsait, a fiú példaképeit.

Amikor délután hazaértek, a szobrász fölöttébb megkönnyebbült. A fiút a lakásban hagyta, s egyedül ugrott el, beszerezni a vacsorára és a reggelire valót.

Vásárolt néhány konzervet is, továbbá megfelelő mennyiségű sört meg üdítőt. A fiúnak megint volt – ételben és italban egyaránt – pótolnivalója, a szobrász ugyanis Szentgyörgyön nem engedte volt még csak egy sátorbüféhez sem.

Az éjszaka aztán nyugalomban telt, akárcsak az előző. A hajnalig is alig enyhülő hőség ellenére jó nagyot aludtak mind a ketten.

A fiú most már minden pimaszkodó nyelvelés nélkül állt oda a sufniban a kijelölt helyre, s vette föl a kijelölt íjhúzó testtartást. Az, hogy ruhátlan, szemlátomást a legkevésbé sem zavarta. Bizonyos idő elteltével belefáradt persze a pózba, úgyhogy a szobrász pihenőt engedélyezett neki. Egy-két percig csak úgy ültek egymással szemben, aztán a szobrásznak eszébe jutott valami. Odavezette a fiút a Vénuszhoz, hadd lássa, milyen kompozíció részévé válik majd, de miután leszedte a hölgyről a ponyvát, a fiú egészen váratlanul, már-már hisztérikusan ráripakodott:

– Azonnal takard le! Disznó! Direkt csináltad, mi? Azt remélted, hogy begerjedek a spinkótól, igaz? Mégiscsak nagy szar vagy te, Osi. Egy kukkolós bácsi. Egy rakás szemét.

– Hülye. De tudod, mit? Nem lehet rossz ez az én Vénuszom, ha ekkora hatással van rád. Na, öltözzél fel, majd délután folytatjuk.

Délután folytatták. Hogy ne kelljen a kölyök állandó gyanúsítgatásait hallgatni, a szobrász a zsebrádióján tánczenét hallgatott. Amikor a ritmusra a srác a pózból kilépve kéjes-kihívón riszálni kezdte magát, a szobrász ráförmedt, de ez volt az egyetlen összekoccanásuk.

A közös munka végeztével a szobrász elégedetten töltött magának egy jókora adag barackpálinkát. A fiú is kért egy kis pohárral. Megkapta. Aztán a szobrász kihúzta a fiókot, ahol a pénzét tartotta, kivett belőle két ezrest, és odanyújtotta a kölyöknek.

– Nekem? Miért? Mit kell még csinálnom?

– Már csináltad. Modellt álltál, ez jár neked.

A vacsora a szokásos villongások nélkül telt el, már-már családias hangulatban. Igaz, keveset beszéltek, inkább csak a táplálkozással voltak elfoglalva.

Éjszaka aztán két váratlan dolog történt. Először a kölyök fölkelt és kiment. A szobrász előbb azt hitte, a vécére. De aztán hallotta, ahogy Gergő elfordítja a bárszekrényke kulcsát, s repetát tölt magának a pálinkából, talán kettőt is, mert jó néhány másodpercbe beletellett, mire a kulcs újra fordult egyet. Aztán a fiú visszaosont a helyére.

Alig tíz percre rá a szobrász ismét fölrezzent álmából. Ezúttal arra, hogy a fiú átjött az ő oldalára, és szorosán hozzátapadt.

– Hé, mit csinálsz? Mi ütött beléd?

Érezte, hogy a kölyök keze a lába között kezd matatni. Vadul ellökte:

– Gergő! Megőrültél?

– Oszti – súgta a sötétben a láthatatlan kerubin –, kérlek, engedd! Nagyon kérlek!

– Az áldóját, te teljesen begolyóztál! Vagy beszívtál. Eriggy a helyedre. Te nem vagy komplett. Nekem ez nem hiányzik. Viszont aludni szeretnék.

Hanem a fiú nem tágitott.

– Akkor legalább te nekem! Oszi, hát nem érted? Akard te is! Tudom, hogy te is akarod, mire vársz?

A szobrász most már igazán dühbe gurult. Fölkatintotta éjjeliasztalkáján a villanyt, hogy most aztán alaposan lekapja a kölyköt a tíz körméről, s döbbenten látta, hogy a fiú meztelenül és teljesen följazott állapotban térdel mellette, olyan tekintettel, mint aki önkívületben van. Kék szeme most lilás fényben villózott.

Hatalmas pofon csattant az angyalarcon.

– Na most akkor tisztázzuk, öcsi: ki itt a disznó? Ki itt az aljas csábító? Mit kellett eddig hallgatnom tőled? Hogy azt akarom, hogy én azt akarom... Hogy csak azért vagyok jó hozzád, mert...

Képtelen volt folytatni. És be kellett vallania magának, hogy e nyílt felajánlkozás ellenére tulajdonképpen semmit nem ért az egészből. Mi történt ezzel az ő csodálatos testű, de kissé zavaros lelkületű Ámorjával? Berúgott a pálinkától, nyilván. De akkor az összes eddigi vádja csupán arra volt hát jó, hogy a saját különös vágyait általuk leplezze? Akár önmaga előtt is?

A fiú a pofon után sértetten visszavonult a saját ágyfelére, neki háttal.

– Szar tuskó.

A kölyök már régen elaludt, amikor a szobrász még mindig zaklatottan gondolt vissza a képtelen jelenetre.

No nem, ezt már nem. Holnap széles ívben kirúgom, hogy a lába sem éri a földet, ez így nem mehet tovább. Az öregisten sem érti, mi bújhatott ebbe a fiúba. Tizenöt esztendő's fejjel beleesni egy harminc évvel idő-

sebb férfiba, van ilyen? Ezért provokált hát a kölyök szüntelenül? Azt akarta elérni, hogy én akarjam, amit igazából ő akar? Na köszönöm. A kis Rimbaud. Csak-hogy én nem vagyok Verlaine. Egyébként mindegy, reggel mindenképp kiteszem a szűrét. Nem is baj, legalább megint fogadhatok hölgyeket. Kár volt jónak lenni, szerető pótapaként még cölibátust is fogadni. Rendben van, tény, hogy ez a Gergő gyerek mind eközben voltaképp sajnálatra méltó, képzeljük csak magunkat az ő helyébe. De ez a szépen elképzelt apa-fiú viszony most már nem folytatható, a srác az előbbi tébolyult jelenettel ezt végképp tönkretette, slussz. Kár, hogy a második napi modellt-állásra így már nem kerülhet sor; még jó, hogy a lényegét már elsőre sikerült megragadni a figurából.

Kora hajnalban valamilyen apró neszre riadt, de a zaklatott éjszaka után még álmos volt, visszaaludt. Amikor fölébredt, észlelte, hogy az ágy túlsó fele üres. Aztán egy idő után kezdett gyanússá válni a tömény némaság.

Fölkelt, szétnézett. A fiú nem volt sehol, a műtőremben sem. És szőrén-szálán eltűnt a holmija is. Csak az új fogkeféje maradt a fürdőszobában.

Eszerint a srác megérezhette, hogy itt nem lesz maradása, s bölcsen megelőzte a kirúgását. Így legalább nincs nagyjelenet, tiszta haszon.

Aztán valami átvillant a szobrász agyán. Odalépett a fiókhöz, amelyben a pénzét tartotta, s rettegve húzta ki: lehet, hogy a kölyök kifosztotta?

De nem, a pénz ott volt, mind a háromszáznegyvenezer forint. Illetve nem, mégsem: harmincezerrel kevesebb. Hat darab ötezres bankjegy hiányzott a kötegből.

Újabb rejtély. Jó, a srác bőven elnyaralgathat az el-emelt pénzből, még akár a kosztpénzükből megfújta ezerötszázat is visszaadhatja a szülőknak azzal, hogy dolgozott a Balatonnál és megkeresett annyit, amennyit kölcsönlopott; de vajon miért nem vitte el a fiók teljes tartalmát, holott megtehetette volna? Jóságból? Miféle különös jóság az, amely harmincezer forint eltulajdonításával mégis összeegyeztethető?

A szobrász még a rántottája mellett is ezen töprengett, de befejezni a reggelijét már nem tudta; erélyes kopogtatást hallott a bejárati ajtó felől, meg egy hasonlóképpen erélyes hangot:

– Kinyitni! Rendőrség!

A helyi kapitányságon egy szigorú tekintetű tiszt (a szobrász nem ismerte a rangokat) közölte vele, hogy feljelentés érkezett ellene kiskorú terhére elkövetett erőszakos nemi közöszlész miatt.

A szobrász az őrszobához vezető úton már sejtette, persze, honnan fúj a szél. A tiszt előtt igyekezett világosan és összefüggően előadni Takáts Gergellyel történt megismerkedését, valamint mindazt, ami azóta kettejük között megesett, illetve nem esett meg, a fiú hirtelen-váratlan átváltozását, de mialatt beszélt, maga is érezte, hogy története hihetetlenül hangzik, s ezt a tényt a tiszt gunyoros arckifejezése is megerősítette.

– Tudja, művész úr, ez mind nagyon szép, de egy kissé, hogy is mondjam, valószínűtlen.

– Pedig becsületemre mondom, így történt. Épp ma reggel akartam útilaput kötni a gyerek talpa alá.

– Gyönyörű. Tudja, ha én lennék az ön helyében, nyilván ugyanezt a sódert nyomnám. De vajon hogyan jutott hozzá a sértett hat darab ötezres bankjegyhez?

– Úgy, hogy ellopta, amíg aludtam.

– Érdekes, én valahogy másként vagyok értesülve. Takáts Gergely sértett előadta, sőt írásban is megerősítette, hogy ön fondorlatos módon a lakására, mi több, az ágyába csalta, és három éjszakát vele töltött, miközben visszaélve a sértett anyagi helyzetével, rábírta számos közösülésre. Ön egy-egy alkalomra ötötezer forintot ajánlott neki. A feljelentés szerint ön éjszakánként két-két, összesen tehát hat ízben közösült a sértettel, akinek ezután elege lett a dologból. Igaz, ön hivatkozhat arra, hogy bírta a sértett beleegyezését, csak hogy ez a törvény szerint nem jelent enyhítő körülményt. Leánygyermek esetében jelentene, hiszen a sértett elmúlt tizennégy, fiúgyermek esetében viszont nem jelent, mert ott a közös beleegyezés csak a tizennyolcadik életév betöltése után mentesít a jogi felelősség alól.

– Mindezt én is nagyon jól tudom, tiszt úr, de itt nem erről van szó, hanem az ellenkezőjéről. Itt inkább én lennék a sértett fél. Bármilyen furcsán hangzik is, nekem kellett elhárítanom egy kiskorú kölyök meghökkenítő ostromát. De nekem ilyen hajlamaim sohasem voltak.

– Úgy! Azt állítja tehát, hogy Takáts Gergely tizen-négy éves gyermeket pusztá szívjóságból, mint apja-helyett-apja vette az ágyába. Sőt, kívülállók előtt még meg is játszotta az apát, hogy a dolgok valódi állásáról gyanút ne fogjon senki.

– Ez nem igaz, kérem. Tény, hogy a gyerekek apja helyett megpróbáltam egy kicsit az apja lenni, de soha senkinek nem mondtam, hogy Gergő a fiam.

– Nem-e? Őrmester, hívja be a Bogdán Erzsébetet! És megjelent az az áruházi eladókisasszony, aki végig „kedvesfiázta” minapi vásárlásukat.

– Ön Bogdán Erzsébet áruházi eladó?

– Igenis.

– Felismeri az itt látható egyént?

– Igenis.

– Honnan ismeri?

– Nálunk vásárolt a napokban holmikat a kiskamasz fiának. Még vitatkozott is velem, hogy az általam ajánlott strandpapucs nagyobb a kelleténél. Persze nekem volt igazam.

– És az itt látható illető a fiúról szólva kifejezetten mint a fiáról beszélt?

– Úgy van.

– Köszönöm, Bogdán kisasszony, elmehet. – Majd a tanú távozása után: – Nos, művészkém?

– Nem én, hanem ő nevezte a srácot az én kedves fiamnak. A kedves fia így, a kedves fia úgy. Én meg ráhagytam. Miért vitatkoztam volna vele? Hát persze, hogy most úgy emlékszik, ahogy emlékszik. Sajnos, az emberek már csak ilyenek.

– Köszönöm, mester, hogy felvilágosított az emberek természetrajzáról. Amelyről, ha hiszi, ha nem, nekem is akadnak tapasztalataim. Tehát fönntartja, hogy a sértettet pusztá szívjóságból vitte az ágyába, s hogy nem létesített vele szexuális kapcsolatot?

– Teljes mértékben fönntartom. Sőt, meg kell jegyeznem, hogy bizonyos hiányosságot észlelek a paragrafusokban.

– Ne mondja! Mégpedig?

– Szerintem kellene lennie egy olyannak, amely a nagykorú sértettet védelmezné egy kiskorú terhelt szexuális ostroma esetén. Kivált, ha az a kiskorú még lop is tőle.

– Ezen majd még gondolkozom, művészem. – Odafordult két éppen belépő nyomozóhoz. – Na mi van, fiúk?

– Ott van a pénz a fiókban. Háromszáztízezer.

A tiszt rávigyorgott a szobrászra.

– Na, ehhez mit szól a mester? Ha a kölyök csak úgy elemelte azt a hat ötezrest, akkor miért nem vitte el az összes dohányt? Elvégre azzal az erővel megtehetette volna, nem?

– No igen, ezen én is eltűnődtem egy darabig. Aztán rájöttem. Tudja, az a kölyök szexuálisan szembeötlően aberrált, de hülyének nem hülye. Ha meglovasítja minden pénzemet, akkor nem jöhet ide, hogy engem bosszúból, amiért nem... nem háltam vele, följelentsen. Mert akkor én jelentem föl, és önök két órán belül elkapják, még mielőtt a pénznek akár a legcsekélyebb hasznát is vehette volna. Így ellenben szem-

rebbenés nélkül előadhatja, hogy én... ööö... mehetneként nyomtam a kezébe egy-egy ötezrest. De hogyan volna hihető ez, ha egyszer tudjuk, hogy a drágalátos tolvaj eleve pontosan ismerte a pénz helyét? Az a fiók nem volt zárva sosem, ezt, gondolom, a nyomozó urak is tanúsíthatják. Nem, kedves tiszt úr, erről a hat hiányzó ötezresről ordít a hazugság. Ez a fiú bosszút akart állni rajtam, akár egy elutasított nő.

A tiszt eltűnődve kopogtatta tollával az asztala lapját.

– Jó, ezt majd még behatóbban megvizsgáljuk. Habár az én praxisomban még nem fordult elő, hogy nem valaki felnőtt akart bujálkodni egy kiskorúval, hanem emez a felnőttel. Viszont volna itt még valami. Egy bizonyos szentgyörgyi kiruccanás. Ön ugyebár el akarta titkolni a gyerek hollétét ezzel a kis képeslapos manőverrel, mégpedig a gyerek ellenkezése dacára. Ezt csak nem tagadja?

– Dehogyan. Miért is tenném? A kölyök elszökött hazulról, hátrahagyva egy üzenetet, hogy a Balatonhoz ment nyaralni. Gondoltam, ha a szülők bejelentették a dolgot a rendőrségen, akkor készültségbe helyezik a tó körüli teljes legénységet, a srácot pedig elfogják, pedig csak egyszer az életben nyaralni szeretett volna szegény feje. Akkor még nem tudtam, mi lakozik a kölyökben. Ha látta volna a tiszt úr éjszaka az én drágalátos följelentőmet... De hagyjuk, úgysem hisz nekem, igaz?

A tiszt ezúttal nagyon komolyan és mélyen nézett a szobrász szemébe.

– Na szép. Tegyük fel, hogy szeretnék... mondom: szeretnék hinni a történetében. Csakhogy ezzel az egésszel van egy aprócska baj. Beszéltünk ugyanis, mégpedig rögtön a feljelentés után, a gyerek anyjával, aki óvónő a főváros nyolcadik kerületében.

– No és?

– És? Hát a probléma csak annyi, hogy a fiú semmiféle üzenetet nem hagyott hátra.

– Tessék?!

– Amint mondtam. Az anya szerint a fia néha napokra eltűnik, és soha nem lehet tudni, merre csavarog. A szülők ezzel már nem is törődnek, csak el vannak keseredve. A gyerekekkel foglalkozni nincs idejük, a kölyök meg hol megdézsmálja a kosztpénzt, hol lerakja az asztalra az elvitt pénz kétszeresét azzal, hogy megnyert egy fogadást vagy segített rakodni valahol. Egyszóval nem volt üzenet. Akkor viszont ön csak azért utaztatta a fiút, hogy eldugja magának előlünk. Tévedek?

– Nem, kérem, nem téved. Én tényleg el akartam rejteni egy kissrácot, akiről csak annyit tudtam, hogy ott-hon nem érzi jól magát, és részint egy kis melegségre... ezt kéretik nem félreérteni, habár ki tudja?... és egy kis édes életre vágyik, olyanra, amelyet a tévében esténként láthat. És még segített is nekem: modellt állt egy kompozíciómhoz, fizettem is érte neki kétezer forintot.

A szobrász szeme a távolba révedt.

– Tudja, kérem, nekem is volt egy fiam. Mindig betegeskedett, aztán... aztán nem volt többé. Gondoltam, egyszer az életben legyen nekem is egy egészséges

fiam, akin segíthetek. Különben ő nézett ki magának engem, nem én őt. És ő mondta, hogy milyen üzenetet hagyott hátra a szüleinek. Ezek szerint hazudott. És attól tartok, nemcsak ebben hazudott nekem, hanem egyéb dolgokban is. Például egy állítólagos haverjáról, aki, ha elfogy a pénze a játékszármában, elmegy egy-egy pasassal, és teli zsebbel, vigyorogva tér vissza. Lehet, hogy ez nem is valami haver volt, ha érte, mire gondolok.

A tiszt hosszan elmélázott

– Na jó. Nézze, nekem a feljelentés alapján meg kell tennem a szükséges lépéseket. A vallomását jegyzőkönyvbe vesszük, majd alá kell írnia. De azzal ugye tisztában van, művész úr, hogy az eset egyedisége miatt kötelességem áttenni az aktát az ügyészségre. Nem kell rám haragudnia ezért, nekem ez a dolgom. – Kis szünet. – Ha valamiért haragudhat, az az, hogy hibáztam. Nem kellett volna elengednem a kölyköt, mielőtt az anyjával beszéltem volna. De hát ki tart fogva egy feljelentőt?

Oros Oszkár ügyét a kaposvári bíróság tárgyalta. A per végül is fölmentéssel végződött, de addig a lapokban már öles címbetűs cikkek csámcsogtak el azon, vajon pedofil rém-e O. O., a neves szobrászművész, aki ellen T. G. fiatalos fiú tett feljelentést nemi erőszak miatt. Mivel a szobrász-szakmában egyedül Oros Oszkár névjele volt O. O., a szobrásztól mindkét folyamatban lévő megrendelését sürgősen visszavonták, nevetséges ürügyekkel.

A fölmentő ítéletről a lapok nem tudósítottak. Nem éreztek benne szenzációt.

A szobrász nem tett magánvádas följelentést Takáts Gergely kiskorú ellen. A harmincezer forintot, amit a kis kerubin ellopott tőle, nem követelte vissza.

Testi maradványaira (két tucat szertegurult gyógyszeres fiola és egy félig kész Ámor-figura társaságában) a nyári lak tulajdonosa talált rá a nyár végén, a bérlet lejártakor.

Luxor kávéház

A Casino presszóban, a Falk Miksa (akkoriban: Néphadsereg) utca és a kis-Ilkovics cukrászda közötti félúton üldögélt estelente (de lehet, hogy napközben is) Erich von Stroheim.

Nekem legalábbis a híres színész jutott mindig eszembe a kopasz öregúrról, akinek furcsa neve volt: Seres Sidney János. Nem tudom, mivel foglalkozott élete folyamán; ő maga csupán annyit árult el nekem magáról, hogy hajdanában-danában a Fehér Hollóból jóformán minden este (de inkább éjszaka) ő gyámoltgatta haza a lábán már alig álló Ady Endrét.

Nem csodálkoztam volna, ha kiderül, hogy ez a magyar Stroheim hipnotizőrként kereste aktív éveiben a kenyerét: izzó-fekete szeme volt, s úgy meresztette az emberre, mint aki eleve mindent tud róla, még a jövőjét is. Kevés emberrel barátkozott, így hát mintegy

kitüntetésnek vehettem, hogy velem szívesen elbeszélget. Ezek a társalgásaink általában a sport, közelebbről a labdarúgás körül forogtak, ami azért tűnődtet ma el, mert fölbolydult városban éltünk, ahol alig néhány hete hallgatott el az utolsó fegyver. Úgy beszéltünk a futballról, ahogy az éhezők tizenkét évvel korábban, a háború végnapjaiban a kedvenc ételeik jegyzékét írták össze, mint jómagam is.

Seres Sidney János az MTK-hoz húzott, s mivel én tízéves korom óta az újpesti lilák híve voltam (és maradtam máiglan), jócskán akadt múltba révedő eszmecserélnivalónk. Az akkori jelenről (csoda-e?) nem szívesen beszéltünk.

1957 első felének e zaklatott napjaiból Stroheim-Sidney Jánoson kívül mindössze egyetlen Casino-törzsvendégre emlékszem: egy negyvenes asszonyra, aki maga volt a nagybetűs Rejtély: amikor a nyitott határon tíz- és százezrével tódultak ki az emberek, ez a nő ugyanezen a nyitott határon Nyugatról tért haza. Valószínűtlen története mögött csakis valamiféle titkos machinációt lehetett sejteni, ám e föltételezéseknek elmentmondott ama körülmény, hogy ez a nő látnivalóan rettegett: rebbenőn riadt tekintetét, ideges-hirtelen gesztusait minden áldott este megfigyelhettük, akárcsak azt, hogy szívesebben sétál föl-alá a helyiségben, mintsem ül valamelyik asztal mellett.

Aztán a Casino presszóból egyik napról a másikra valamilyen bördíszművesbolt lett, s mi, törzsvendégek áttelepültünk egy sarokkal arrébb, a téresebb Luxor kávéházba, legalábbis Stroheim meg én. A rettegő asz-

szonyt többé nem láttuk. Hogy okkal rettegett-e? Hogy megmaradt-e? Rejtélynek mindenestre.

A Luxor is egyike volt a főváros nagy irodalmi kávéházainak, aminő a ma már szintén néhai New York, az Írók Boltjává átlényegült Japán, a változatos kitérők után újra kávéházzá lett Centrál, no meg a nagy túlélő, a Belvárosi. A Luxorba járt annak idején Szomory Dezső; ott vallotta meg József Attila sírva, hogy fogalma sincs, miként került oda; később – már az ötvenes-hatvanas években – ott kávézgatott „Kasi”, azaz Kassák Lajos, mielőtt a lakásához közelebb eső Malomtó presszóba tette volna át székhelyét; ott, a Luxorban találkoztak-vitatkoztak rendszeresen a három filozófusok: Tordai Zádor, Hermann István és Sós Vili; oda járt F. Rácz Kálmán, a franciás műveltségű író, valamint a szobrász Bokros-Bierman is, aki házi tárlatain nagyvonalúan egy-két savanyúcukorral kínálta vendégeit, s akit éppen a Luxorból hazatérteben gázolt halálra egy villamos. Naponta ott láttuk Ságodit, aki egyetlen igazi slágerré vált táncdalszövegéből élt; Antal Gábor „tanár urat”, a kitűnő tollú, ropant lexikális tudású hírlapírót, aki rendszerint egy Gonosz becenevű barátjával ücsörgött a középső sor első asztalánál; ide járt Bajor Nagy Ernő is (aki utóbb a Luxorról szinte minden megírhatót megírt); s nem hiányozhatott az az úr sem, aki egy ízben megütötte a totó- vagy a lottófőnyereményt, hogy az egészet annak rendje és módja szerint vissza is veszítse, a kávéházban pedig soha egyébbel nem foglalkozott (lehet, hogy otthon sem), mint valószínűség-számítási táblázatokkal.

A törzsközönséghez tartozott továbbá három korosabb hölgy; egy, akinek hangja magas frekvencián és sipító élességgel fojtotta bele a szót a többi asztalnál beszélgetőkbe; Stroheim-Sidney János olykor rá is ripakodott, pedig a nő, szegény, csak a hasából (vagy gégemikrofonnal? nem tudom) volt képes beszélni; egy másik, akihez szinte napi rendszerességgel járult kitartott fiúja pénzért, hogy aztán egy nap menyasszonnyal az oldalán jelenjék meg és foglaljon helyet a volt kitartója asztalával szemközti falnál; végül egy harmadik, aki fonnyadó bájaiból próbált megélni, s nem is sikertelenül: az akkori indonéz államelnöknek, amikor nálunk járt, őt kellett föltálcálni, mert Szukarno úr éppen az érettebbjét kedvelte.

Mi tagadás, én kevésbé. Szerencsére ott voltak a lányok is, az édes, könnyűvérű lányok, a „veled-ingyen-is” cicák. Akikről megszületett a pajzán versike, melynek szerzőségét sosem fogom tagadni: „Annál, aki Luxoros, nem lehet a luk szoros.” Pénzt tőlem szerelemért nem láthatott soha senki, már csak azért sem, mert ritka nap volt az olyan, amikor nem voltam kínos anyagi zavarban; kávé-, virsli- és zsömlefogyasztásaimat általában Laci pincér hitelezte. De mint az utolsó virtigli irodalmi főúr, nyilván is tartotta sajtóbéli megjelenéseimet. „Jött egy versed az ÉS-ben, kifizetés csütörtökön, aznap este tejelés.” „Láttalak a pécsi Jelenkorban...”, „... a Kortársban...” Ugyanő volt, aki azt is elmagyarázta, miért vállal ennyi kockázatot velem:

– Tudod, a költő úr kedvéért járnak be a kurvák. Jó, ez eddig még nem üzlet. De a kurvák kedvéért jönnek be a pénzes hapsik. Ott aztán nekem minden megtérül, látod.

Tehát a lányok. Volt, amelyik csakugyan a pénzre hajtott; volt, aki az élvezetre; volt, aki mindkettőre. Akadt köztük egy, aki nekem kiváltképpen tetszett (habár egy másikkal éltem és egy harmadikba, egy korántsem könnyűvérűbe voltam szerelmes), csupán az volt a baj, hogy a lány (nevezzük Klárinak) két barátommal járt egyidejűleg, s mindkettő folyton patáliát csapott a másik miatt. Most akkor beszálljak harmadiknak? Ugyan.

Következésképp beszálltam. Úgy gondoltam, egyetlenegyszer meg kell kóstolnom ezt a lányt. Vasárnap délelőtti fél tizenegyre beszéltem meg vele a randit. A Luxorba, persze. Oda, ahová a két féltékeny szerető csak este jár.

Amikor beléptem, Klári már ott volt. Az ablaknál ült, az utcának háttal, és lelkesen integetett, de mutatott neki, hogy várjon. Megláttam ugyanis törzshelyén, az ablakkal átellenes fal első asztalánál Sidney von Stroheimet; hozzá léptem először.

– Kivel játsztok ma? – kérdezte, mindenféle köszönés vagy egyéb bevezető mellőzéseivel.

– A Diósgyőrrel. Idegenben.

Belém fürta Szvengáli-tekintetét.

– Nehéz meccs lesz.

– Gondolod? Na ne.

– Nehéz meccs lesz.

– Jó, szervusz. Ne haragudjál, várnak.

Átültem Klári mellé, Stroheimnek háttal.

– Azért előbb még iszom valamit, jó?

– Fizetsz nekem is?

– Persze.

Amikor Laci pincér kihozta a két felest, tompa puffanás hallatszott mögülem, majd felhördülések minden irányból.

Hátrafordultam.

Seres Sidney János a padlón hevert, holtan.

Baljós hangulatban vittem föl Klárit hozzám. Szerencsére a lány értette a módját, hogy megvigasztaljon.

– Hát te! Te! Órási vagy, tudod-e? – lihegte végül.

– Honnan jöttél rá, mi az az egyetlen, amitől nekem is jó lesz?

– Fogalmam sincs. Miért, mi az?

Nem volt hajlandó elárulni.

Hetekkel később, amikor a két vetélytárs már ismét többre taksálta a barátságot, mint Klárihoz fűződő viszonyát, megpendítettem előttük ezt a dolgot. Amire hahotában törtek ki.

– Te is megetted a szövegét? Mindenkinek ezt mondja!

Férfiúi gögöm egyszeriben lelohadt. Még nevetni is tudtam velük. Magamon, igen.

Kláriról évtizedek óta nem hallottam. A két baráti rivális évtizedek óta halott.

Ja, és el ne feledjem: az Újpest azon a vasárnapon egy nullra kikapott Diósgyőrről.

Átkozott egy éjszaka. Fél kilenc óta egyetlen árva kuncsaft se. Szerencsére a nappali hőség mostanra már valamelyest alábbhagyott.

Utálta ezeket a málló vakolatú józsefvárosi házakat. Otthon, falun jobb volt. Akkor még ő maga is jobb volt. Mióta is él már itt? És meddig? Egyáltalán, meddig csinálhatja még ezt? Most harminchét. Még tíz év, jó esetben, de a forgalom egyre gyérbb lesz. Nincs a népeknek munkájuk, a menők meg nem ide jönnek súlyt leadni. Vagy ha mégis, hát az új húsokra buknak, nem a kivénhedt csatalovakra.

Itt ma már nem fog mozogni semmi, ki kéne mérészkedni a Körútig. Igaz, a Feró megtiltotta, ott mindig többet sűrög a jard, az ott még annyira se türelmi zóna, mint ez itt. Türelmi zóna? Röhej. Hol van ebben a városban türelmi zóna? Csak a rettegés a jardtól, az van, a franc essen bele. „Akinek sürgös, itt is megtalál, nyuszikám” – mondta a Feró. Na persze. Másfelől mit mond majd a Ferónak, miért kong így a kassza. A Feró még azt találja hinni, hogy ki akar vele...

Ebben a pillanatban látta meg a fiút.

Még kisfiú volt, rövidnadrágban. A Körút felől jött. Egészen valószínűtlen jelenés itt, ebben az órában.

Amikor a túlsó járdán a fiú elérte az ő posztjának magasságát, ellökte magát a kapuoszloptól, amelynek eddig támaszkodott, és rászólt:

– Hé, te gyerek!

A fiú megtorpant, csak most vette észre, hogy nincs egyedül. Fekete, bongyor haja volt.

– Mit keresel itt ilyenkor? Tudod, hány óra?

– Nem.

– Már éjfél is elmúlt. Mit tekeregsz te itt az utcán? Hány éves vagy?

– Tizenkettő.

Tizenkettő. Ennyi volna az ő gyereke is, ha akkor meghagyja.

A kölyök már indult volna tovább, elkerülni a további faggatózást, de ő elállta az útját.

– Szép dolog, mondhatom. A szüleid mit szólnak, ha ilyenkor állítasz haza?

– Á, azok ilyenkor már tök mátósak. Úgy húzzák a lóbőrt, mintha fizetnék őket érte.

– És nem érdekli őket, hogy te...?

– Egy francot. Rám se bagózik egyik se.

Megint megpróbált elhúzni mellette, de ő megfogta a karját.

– Mi az apád?

– Népzeneész. De most nem dolgozik, nincs munkája. Erisszen.

– Anyád?

– Mosogat. Büfébe. Meg... – Gyors, fürkésző pillantást vetett rá, és elhallgatott.

– Meg mi?

– Á, semmi.

– Egyáltalán, hol a jófenébe tudsz császkálni ilyenkor éjszaka? – Közben egy tekintet előre, egy hátra, nem tűnik-e föl kuncsaft vagy rendőr a láthatáron. De

csak ketten voltak a sötét mellékutcában, ez a stöpszli gyerkőc meg ő. – Na, ki vele, hol tekeregtél?

– Hát... – Vállrándítás. – A Szigeten.

– A Szigeten?!

Csönd. A fiú, úgy látszik, megbánta, hogy ennyit is mondott.

– De hát mi a jószagú úristent kerestél te ott?

A kölyök abbahagyta a járda gödrének szemrevételezését, fölszegte a fejét, a szemébe nézett, s a beszélgetés során most először szélesen elvigyorodott.

– Kifigyuztam a szerelmeseket.

Odanézzen az ember. Miből lesz a cserebogár.

– Nem mondom, elég korán kezded. És láttál valamit?

– Naná.

– Aztán mit láttál, he? – Újabb gyors ellenőrző tekintet mindkét irányban, de most inkább annak reményében, hogy nemcsak rendőr, de kuncsaft se jön. Nem is jött, kívülük teljesen néptelen volt az utca.

– Na, ki vele, mit láttál.

– Hát smárolókat, mi mást?

– Na és mit csináltak?

– Mit, mit! Smároltak, hisz mondom.

– Csak azt? Menj már, hülyének nézel?

Kis zavart csönd.

– Hát... az egyik pár, az csinált mást is.

– Tömtek, mi?

A fiú vagy nem találkozott még a szóval, vagy elmegetett a kedve a társalgástól, mert nem válaszolt.

– És nem szúrták ki, hogy ott vagy?

A kölyök csak a fejét ingatta, aztán egészen kis hangon megkérdezte:

– Elmehetek?

Benne azonban már fölébredt valami szokatlan, mohó kíváncsiság, melyhez hasonló a saját tizenkét éves kora óta nem járta át:

– És persze felállt a kis bögyörőd, gyönyörűm, igaz? Ki is ráztad, he?

Újabb, már jóval bizonytalanabb fejrándítás, a fej egészen előrenyaklott, s a kölyök tekintete megint a járda gödrére szegeződött.

Ő hirtelen ellágyult, megsimogatta a göndör fekete fürtöket, s így szólt:

– Na jól van, öcsi, gyere be velem, tégedet ingyér' is megcsinállak.

– Nem! – hőkölt hátra váratlanul szilajon a gyerek.
– Nem! – S máris, félig hátrálva, félig oldalazva az úttestre menekült, hogy őt megkerülve rémült futásnak eredjen. Léptei szárazon kopogtak el az utcaköveken.

– Kis majom. Mit képzelt? Hogy ki akarom herélni?

Rágyújtott. Úgy látszik, nincs mese, mégiscsak ki kell óvakodnia a Körútig.

A fiú lábujjhegyen settenkedett be a gangról a konyhába, onnét a szobába. Cipőjét már a kezében tartotta. A holdfény épp odavilágított a szülei ágyára. Egyikükön se volt ruha, mintha a fekete címkés kommersz cseresznye bűze elég lett volna nekik hálóöltözéknek. Kövér apja jobbra hortyogott, sovány anyja balra, a padlón gatyá, bugyi, melltartó, egy fölborult üres pa-

lack. A fiú tekintete közönyösen pihent meg anyja szőrös szeméremdombján, majd apja petyhüdt, a combjára billent hímtagján.

Ágyához, pontosabban a fal melletti, kiálló rugójú díványhoz ment, gyorsan megszabadult ingétől és rövidnadrágjától, aztán némi habozás után az alsónadrágjától is, és bebújt a takaró alá. Eszébe jutott az a nő a mellékutcában, aki ugyanabból él, mint... szóval, mint ők mostanában mind a hárman. Pedig nyár van, ilyenkor egy csomó zöldvendéglőben szól a cigányzene; igaz, mostanában sokkal kevesebb helyen, mint azelőtt, apjának egyre nehezebb elhelyezkednie.

Talán mégis be kellett volna mennie ahhoz a nőhöz, túlesnie a tűzkeresztségen, elhencegphetett volna a Füstösnek... De nem. Még most is érezte azt a megmagyarázhatatlan taszítást, ahogy a nő hozzáért. Inkább áttért arra a bizonyos szigeti jelenetre. Megint ott kuksolt a hatalmas bokor mögött, s megint maga előtt látta azt a mit sem sejtő párocskát, tőle alig néhány méternyire, a padon. Képzelete ismét lepergette azt a fölzaklató mozdulatsort. Ahogy a fiú leveszi a lány kezét a tarkójáról, és még csókolózás közben a sliccéhez nyúl. Aztán ahogy a holdfényben... Először el sem akarta hinni, hogy az ott tényleg az lehet. És élete eddigi leghevesebb izgalma fogta el, amikor látta, hogy a lány keze gyöngéden köréje fonódik; sőt, amikor a fiú súg neki valamit, a lány a szerelmesek önzetlen odaadásával egészen ráhajol.

Egymás után többször is lepergeti magának a filmet. Látja a lány fejét, ahogy le-föl mozog. Hallja a fiú halk, visszafojtott nyögéseit.

Jobb keze máris elindul a takaró alatt, újra tenni a dolgát. Gyöngéden, odaadón, mint olyan nők, akik nagyon szeretnek valakit.

Társulati vacsora

Az Elnök különös dologra ébredt. A faliórából nem a harminc éve buzgólkodó kakukk, hanem egy ormótlan, bögyös pelikán ugrált ki, s furcsa, sipításszerű hangján tizenhárom jelet adott. Ilyesmire még nem volt példa.

Különösen meghökkentő volt, hogy az óra közben negyed nyolcat mutat. Micsoda? Negyed nyolc? Hű, de elaludt. Nyolckor társulati vacsora Duchesne kisasszony tiszteletére, s még meg is kell borotválkoznia. Az Elnök lerúgta magáról a skótmintás plédet, s a fürdőszoba felé indult. Közben bizalmatlanul pillantott föl a faliórára, amely azonban most példás megszokottsággal ketyegett.

– Holnap meg kell nézetnem – gondolta borotválkozás közben az Elnök. – Mégse járja, hogy csak így, minden bejelentés nélkül, egy pelikán... Ilkának meg se mondom, még fölizgatná magát.

A madárszerű törpe öregasszony már ott tipegett körülötte.

– A nyakkendőd, fiam. Azt hiszem, ez van most szor. Hívom a taxit.

Az Elnök meg se fordult, csak úgy a tükörből nézte meg a nyakkendőt, amelyet felesége a kispadkán hagyott. Kis híja volt, hogy meg nem vágta magát: a nyakkendőt ugyanis még sosem látta. Ilyen bordópöttyös, aranyzöld nyakkendője nem volt neki soha. Illetve... látott egyszer ilyet valakin, már nem emlékszik, kin és hol. Az egyik külföldi vendégen lehetett. Szép nyakkendő. A felesége vette volna? Lehetetlen. Harminc éve nem vett neki semmit, s különben sincs se születésnapja, se névnapja. Furcsa.

Megkötötte a nyakkendőt, amelynek, noha olyan erős volt, akár a kötél, rendkívül lágy, simogató volt a tapintása, aztán szokása szerint egy kis kölnit szórt rá.

– Vagy csak megfeledkeztem volna róla? Teljesen kizárt dolog. Valami itt nem stimmel.

– Vigyázz magadra, fiam – csipogta a felesége, amikor az Elnök előhalászta esernyőjét az előszobai tárolóból. – És ne igyál sokat, gondold rá, mit mondott legutóbb Krámer doktor.

Az Elnök rá se hederített. Úgy esernyősen megnézte magát a nagy előszobatükörben, ahonnét egy dundi csecsemőarc tekintett rá vissza, meg egy pár hihetetlenül vastag, bozontos, félig fekete, félig ősz szemöldök, továbbá egy bordópöttyös, aranyzöld nyakkendő. Aztán hirtelen megfordult, mert meghallotta a falióra sipításszerű jelzését; mire azonban beért a szobába, a kakukk (vagy pelikán?) éppen eltűnt a bekattanó ajtócska mögött.

– Mit nézel? – csipogott az asszony. – Háromnegyed nyolc. A taxi már itt van.

– Rossz az óra – felelte az Elnök. – Tizenhármat kakukkolt.

– Jézus – mondta az asszony. – Vigyázz magadra. És ne igyál sokat.

Régebben, amikor még nem kínozták annyira az üzletei, az asszony is részt vett a Társulat díszvacsoráin, aminek az volt az előnye, hogy a „vigyázz magadra” meg a „ne igyál sokat” helyett a „fiam, elhoztad a kulcsokat?” járta, hátrányként viszont megemlíthető, hogy a „ne igyál” tizparancsolati jellegű motívuma mindamellett akkor is fölbukkant, csak éppen később, a desszert vagy a gyümölcs tájékán, úgy fél tizenegy felé, ha nem is kimondott szavak, de félreérthetetlen és az elnöki tekintélyt gondatlanul kockáztató odanézések alakjában. Akkor már jobb így, hogy Ilka itthon marad. A „vigyázz magadra” igazán nem veszélyes, legföljebb olyan, mint valami hídpénz, amit az előszobán áthaladva akarva-akaratlan le kell rónia, mielőtt a közeli pompás falatokhoz hozzájuthatna.

A taxiban igyekezett elterelni figyelmét az iménti félóra szokatlan jelenségeiről. Duchesne kisasszonyra gondolt, a ma esti vendégre. Végre egy jó humorú, a pikantériát is bátran vállaló ifjú párizsi hölgy, annyi unalmas férfi után, amilyen Mr. Horner volt, az angol szekció küldötte, vagy a legutóbb az a német, az a Doktor Hanke, ha ugyan jól emlékszik a nevére.

A szálló előtt kifizette a kocsit (számlát kérve az útiköltségről, ez utóbbit a reprezentációs keretből megtérítendő), s elővette gyémántberakásos Marvinját. Mint minden alkalommal, ezúttal is pontosan nyolc óra háromkor ért a szállóhoz. Már látni vélte a szo-

kott társaságot, a kövér Zsirait, a fesztelen Gerlachnét, a sznob Sásdiékat, az alacsony, szemét nyúlszerűen ide-oda ugráltató Somost, amint kényszeredett humorral bókolgatnak a vendégnek, félszemmel az aperitifes tálca felé sandítva, amelyhez azonban csak az ő elnöki érkezése nyitja meg az utat. Nyolc óra négykor beadta fekete puhakalapját, fekete felöltőjét és az esernyőt a szálló ruhatárába, s mint mindig, ezúttal is nyolc óra öt perc volt, amikor a galérián lévő különterem elé ért.

Ott azonban kívüle nem volt senki.

Meghökkent. Csak nem tévesztette el a szállót? Vagy talán az a kelekótya Czinner zavarta össze a dolgokat? Lehetetlen, hiszen a különteremben az asztal gyönyörűen meg van terítve: virágok, zöld levelek, francia trikolór. Minden stimmel. Hol az ördögbe késnek hát a többiek? Még szerencse, hogy legalább ő itt van; micsoda szégyen lenne, ha Duchesne kisasszony érkezik elsőnek, és senki se várja. Vagy itt volt, és nem találván senkit, sértődötten távozott? Lehetetlen, itt tudnának róla. De hátha az időpont körül van a félreértés? Talán a vendég csak később ér rá. Czinner pedig, a világ leghabókosabb titkára, akinek csupán nőkön képes járni az esze, elfelejtette őt erről értesíteni?

– Főúr! Lesz szíves, kérem. Hány órára kértük a vacsorát?

– Nyolcra, uram.

– Ez biztos?

– Tökéletesen, uram.

– És még nem volt itt tőlünk senki?

– Senki sem jelentkezett, uram.

Egy mozdulattal útjára bocsátotta a pincért. Érthetetlen. Egyszerűen fölfoghatatlan. Mi történhetett? Ilyen még nem fordult elő. Hogy ő érkezzék elsőnek! És hol a csodában van Czinner a gépelt névkártyákkal, melyeknek már réges-rég a tányérok mellett kéne lenniük?

A titkár ebben a pillanatban tűnt föl a lépcsőfordulónál. Óriási sebbel-lobbal jött, ismét elkésve, mint mindig. Kopaszodó fején a romantikus hajtincsek úgy lobogtak kétfelől, mint egy mindig rossz helyre röpködő angyal szárnyai. Arca zöld volt és büntudatos.

– Mit jelentsen ez, Czinner?

– Nem jött a busz, Elnök úr. Huszonöt percet kellett rá várnom.

– És a többiek?

Czinner elámult.

– Nincsenek itt?

Az Elnök sóhajtott. Egyre cifrább az ügy.

– Értesítette őket?

– Természetesen, Elnök úr.

– A vendéget is?

– Őt elsőként. Nem tudom, mi történhetett. Pedig én mindenkinek szoltam. Nyolc órára.

Az Elnök belesüppedt egy karosszékekbe a különterem ajtaja előtt, és előhúzta a gyémántberakásos Marvint. Nyolc tizenkilenc volt.

– Töltsön nekem egy Martellt, Czinner. Benn a teremben találja az üveget, a bal sarokban. Aztán gyorsan rakja szét a névkártyákat, a protokoll szerint, hisz tudja. És nehogy nekem Somost és Zsirait megint egymás mellé ültesse, érte? Siessen, kérem, direkt egy szerencse, hogy még nem értek ide.

Fél kilenc előtt egy-két perccel az Elnök a telefonhoz zavarta a titkárt, miután fölhajtott egy második Martell konyakot. Néhány perccel később Czinner visszaloholt.

– Beszéltem a Royallal. Mademoiselle Duchesne valamivel fél nyolc után hagyta el a hotelt, taxin. A portán még szólt, hogy ha netán keresnék, itt lesz. Zsiraiéknál csak a kislány volt otthon, a mamája üdülni van, a papa háromnegyed nyolckor elindult. Somoséknál nem vették föl a kagylót. Gerlach doktorral beszéltem, rémesen megijedt, hogy a felesége még nincs itt, már régen be kellett volna futnia. Nem tudom, mi történhetett, Elnök úr.

Az Elnökben a méltatlankodás, a düh és a rémület váltakozott. Egy pillanatra a pelikán is eszébe ötlött, ekkor ösztönös mozdulattal a nyakkendőjéhez nyúlt, s borzongva érezte a lágy, szinte simogató tapintást. Elővette a zsebkendőjét, s megtörölte a homlokát. Legalább Czinner itt van. Utálta a titkárt, de most úgy kapaszkodott belé, mint az egyetlen megfogható realitásba.

– Töltsön még egy konyakot, kérem. Magának is. Egyelőre várunk, nem tehetünk mást.

– Elnök úr, kérem – nyögte zavartan a fiatalember –, ne tessék haragudni, de én nem maradhatok. Kilencre randevúm van.

– Azért csak töltsön.

Az Elnök, miután megitták a Martellt és Czinner lobogó fürtjei eltűntek a lépcsőlejárónál, végképp az iszonyat markában érezte magát. Ilyen még nem volt. A rejtélyek rejtélye. Háromnegyed kilenckor úgy gon-

dolta, elnöki méltóságában alázkodik meg, ha tovább marad. El kéne indulni, hazamenni, itthagyni ezt a pokoli talányt. De most már fogva tartotta a kíváncsiság. És ha baleset érte őket? Áh, lehetetlenség. Hogyan? Hiszen ahányan vannak, annyi felől jönnek. Valami más van a dolgok mögött. De micsoda? Micsoda?

Kilenc óra tájt (ekkor már túl volt az éhomra főlhajtott negyedik konyakon) másodszor is odaintette az előbbi pincért.

– Kérem, főúr. A jelek szerint valami félreértés történt. Mindenesetre még várunk egy kicsit, hátha kilencre jönnek nyolc helyett.

– Igenis – mondta furcsa, firtató pillantás kíséretében a pincér.

– Mármost, mint látom, fennforog, halványan bár, ám mindazonáltal annak lehetősége, hogy a vacsora, mint olyan, elmarad. Semmiképpen sem szeretnők, ha ennek bekövetkezte folytán a szálló, mely volt olyan szíves otthont kölcsönözni összejövetelünknek, a nyilvánvaló vis maior miatt megrövidülne. Micsoda kérem a jogi helyzet ilyen esetben? Akarom mondani, társulatunk a terem megrendelésével, ugyebár, bizonyos anyagi kötelezettségeket...

– Tíz vacsora az előzetes kalkuláció szerint, plusz a fogyasztott ital – hadarta idegesen a pincér, aki, mint-hogy a galéria három kávézóasztalához is hívták, kisé körülményesnek ítélte az Elnök kifejezőmódját. – Ennyit mindenképp leszámházunk, rendelet van rá. Csak velünk, felszolgálókkal van kiszúrva. Úgy értem, ráházunk, mert ugrik a jatt, tetszik érteni.

Nem állítható, hogy az Elnök maradéktalanul értette volna, de a félig epés, félig gunyoros hangszínt kitűnően érzékelt. Gőgösen elhúzta a száját, egyszerűsmind pedig, méltóságát és megingott egyensúlyát egyaránt megőrzendő, megkapaszkodott a külön terem ajtófélfájában. A pincér már régen eltűnt mellőle, de gúnyosan sima arca ott égett a fehér asztal fölött, mint valami lámpa. Alatta az asztallap – a tányérokkal, poharakkal és evőeszközökkel, valamint a francia trikolórral – egészen lassan hullámozott. Az Elnök ezt undorítónak találta.

Öt perccel később, az ötödik konyak után elhatározta, hogy megvacsorázik. Ha egyszer tíz vacsora, mint olyan, amúgy is kifizetendő, ugyebár, akkor kvázi teljesen mindegy, megeszik-e ő ebből egyet, mint olyant, effektíve. Vagy kettőt, ugyebár. Mint olyant. Utána esetleg még fölugrik Margóhoz, hacsak nagyon el nem álmosodik az ételtől. Majd később eldönti, most mindenestre eszik egy jót.

Elhatározásáról értesítette a személyzetet. A pincér kissé föl vonta a szemöldökét, de bólintott, és elsietett. Ahol az imént állt, a szőnyeg lágyan hullámozott.

– Különös – gondolta az Elnök, de nem ért rá elgondolkozni az újabb rejtélyen, mert a kis Somost pillantotta meg, amint gyors oldalpillantásokkal közeledik. Nagyszerű, végre valaki! Úgy látszik, mégsem bolondult meg, most legalább fény derül mindenre; de jóformán végig sem gondolta, máris újabb talány elé került. Somos kontúrjai ugyanis szaggatott vonalakkal voltak megrajzolva; egy szaggatott körvonalú Somos közeledett feléje a szálló galériáján, a nyugodtan

kávégató és oda se néző német, angol és dán vendégek, valamint a reájuk várakozó, szépen kiöltözött és kisminkelt magyar lányok között; egek! egy szagga-tott körvonalú Somos!

Mi történhetett ezzel az emberrel? Máskor sem lehetett szívet melengető látványnak mondani, de így?! Biztosan beteg szegény. Mondják, valami járvány volt.

– Szolgája, Elnököm – köszönt rá a szagga-tott Somos. – Már itt? Fantasztikus! Esküdni mertem volna, hogy nyolc óra ötkor fog érkezni, kínosan ügyelve rá, hogy a többiek már itt legyenek, s mégse késsék el. Mi történt? Mi történt?

Az Elnököt fojtogatta a düh. Hát mi ez? Ez a kis Somos, ez a vacak, ez a nikszi, akit Ilka családja könyörögve protezsált be nála a Társulat elnökségébe, hogy simábban kaphasson útlevelet a família orkánkabát és egyéb hasonló tranzakcióinak lebonyolításához, ez a sunyi tekintetű nulla, nem elég, hogy több mint egy órát késik, a tetejébe még pimaszkodni is mer vele?

– Hány óra van magánál? – kérdezte kimérten és jelentőséggel.

– Három perc múlva nyolc, Elnököm. A hölgyike még nincs itt?

Az Elnök tüntetően vette elő a gyémántberakásokat, s odatolta a finoman ketyegő szerkezetet az emberke orra alá.

– No – mondta. – Percre úgy jár, mint az enyém.

– Micsoda? – Megnézte az órát. A Marvin kilenc óra tizenkét percet mutatott. – Ez magának három perc múlva nyolc?

A szagga-tott Somos ismét odapillantott.

– Nem. Most már csak két perc múlva. Telik az idő. Rögtön itt lesznek.

Az Elnök úgy érezte, megüti a guta, de aztán ismét hideg borzongás futott át rajta: a pelikán jutott az eszébe, meg tizenhárom sipítása. Egy kissé remegett is a hangja, ahogy odaszólt a pincérnek:

– Főúr, kérem, lesz szíves megmondani, hány óra van ezen az órán?

– Nyolc lesz két perc múlva, uram. Hozzam az aperitifet?

Az Elnök szédült. Az óra kilenc óra tizenhárom percet mutatott.

– A vacsorát! – Ezúttal keményen, parancsolóan beszélt, ahogy Czinnerrel szokott. – Érdekes – folytatta a pincér távoztával az Elnök, zavarában társaságian csevegő tónust igyekezett megütni. – Én például ezen az órán kilenc tizennégyet látok.

– A szeme hetvenöt percet siet, Elnököm. Egy perc múlva nyolc.

– No hisz mindegy – krákogott társaságian az Elnök. – Egyre megy. Tudja, mit mondott a görög Protagorasz? „Ha neked valami kék, az kék, ha pedig az nekem ugyanakkor piros, akkor kék is meg piros is.”

A kis Somos pontosan tudta, mit mondott a görög Protagorasz, mert ezt az Elnöktől, főleg közgyűlések kiélezett pillanatai alkalmával már vagy tucatnyi alkalommal hallhatta, de csupán ennyit jegyzett meg:

– Krisztus előtt ezerszázban.

Az Elnök váratlanul fölvidult. No lám, a kis Somos. Egészen értelmes fiú.

– Jöjjön, Somos, maga még nem kóstolta meg ezt a Martellt. Valami fejedelmi. Na jöjjön. Az volt az én poharam. Úgy, elég, köszönöm.

Koccintottak. Amikor fölhajtották az italt, az Elnöknek eszébe ötlött, hogy Somos... nos igen, szóval, hogy Somos... szaggatott. De nem kérdezett semmit, tapintatlanságnak érezte megkérdezni valakitől, mitől olyan szaggatott ma este. Ez végtére is magánügy. Passons. Nem is kell észrevenni.

Hanem aztán, amikor a következő percben (negyed tízkor, azaz pont nyolckor, vagyis ki tudja, hánykor) egyszerre beözönlöttek a többiek is, s velük Duchesne kisasszony, a vendég, az Elnök döbbenten látta, hogy valamennyien a Somos-féle kórban szenvednek: mindnyájan szaggatottan rajzolódtak ki a galéria légterében.

– A végén még én is elkapom – futott át az Elnök agyán. – Ha ugyan nem arról van mindössze szó, hogy egy kissé talán túl sokat ittam.

De egyébként minden olyan volt, mint máskor; háta mögött a sok villogó tányér, pohár, a kék-fehérpáros trikolór, azonkívül, hogy noha enyhén, ám fölöttebb megvetendő módon hullámozott, tökéletesen rendben lévőknek tetszett, s a német, angol és dán vendégeken sem mutatkozott semmi elváltozás, a meghívásukban reménykedő hajadonokon nemkülönben.

– Tiens, Monsieur le Président! – köszönt rá csodálkozva a szaggatott körvonalú ünnepelet. – Ön az első elnök életében, aki első a vacsoránál.

– Ez természetes, kisasszony – húzta ki magát büszkén az Elnök, de kénytelen volt baljával nyomban hátranyúlni és kitapogatni az ajtófélfát, részint mert amúgy is bizonytalanul állt a lábán, részint – és főként – mivel megriadt Somos viselkedésétől. A máskor félénk kis ember ugyanis vihogni kezdett, mégpedig furcsa, tőle még sosem hallott magas fejhangon, s tréfásan mí-melt bokszütésekkel helyezett el az ő karján.

– De még milyen természetes, hihi! – rikkantott franciául. – De még mennyire! Elnökünk direkt hetven perccel korábban jött, hogy akkor is első legyen, ha ön netán egy órával hamarabb találna megérkezni, hihi!

– Somos, megbolondult? – sziszegte oldalvást az elnök, s egyidejűleg megkísérelte a vendég felé irányozni szokott széles elnöki mosolyainak egyikét. E kettős törekvés következménye olyasfajta fintor lett, mint amikor valakit székrekedéses erőlködése kellős közepén megcsiklandoznak.

– Nincs jól, Elnök úr? – kérdezte aggodalmasan a szaggatott Gerlachné. De még nem jutott idő válaszra, amikor a kövér Zsirai behízeltgő hangja, mint valami illóolaj, ráfolyt a társaságra:

– Elnökünk csak hangulatot kívánt teremteni. Elnökünk komikusi képességeit pusztán kevesen, a beavatottak ismerik. Fiatal éveiben sokáig habozott, ne a színészi pályát válassza-e. Örök kár, hogy e képességét a Nemzeti Színház helyett csupán Társulatunk szerény keretei közt élvezhetjük.

– Örök kár, örök kár – dörzsölte a kezét egy nagyon sárga bőrű, éltesebb, cvikkeres úr, akiről mindenki

mindig megfélelkezett, mert sosem szólt egyetlen szót sem, hang nélkül ette végig a társulati vacsorákat, s akit, ha nagy néha eszébe jutott, az Elnök Hetényi-Heftingernek hívott magában, pedig alapjában véve Letenyei-Lechtiger volt. – Örök kár. Direkt egy pech, uraim – fordult magyarul a francia kisasszonyhoz. – Ezt kegyed nem érti.

– Aperitif nincs? – kérdezte Gerlachné.

– Már hogyné volna? – folyt rá Zsirai hangja a kérdésre. – Elnökünk nemcsak komikusnak kitűnő, hanem bűvészek is. Csiribí-csiribá, egyetlen intés, és máris előttünk a Martell konyak. Sajnos, soha egyéb. Holott a Martell még csak nem is aperitif, hanem étkezés után fölszolgálándó digestif, nemde? Talán e jelentéktelen egyoldalúság az oka, hogy Elnökünket nem Európa nagy cirkuszaiban tapsolhatjuk, mindössze...

– Zsirai, kérem – szólt közbe nagy méltósággal és magyar nyelven, Duchesne kisasszonyra széles, pajtászkodó vigyort terpesztve az Elnök, miközben támaszkodó bal kezének ujjai hátul görcsösen belevájtak az ajtófélfába –, attól tartok, kedves Zsirai... attól tartok... Minélfogva megkérném arra a minimális, ugyebár... Remélem, megértett. J'espère, Mademoiselle, meg tudja bocsátani, ha nem ánizsos aperitiffel kínáljuk, lévén ez hazánkban úgyszólván ismeretlen, másfelől, ha nem azzal a bűdös barackpálinkával traktáljuk, amit nálunk úton-útfélen a boldogtalan külföldi gyomrába erőltetnek.

– Örök kár, örök kár – folytatta magában az előbbi témát Hetényi-Heftinger, aki alapjában véve Letenyei-Lechtiger volt, s akiről éppen ismét megfélelkezett mindenki.

– Nálunk – emelte föl hangját az Elnök – első a vendég. – Szerette volna hozzátenni: „mint olyan”, de ezt nem tudta franciául, ezért szomorú szívvel lemondott róla. – Mi vendégszerető ország vagyunk, s kvázi, ugyebár, őszintén mondhatom...

– Őszintén mondhatjuk: a vendég nálunk abszolúte mellékes – vihogott az előbbi magas fejhangon Somos. – A vendégre szükség van, mert nélküle nincs társulati búcsúvacsora, de ezzel, hogy úgy mondjam, a vendég hasznos szerepe ki is merült. Merem állítani, Mademoiselle, hogy a vendég valójában szükséges rossz. Az ember minduntalan törheti a fejét, hogyan is mondják ezt vagy azt a dolgot a vendég nyelvén, s mire a harmadik összetett mondat végére jutunk, kihűlt előttünk a töltött medvefűl. Vendégszerető ország, mondja szeretve tisztelt Elnökünk. Ez csak az ő végtelen jóindulatát, tisztaságát és lelki finomságát, mondhatnám ártatlanságát mutatja, kedves Duchesne kisasszony. Mert mi valójában nem a vendéget szeretjük, frászt! Hanem a hasunkat. A hasunkhoz pedig a vendégen át vezet az út. Mikor ennénk mi kaviáros kolibrimáját avec sauce remoulade vagy, teszem azt, Tournedos à la Belphégor, ha nem volnának külföldi vendégeink, s nem volna számarányukkal egyeztetett, betervezett és jóváhagyott reprezentációs keretünk?

– Az istenért, Somos... – hápogott az Elnök. – Maga megőrült! Remélem, Duchesne kisasszony nem veszi komolyan ezt a... ezt a...

Az izgalom azonban fölöslegesnek bizonyult, Duchesne kisasszony jóízűt nevetett a – mint mondta – jellegzetesen magyar humorú tréfán, s kijelentette,

hogy még egy ilyen kedélyes országot nem ismer. Ezután ittak.

– Ön nem tart velünk, Elnök úr? – kérdezte a vendég, észrevéve, hogy az Elnök csak tölt, de nem iszik.

– Nem, nem, nagyon kedves, hogy így törődik velem – mondta az Elnök egy kissé megtántorodva –, de én nem ihatok, orvosom és feleségem egyaránt szigorúan megtiltotta. Hát mit tehetek? Az orvosommal még csak szembeszegülhetnék, no de a feleségemmel?!

Öblöset, túl nagyot nevetett az elmésségén, de megbánta, mert nevetés közben csuklania kellett, s mint-hogy éppen nagy hangon kacagott, a csuklás is akkorrára sikerült, mintha egy Gellérthegy nagyságú pezgőspalackból rántották volna ki a dugót.

– Farkasétvágyam van – közölte Gerlachné. – J'ai la fringale. Egymagam fölزابálom, amit idehoznak.

– Örök kár, örök kár – énekelte a cvikkeres úr, aki-nek az Elnök most még a téves nevét is hiába kutatta emlékezetében.

Miközben asztalhoz ültek, Duchesne kisasszony az elmúlt héten szerzett társulati tapasztalatairól iparkodott beszámolni az Elnöknek, de Zsirai leintette.

– Maga azt hiszi, ez itt érdekel valakit is? Eleget hallgatjuk ezeket a hülyeségeket. Azért jöttünk ide, hogy jól befaljunk. Ellenben ha vannak jó párizsi disznó viccei...

– Zsirai...!!! Egyszer s mindenkorra!

Minthogy ismét csuklott, az utóbbi szó így sikeredt: egyszersmindenhukorra. Természetesen ezt is két-ségbeesetten mosolyra feszített ajakkal harsogta el.

A francia kisasszonynak a könnye is potyogott, úgy élvezte ennek a – mint mondta – pompásan összeszokott társaságnak a móka-tűzijátékát.

Az előétel némi megkönnyebbülést hozott, mindenki a tojásos ürgepástétommal való találkozás örömének szentelte figyelmét. Viszonylagos csönd lett. Ebben a csöndben különösen kínosan hatott a máskor disztिंगvált Zsirai mohó és ordenáre csámcsogása, melyet kihívó mosollyal végzett, egyenesen a vele szemben ülő Duchesne kisasszony arcába, s még kacintott is hozzá. Az általános italozáskor érkezett Sásdi házaspár (magas, szőke, arisztokratikus, jóllehet szaggatott arcélű ötvenes férfi, nagyon fehér kézzel, valamint magas, szőke, arisztokratikus arcélű, ugyancsak szaggatott negyvenes asszony, még fehérebb kézzel), a Társulat két sznobja a tósztközben (az Elnök éppen fölállt, hogy elmondja köszöntőjét) összecsapkodta tenyerét, felváltva hol egyenesen, hol keresztbe, közbe egy-egy taps, és karban szavalta: „Egyedem-begyedem tenger-tánc, fő a duma meg a flánc.”. Somos belerikkantott: „Hogy mondják: rongyrázás, franciául?”; Gerlachné pedig egy pohár rajnaiért szalajtott a pincért.

Mire a libanoni módra elkészített, nyílhegyre szúrt lángoló zebrafarok – a vacsora fénypontja – megérkezett, az Elnök összeroskadva ült a helyén, és sírt. Könnyei azonban egészen rendkívüli módon csupán orrcimpájáig peregtek, onnan hirtelen visszairamodtak a szemébe, mintha ez utóbbiban olyan szívóberendezés lépne működésbe, mint az ember orrában. A francia hölgy az oldalát fogta, s már-már gyötrődve nevetett.

– Ha így látja önt az ember, kedves Elnököm, nem is hinné, hogy ez a nagyszerű mókamester vetette papírra „A neo-triplika új útjai” című alapvető munkát, amelyről egész Európa beszél.

A gyanútlanul kiejtett szavakra visító röhögés felelt. Somos – akit Czinner természetesen ismét Zsirai mellé ültetett – örjöngve csapkodta régi harcosa tér-dét. Sásdiné, akit a mondat éppen nyelés közben ért, gejzirszerűen lövellte föl a megrágott zebrafarok-da-rabot és a társaságában lévő majonézes ribizlisze-meket, amelyek – nyugalmi helyzetbe jutva – érdekes színhatású nonfiguratív címerfélét képeztek a francia trikolor közepén. Az arisztokratikus Sásdi Gerlachné ölébe vetette a fejét, s onnét vonított a plafonra valami kivehetetlen szöveget. A pincérek is hahotáztak az ajtóban, s gyorsan kihasználva az általános rumlit, jó-kat húztak a rajnai bor palackjából.

– Hát ön... ön nem is tudja... – próbálta a viharos derűtség okait a vendégnek megmagyarázni Zsirai, de ötször kellett belekezdenie, mert a nevetésnek, mint csakugyan valami tűzijátéknak, mindig új petárdái robbantak, s neki magának is levegőért kellett kapkod-nia. – Ön nem is tudja, milyen... jajistenem, ez jó volt... ön nem is tudja, milyen pompásat mondott – állt össze végül a mondat. – Ön, kedves Duchesne kis-asszony, fölidézte szeretve tisztelt Elnökünk és tréfa-mesterünk legragyogóbb stiklijét. Még hogy a neo-trip-lika új útjai...

Még egy utolsó, kimerült nyögésben végződő ka-cagáshullám, és Somos magyarázott tovább:

– Tudniillik Elnökünk nem csupán egyedülálló arcjátékával képes viccelni. Egész Európában nincs nála nagyobb svihák. Zseniális ötletei vannak. Nem kétséges, hogy olyan invencióval, amilyen az övé, egyikünk sem dicsekedhet. Egyik ilyen kolosszális ötlete akkor támadt, amikor annak idején tévedésből Tiblitz professzor pályamunkáját vitte magával a Társulat tudományos ülésére a sajátja helyett. Nehogy félreértsen, kisasszony; mondom, tévedésből.

– Örök kár – énekelt Letenyei-Lechtiger.

Az Elnököt kiverte a verejték.

– Nagyon kérem, Somos, ilyen ide nem tartozó, komolytalan dolgokkal ne untassuk vendégünket – próbálkozott, de mindenki pisszegni kezdett, sőt Duchesne kisasszony is intett, hogy érdeklí a tréfa, amelyen még jó idő múltán is ennyit lehet derülni. Az Elnök hát továbbra is izzadva feszengett székén, mignem föl akart kelni, hogy tüntetőleg eltávozzék, de ekkor a két pincér kétoldalt újra tálalni kezdett neki, suttogva ajánlva még egy kis mártást, még egy kis kókuszsalátát, egy kis falernumit, sőt húst is hoztak még, egy egész farkat, úgyszólván lehetetlen volt távoznia.

– Hogy a pályamunka, mellyel a Társulat színe elé állt, Tiblitzé, azt, mint később elmondta, csak a mikrofon előtt vette észre.

– Így is volt! – kiabált az Elnök. – Tisztára véletlenül történt!

– Persze, hogy így volt – bólintott váratlanul elkomolyodva Somos. – Tudom, hogy így volt. De azért... a lélek útjai csodálatosak, Elnököm... nemde? Egy szóval, Mademoiselle, a vicc ekkor következett. – So-

mos már ismét kuncogott. – Tiblitz súlyos betegen otthon feküdt, ezért is küldte be tanulmányát felolvasásra; ő tehát pillanatnyilag nem lehetett veszélyes, ugye. És Elnökünk, anélkül hogy egy arcizma rándult volna, belekezdett a Tiblitz-féle munka felolvasásába, s végig is olvasta úgy, mintha az övé volna.

– Úgy gondoltam, az enyémet majd előkeresem, és beadom cserébe a Tiblitz neve alatt – magyarázta a francia hölgynek rekedten az Elnök, miközben arra gondolt, hogy élete legnagyobb ostobasága volt a dolgot akár csak a vicc kedvéért is elkotyogni Somosnak. De hát elmondta-e végül is? Már nem emlékezett pontosan. – Különben az én dolgozatom sokkal jobb volt, Tiblitz nem vallott volna vele szégyent. Csak hát azt úgye mégse mondhattam mikrofon előtt, a riporterek villanófényében, hogy pardon, a pályamunkámat ott-hon felejtettem!

Újabb harsogó nevetőhullám kerekedett.

– Hát persze! – üvöltötte Zsirai. – Ki mondta, hogy mondhatta volna? Éppen ez volt a zseniális!

– És képzelje, Mademoiselle – kiabálta Gerlachné, olyan hevesen hadonászva a bal kezében tartott nyíllal, hogy a zebrafarok csattogni kezdett, mint valami korbács –, képzelje, ezzel a tanulmánnyal lett elnök! Tiblitz neo-triplikájával! Ezek után persze hogy nem adhatta ki másként, csakis a saját neve alatt!

Duchesne kisasszony fölkelt helyéről, és az Elnök vállát kezdte csapkodni.

– Colossal! Maga kis vagány! Óriási! De hát ha egyszer a maga tanulmánya volt a jobbik, akkor nem annak a Monsieur Tiblitznek kellett volna megszereznie

az elnökséget? He? – És megfricskázta az Elnök orrát.

– Dehogyanem – lehelte az Elnök. – Így is történt volna bizonyosan, ha...

– Ha?

Óriási röhögés gurult újra körbe a különteremben.

– Ha Tiblitz el nem olvassa a közlönyben Elnökünk referátumát, és helyben ki nem terül! – ordította a nevetéstől fuldokolva Sásdiné.

– Hogyhogy kiterül? Csak nem halt meg?

– Mi az, hogy meghalt? Kifingott! – Az elegáns Sásdi büszkén nézett körül, hogy lám, milyen szavakat tud ő franciául.

– Frászt! – kiáltott túl mindenkit Gerlachné. – Én jobban tudom! Felkötötte magát! Egy bordópöttyös aranyzöld nyakkendőre, ha tudni akarják! A férjem volt kint nála halottszemlén. Búcsúlevelet se hagyott, csak úgy egyszerűen nyekk!

– Erre iszunk! – harsogott az egyik pincér.

– És mi lett a másik tanulmánnyal? A magáéval?

– Elnökünk azóta is keresi – hahotázott Somos. – Sajnos, a tudomány eddig éppúgy nélkülözni kénytelen eme zseniális megnyilatkozást, mint Fermat két elvesztett bizonyítását. Volt olyan hír, hogy a remekmű egy tragikus nagytakarítás martaléka lett.

– Örök kár – énekelte Lechtiger, akinek a Gerlachné-féle zebrafarok éppen az arcába csapott, leverve orráról a csíptetőt.

– Szenzációs! Az évezred stiklije!

– Brávó! Brávó!

– Éljen szeretett Elnökünk!

– Erre iszunk! – harsogott a másik pincér.

– Trónra az Elnököt! Meghalt az Elnök, éljen az Elnök! Trónt neki! Trónt!

Az Elnököt fölemelték és az ablakpárkányhoz vezették.

– Na de kérem... Mit akarnak?

– Éljen a mókakirály!

– Éljen! Éljen!

– Trónra! Trónra!

A dagadt Zsirai már a langyos őszi estében nyitva hagyott ablak párkányán állt, onnan húzta az Elnököt, aki most már kapálózni kezdett.

– De kérem! Hölgyeim és uraim! Tisztelt közgyűlés! Őrizzük meg, kérem, emberi mél... Hé!

Ez Duchesne kisasszonynak szólt, aki alulról megtaszította. Fölülről Zsirai jókorát rántott rajta, majd elegánsan oldalt hajolt.

Az Elnök hatalmasat puffant az utcán. Kihalt melékutca volt; szerencsére nem látta meg senki. És még nagyobb szerencséjére fájdalmat sem érzett: a külön terem ablaka nem volt túl magasan.

Egy taxi közeledett.

Az Elnök porolni kezdte a nadrágját, mint aki véletlenül megbotlott és elesett, majd megállította a taxit és gyorsan beszállt. Lihegve mondta be a lakáscímét. De a sarkon túl, a szálló főbejárata elé kanyarodva a taxi nem bírt továbbhaladni. A kapun nyakba túrt szalvétával, késekkel, villákkal, poharakkal a Társulat tagjai özönlöttek a kocsi elé, s eleven falat vontak eléje. Az egyik emeleti ablakban Hetényi-Heftinger tűnt föl,

s kimérten tényérokat, üvegtálapokat kezdett a kocsira hajigálni. Az utcai csoportban Duchesne kisasszony pukkedlizésbe fogott, majd kackiásan a motorháztetőre ült, és szalvétájával integetett a kocsi belseje felé. Gerlachné, magasba lökögetve egy zebra farkat, körbemenetelt, mint egy tamburmajor. A lármának hirtelen nyomasztó súlya lett, s kiszorított a kocsiból minden levegőt. Az Elnök felnyögött.

A saját nyögésére ébredt. Csodálkozva nézte, hogy keze még mindig nadrágporoló mozdulatokat végez a skótmintás pléden. Ebben a pillanatban a falióra berregni kezdett, majd kiugrott rajta a kakukk, és a negyedre való tekintettel egy vidámat rikkantott, aztán visszaugrott rekeszébe, s az ajtócska rákattant. Negyed nyolc. Micsoda? Negyed nyolc? Hű, de elaludt. Nyolcra társulati vacsora Duchesne kisasszony tiszteletére, s még meg is kell borotválkoznia.

Micsoda hülye álom. Tiblitz. Tiblitz abban a hiszemben volt, hogy rákja van, ezt mindenki tudja, és nem akart tovább szenvedni, ezért kötötte föl magát, szegény. Végtére is ki volna olyan örült, hogy egy ilyen kis mulatságos malőrért...

Nevetséges. Még szerencse, hogy idejében meggondolta magát és mégsem mesélte el az ügyet senkinek. Mert így, hogy a boncolás szerint Tiblitz mégsem volt rákos, ég tudja miféle buta mendemondák kaptak volna lábra, és akkor vége a karrierjének. Meg aztán egyébként sem azzal a Tiblitz-féle teóriával vívta ki a közfelkiáltásos elnöki beiktatást, ez nyilvánvaló. Hosszú esztendőök áldozatos munkája érlelte meg ezt a...

Eh, minek magyarázkodni; nélküle a magyar szekció ma sehol se volna, ez köztudomású.

– A nyakkendőd, fiam – tiptezett be a felesége. – Azt hiszem, ez van most soron. Hívom a taxit.

Villámgyorsan pillantott vissza a tükörből. Na persze, a kékcsíkos okker. Micsoda hülyeség.

– Vigyázz magadra – motyogta a madárszerű öregasszony, mialatt az Elnök kiemelte az esernyőt az előszobai tartóból. – És ne igyál sokat. Gondolj rá, mit mondott legutóbb Krámer doktor.

A taxiban az Elnök az „Itt a tavasz, fuccs a tél, korzózik a Weisz Adél” kezdetű régi kuplét fütyörészte. Ilyen jó kedve már régen nem volt. És szerencsére annyi unalmas férfi után végre egy jó humorú francia kisasszony! Pompás este lesz.

Pontosan nyolc óra háromkor ért a szállóhoz. Nyolc óra négykor beadta holmiját a ruhatárba, s mint mindig, pontosan nyolc óra öt volt, amikor a galérián lévő különteremhez ért.

Ott azonban nem volt senki.

Titkos rekesz

Özvegy Kustora Béláné csütörtök este halt meg.

Péntek reggel leánya, Fiass Lászlóné született Kustora Etel aznap délután három órára telefonálta össze a családot az elhunyt lakására, hogy együtt nyis-

sák föl a végrendeletet. Ehhez mindössze három telefonhívásra volt szüksége. Először fiát értesítette, még reggel nyolckor, ami nem bizonyult szerencsés ötletnek, hiszen Fiass Tamás klarinétművész általában az éjszakába nyúlóan dolgozott, következésképpen e korai órán még javában aludt. Nem csoda, hogy rosszkedvűen nyöszörögte a kagylóba.

– De hisz még tán ki se hűlt szegény, minek ez a nagy sietség?

A második telefonhívás címzettje Deli Lajos nyugalmazott főiskolai tanár volt, néhai Kustora Béla másodunokafivére. Harmadjára Boriskát, özvegy Kustora Béláné bejárónőjét értesítette Fiassné. Igaz, hogy Boriska nem volt tagja a családnak, de sokévi munkája révén már annak tekintették, s mindenki biztosra vette, hogy Kustoráné róla sem feledkezett meg.

– Nekem csak az a lujkenz komód kellene, minden egyebet a kalapjuk mellé tűzhetnek – dünnyögte Fiass László osztályvezető a feleségéhez, miután betelefonált a minisztériumba, hogy haláleset miatt aznapra szabadságot vesz ki.

– Nem komód. Szekreter. És nem lujkenz, hanem rezsansz.

– Jó, legyen rezsansz. Fő, hogy megtaláljuk azt a kis fapöcköt.

Felesége elnevette magát.

– Ugyan, te tényleg komolyan vetted, amit szegény anyuka arról a titkos rekeszről mondott? Mindig is ugratott. És nem titkolta, hogy nem tart valami sokra. Mindig nekem kellett megvédenem téged.

– Mégis, milyen legyen egy anyós? Élt volna még két-három évet, akkor megérhette volna, hogy a veje államtitkár lesz. Mindjárt másképp nézett volna rám.

– Anyuska? No, azt leshetted volna, Lackó drága. Anyuskának a papa imponált. Mert dőlt hozzá a pénz. Nem tudom, hogyan vághatott be minden neki ennyire. Még a linkségei is. Ez valamilyen különleges adottság. Vannak ilyen emberek. Bármilyen nyúlnak, aranyvá válik a kezükben. Te meg csak gürcölsz, és ha kell, átülsz a lejárt pártból egy újba. A papa tojt az ilyesmire.

A papa különleges adottságainak mibenlétéről Fiassné Kustora Etelnek sokáig nem volt pontos fogalma. Mint ahogy a mamájának se volt egészen férje haláláig. Addig ő is csak annyit tudott, hogy akivel él, sikeres üzletember. Egyébként az is volt a maga módján. Pedig nem ilyenek indult. Szerencsecsillaga csak azt követően kezdett tündökölni, hogy feleségül áttette székhelyét Bécsbe, ahol idővel, amikor már megengedhették maguknak, megszületett Etel lányuk. Etel tizennyolc éves korában a Collegium Hungaricum egyik rendezvényén ismerkedett meg a kiküldetésben lévő snájdig Fiass Lászlóval, beleszeretett, s a szülők minden tiltakozása ellenére követte őt Budapestre, ahol hozzá is ment feleségül. Ezzel leány és szülei között mint ha megszakadt volna valami. S ez a valami még Tomika megszületése után is megmaradt valamelyest, habár Kustoráékat, főleg az asszonyt, nagyon bántotta, hogy nem ismerhetik a csak fényképen látott kisunokát.

Aztán amikor a társadalmi rendszer megváltozott Magyarországon, Kustora Béla és felesége azonnal ha-

zatelepedett. Erre az időpontra a férfi már sokszoros milliomos lett; ahogy maga kedvtelve mondogatta, akár megvehetné a Stephansdomot meg a Burgtheatert együtt. Valahányszor az asszony megkérdezte tőle, mi-ből, mindig azt a választ kapta, hogy „Veszek, eladok”.

És ez szó szerint így is volt.

Arra nézve, hogy mit vesz és mit ad el, az asszony soha nem kapott semminémű fölvilágosítást. Kustora Béláné akkor kezdett valamit kapisgálni, amikor férje egy nap szállítómunkásokkal négy festményt hozatott a lakásba, egy Czóbelt, egy Glatzot, egy Iványi-Grünwaldot meg egy Vaszaryt. Az asszony megörült a képeknek, mindig is szerette a művészetet, s hiányolta is, hogy nincs festmény a lakás falain. De a férje leintette: ezek sem kerülnek oda, tekintve hogy csak átmenetileg, eladás céljából vannak náluk.

– Nagyon nagy üzlet van kilátásban – csippentett hozzá egyet a szemével. – Sokmilliós.

Hanem a sokmilliós üzletből nem lett semmi. Kustora Béla ugyanis egyik reggel hirtelen-váratlanul rosszul lett, s mire a mentők megérkeztek vele a kórházba, a hátsó-fali infarktus végzett vele. Néhány nappal később egy harmincöt év körüli férfi csöngetett be, Zoltánfi Géza Pálként mutatkozott be Kustora Bélánénak, s a ház urát kereste. Amikor megtudta a halálhírt, elsápadt és megtántorodott.

– Borzasztó – motyogta –, ez rettenetes... De akkor talán ön, asszonyom... ön ugye megadja a pénzemet?

– Miféle pénzt?

– Hát a négy festmény árát! Darabonkint százötvenezer volt nekem beígérve, plusz festék, vászon,

keret. A kedves férje nem mondta? A Deli tanár úr sem? Több mint három hónapig dolgoztam azon a négy képen! A Deli tanár úr, aki az üzletet... úgy értem, a bécsi vevőt hozta, azt mondta, hogy ez egy aranybánya lesz, és ha az ipse mind a négyet megveszi, még csinos prémiumot is kapok.

Kustoráné félrebillentette a fejét, úgy mérte végig a fiatalembert, aztán csak ennyit mondott:

– Pénzt, fiam, azt tőlem ugyan nem lát. De a képeit felőlem elviheti.

– A képeket, én? Hogyisne! Még hogy én, Zoltánfi Géza Pál festőművész bukjak meg velük? Még mit nem?

Így aztán özvegy Kustora Béláné fölrakatta a képeket a falra, és mosolyogva mesélte el lányának a különös látogatást. Az a tény, hogy nem eredeti Czóbel, Glatz, Iványi-Grünwald meg Vaszary, hanem négy márkátlan Zoltánfi Géza Pál díszíti a lakás falait, egyáltalán nem érdekelte. Különbséget még neves szakértők sem igen fedeztek volna föl a Zoltánfi-művek és a mesterek ecset-, valamint színkezelése (no meg a szignója) között, hát akkor hogyan is lehetett volna ilyesmit tőle, a laikustól elvárni? Özvegy Kustora Bélánét egyébként sem érdekelte, hamis-e egy kép vagy valódi. Igazán érdekelni csak az unokája érdekelte, s fájt neki, hogy a gyereket már csak tizennégy éves korától ismeri. A fiúcska, valahányszor náluk járt, a nagy hintaszékbe ült, s himbálózás-ringatózás közben mindig valamit dúdolgatott, a legtöbbször operaáriákat, oda se figyelve a felnőttek unalmas cseverészésére.

– Meglátjátok, ebből a kölyökből még egy új Toscanini lesz – mondogatta a nagyanyja. – Vagy egy új Karajan.

És csakugyan a zene lett Tamás élete, ha nem is épp abban a formában, ahogy Kustoráné képzelte. Húszesztendős korában, még főiskolásként elköltözött hazulról albérletbe, melynek költségét nagyanyja állta, a szülők nem lévén rá hajlandók. Az elköltözésre nemcsak a szerelmi kalandok könnyebb lebonyolíthatósága végett volt a fiúnak szüksége, hanem elsősorban azért, mert sehogyan sem jött ki apjával, akinek hivatalnok-i eszejárását és művészetellenességét képtelen volt elviselni. Anyja megértőbb volt iránta, de túlságosan rajongott férjéért. Így bizony elő-előfordult, hogy a szócsatákban emennek pártjára állt, s még titokban sem mert pénzzel járulni hozzá fia függetlenedéséhez.

– Te, biztos hogy ezt a vén kókler Delit is ide kellett hívni? – kérdezte Fiass László a végrendelet fölbontását megelőző délelőtti feleségétől, miután néhai Kustora Béla midászi képességeinek taglalásával végeztek. – És mi van, ha őrá nem hagyott anyuska semmit? Nem csodálnám.

– Ez teljesen elképzelhetetlen. Anyuska minden családtagról mindig gondoskodott, amikor arra szükség volt. Még a nem családtagokról is, és függetlenül attól, mit tartott felőlük. És ne felejtsd el: a papa halálával óriási vagyon egyedüli tulajdonosa lett. Egészen biztos, hogy még a svihák Lajos bácsival szemben sem garaszkodott.

– Na hisz felőlem... Tudod, engem csak az a lujkenz... jó, jó, bocsánat, rezsansz komód érdekel.

– Szekreter.

– Az.

– Világos: a fapöcök miatt. Mert ugye a titkos rekeszben van a töméntelen rejtélyes kincs.

– Nem tudom, mi van benne, de egy titkos rekesz általában nem azért van egy komód... izé, szekreterben, hogy lejárt villamosjegyeket tároljanak benne. Nem gondolod?

A fiú érkezett elsőnek.

– Csók, mam, szia apa. – Tamás máris leült ringatózni. – Szegény nagyi. Pedig tudtuk, mégsem hittük. Én legalábbis reménykedtem.

– Talán méltóztatnál legalább ilyenkor nem hintázni – szólt rá az apja. – Elvégre nem vagy már gyerek. Meg az alkalom sem olyan.

– Ugyan, hagyd, Lackó – mondta az asszony. – Legalább ilyenkor ne piszkáld.

Az előszobaajtóban kulcs csikordult. Fölkapták a fejüket.

– Kezicsókolom. – Boriska elfogódottan jött be, tetőtől talpig feketébe öltözve. – Ezennel nyilvánítom részvéteket. Egészen odavagyok, hogy az idős nacs csága... Én eztet a lakáskulcsot akkor mostmá' itten is fogom hagyni, ugye.

– Üljön le, Boriska. A kulcsot egyelőre tartsa magánál. Nemsokára még kelleni fog takarítani itt a lakásban. Ki tudja, mi marad itt, mi nem.

– Igenis.

Deli Lajos késve érkezett, és hunyorogva-pislogva szabadkozott.

– Na kérem – szólalt meg ünnepélyesnek szánt krakogás után Fiass László. – Most, hogy valamennyien egybegyűltünk, eljött a pillanat, amiért egybe... ööö... szóval, amiért itt vagyunk. A végrendeletről annyit tudunk, hogy a komód... akarom mondani a szekreter jobb felső fiókjában van, egy nagyalakú borítékban. Etel, légy szíves...

Az asszony kihúzta a fiókot, és előhalászta a borítékot, melyen csupa nagybetűvel volt olvasható: ÖZVEGY KUSTORA BÉLÁNÉ VÉGRENDELETE. Férje odalépett, fölnyitotta, majd újabb torokköszörülés után hangosan olvasni kezdte:

– Alulírott özvegy Kustora Béláné született Visnyói Mária, szabad akaratomból és világos öntudattal az alábbi kézírásos, tehát hiteles végrendeletet...

– Hopp! Egy pillanat! – szólalt közbe Deli Lajos. – Tudja-e valaki azonosítani az elhunyt kézírását?

– Természetesen. Például én – mondta Fiassné.

– Én is – tette hozzá a férje.

– Érdekelt fél is hitelesíthet? – szívóskodott a tanár.

– Nem kéne ide közjegyző?

– Közjegyző? – Fiass László kezdte unni az okvetetlenkedést. Már alig várta, mit tartalmaz a testamentum. – Közjegyző akkor kellene, ha anyuska nála hagyta volna a végrendeletet megőrzésre. Folytassuk.

– Egy pillanat – mondta Tamás. Abbahagyta a hintázást, és föltápáskodott. – Muta. – Belenézett a kézzel írt szövegbe, majd bólintott. – Az ő írása. De Bora is nézze meg.

A bejárónő is vetett egy pillantást a sorokra.

– Igenis, kérem. Pont ilyen betűkkel írt, hogy mit hozzak a piacra.

– Nos, akkor talán végre folytathatom. Tehát: ... az alábbi kézírásos, tehát hiteles végrendeletet hagyom hátra. Ebben a borítékban van további két kisebb. Egyikük, amelyen Vág Ferencné neve szerepel, ötszáz-ezer forintot tartalmaz... Ki az a Vág Ferencné? – nézett föl a szövegből Fiass László.

– Én vónék, kezicsókolom – állt föl zavartan Boriska. Arcáról az öröm és az összeg váratlan nagysága miatti hitetlenkedés egyidejűleg volt leolvasható.

– Ja? Rendben van. Hol is tartottam?... Ötszáz-ezer forintot tartalmaz, mely összeggel szeretném meghálálni kedves Boriskám sokévi hűségét, odaadó munkáját... Tessék – nyújtotta át Fiass László a pénzes borítékot a gyászruhás asszonynak, aki még mindig alig akart hinni a fülének, majd köszönetet rebegve hirtelenében megpróbált kezet csókolni a férfinak. – Na, na, na! Nem töltem kapta ezt a pénzt. Fogja, és üljön vissza, még nem végeztünk.

(Istenem, rám csak azt a rezsansz-izét hagyná!)

Félmilliót Boriskának? Nem enyhe túlzás ez? – füstölgött magában Fiassné. Na persze, ha Boriska ennyit kap, akkor mi...

– Tehát folytatom – mondta a férje. – A lakást szeretett unokámra, Fiass Tamásra hagyományozom, be rendezéssel, bútorostul...

(Ajjaj, bútorostul...!)

– ...ami alól csupán a festmények kivételek, melyek Deli Lajost, a képzőművészetek ihletett tudorát illetik, sőt megilletik...

(Jesszus! Csak a festmények kivételek?!)

– ...továbbá a Régence korabeli szekreter, amelyet lányomra, Fiass Lászlóné született Kustora Etelre és férjére hagyok, megjegyezve, hogy e bútordarab mai áron, midőn e sorokat írom, mintegy tízmillió forintot ér...

(Amihez hozzájön a titkos rekesz tartalma, ami ennél is nyilván jóval több, hurrá!)

– ...a másik kis boríték szintén unokámé, Fiass Tamásé, azzal a megkötéssel, hogy csak eme végrendelet felolvasásától számított egy hét elteltével bonthatja fel. Úgyszintén egy hét elteltével lesz jogosult a lakásba beköltözni. Addigra onnét mind a szekretert, mind a festményeket el kell az örökösöknek távolítaniuk. Végezetül azt kérem unokámtól, Fiass Tamástól, hogy tartsa meg szolgálatában Vág Ferencné Boriskát. Bizonyos vagyok benne, hogy nem fognak egymásban csalódni. Özvegy Kustora Béláné, kelt... Ennyi.

Fiass Etel nyelt egyet. Ennél, mi tagadás, többre számított. De nem mutatta csalódását, inkább mézes mosollyal fordult Deli Lajoshoz:

– Őszintén gratulálok! Ugye, milyen nagyvonalú volt anyuska? Hallod, egy Czóbel, egy Vaszary, egy Glatz meg egy Iványi-Grünwald! Nem csekélység! Mi ehhez képest egy tízmilliós szekreter? Pedig ti nem is voltatok különösebben jó viszonyban egymással, igaz? Na mi az, még csak nem is örülsz?

– De... dehogynem... persze, hogyne, nagyon is örülök – iparkodott szájaszéleit sűrű-sok pislogás és hu-

nyorgás kíséretében valamilyen mosolyfélre vonni a nyugalmazott professzor, akinek ábrázata mindazonáltal enyhén citromszínűre vált az utóbbi percekben.

Tamás Boriskához lépett.

– Akkor ugye marad minden a régiben, Bora kedves? Ha nem is egészen, sajnós.

– Igenis, kérem.

– Jól van, akkor hát mához egy hétre, reggel tízkor. Én is itt leszek. Addig talán tegye el ezt az én borítékomat. Nehogy rám fogja valaki – gyors pillantás apja felé –, hogy a megszabott időpontnál korábban bontottam fel.

Másnap, szombaton reggel Fiass László, szokásától eltérően, nem heverészett soká, hanem már fél kilenckor elment hazulról. Még mindig fölöttébb nyomott hangulatban lévő felesége most kivételesen nem ugratta a fapöccökkel, hanem ezekkel a szavakkal bocsátotta útjára:

– Hát most már én is azt kívánom, hogy igazad legyen azzal a titkos rekesszel. Valahol csak kell annak a töméntelen pénznek lennie. Sok szerencsét!

A jókívánság azonban szemlátomást nem fogant meg: a férfi lógó orral tért haza ebédidőben.

– Délután visszamegyek. Fog kelleni egy centi is. Mindent kinyitottam, a fiókokat kihúzkodtam, benyúltam, kitapogattam alul-fölül-oldalt. Semmi. Az írófedelet lehajtottam, végighúztam a kezem alul-fölül-oldalt, semmi. Ez amolyan bűvésztrükkféle lehet, olyan, mint a duplafenekű láda. Pontosan meg kell mérnem mindent, valahol csak megtalálom a helyet, ahol hézag van.

– Jól van, Lackó, most ülj le, és egyél. Nem szeretném, ha becsavarodnál. Szerintem, ha ez a szekreter három éve, amikor anyuska végrendelkezett, tízmillióért, akkor ma biztosan megér tizenötöt is. Még ha nincs is benne semmi. Tizenkettőért elpasszolhatnók, és akkor...

– Na ne! Én vagyok becsavarodva, vagy te? Még hogy mondjak le a titkos rekeszről? Eladni tizenkétmillióért valamit, amiben esetleg tízszer annyi rejlik? Egy frászt!

– Jó, nem is azt mondom, hogy ne kutass át mindent. De tegyük föl, nem bukkansz semmire. Akkor mégiscsak érdemes lenne eladnunk a szekretert. Többé nem kellene itthon kötetnem a Knapiknak, sőt akár megvehetném a Knapik boltját cakk-pakk, és én köttetnék a bedolgozókkal. Tudod te, mennyit hoz egy divatárubolt manapság?

– Kérlek, megállapodhatunk. – A férfi letette a kanalát. – Hozhatod a húst. Rendben van, a szekretert eladjuk.

– Tényleg? Ez komoly? És ha mégis van benne...

– Igen, tényleg eladjuk, miután megtaláltam a rekeszt és eltávolítottam a tartalmát. Utána úgy lesz minden, ahogy akarod. Sőt lehet, hogy akkor akár tíz divatáruboltot is vehetsz. Én meg esetleg befektetnék a Lajosnál meg annál a Zoltánfi Géza Pálnál. Miért? Üzlet az üzlet. Most még visszamegyek ebéd után a centivel. Szerencse, hogy hétvége van, és ráérek. Hétfőn megrendeljük a szállítókat keddre. Ha addig nem találom, legfőljebb majd itthon folytatom. Mellesleg átjöhetnél segíteni.

– Nem lehet. Munkám van. Knapik kiróg, ha nem szállítok időben.

A férfi mogorva képpel tért haza vacsorára. Az aszszony nem kérdezett semmit.

– Nesze, itt a centid. Hézag sehol, legalábbis nem sikerült rájönnöm, hol lehet. Aztán bevittem a létrát, és alaposan végigkopogtattam kalapáccsal a kom... a szekreter tetejét. Még a tornyos felső részét is. De sehol nem kongott üresen.

– Nem csoda. Nem hordó az, hogy kongjon, ha üres.

– Végigkocogtattam az oldalakat is, hátha arrafelé ugrik ki az a rekesz. Nulla.

– Lackó, az istenért, ha szétkopácsolod a politúrt, még ötmilliót se kapunk érte!

– Viszont még nincs veszve semmi. Holnap elfordítom a faltól. Ha nem elöl, se fönt, se bent, sem oldalt nincs, akkor egyetlen megoldás marad: a pöcök valahol hátul van.

A szekreter vasárnap is makacsul ellenállt. Mielőtt megpróbálta volna elfordítani a faltól, Fiass László végtelen türelemmel végignyomogatta kívül minden négyzetcentiméterét, különös tekintettel az intarziás részekre. Csak miután ez a művelet sem vezetett eredményre, szánta rá magát arra, hogy a súlyos bútort valahogy elmozdítsa.

A feladat nehezebbnek bizonyult a vártnál, annak ellenére, hogy a fiókokban alig volt valami: könnyű

női holmik, fényképalbum, írókészlet, egy-két emlék-tárgy, effélék.

Fiass László előbb a jobb hátsó, majd a bal hátsó láb elhúzásával próbálkozott. Az utóbbi jobban a kezére állt, de az eredmény mindössze egyetlen soványka centiméter volt. Fiass úgy érezte, képtelen lesz elérni, hogy a szekretert akár csak valamelyest is oldalt fordítsa.

– Tényleg, a lábakat még meg se vizsgáltam – futott át az agyán, s már nyúlt is a kalapácsért. Ám ezúttal sem ment semmire, hiába csapkodta végig egyre dühödtebben a szekreter mind a négy lábát. Fapöcök, titkos rekesz sehol.

A tragédia akkor következett be, amikor ereje végső megfeszítésével ki akarta forgatni a bútor bal felét a faltól. A kalapács könyörtelen csapásaitól megviselt lábak megbicsaklottak, a szekreter megbillent, s a ránthatására a padlóra rogyott. A toronyszerűen kiképzett felső tárolórész levált. A szőnyeg tele lett vörösesbarna szilánkokkal, akár ha vérrel. A jókora bútor úgy hevert félig oldalt, félig a hasán, mint egy letaglózott barom.

Fiass László először döbbenten, szinte megkövülve állt. Azután hirtelen vadállati bosszúvágy fogta el.

– Ki akarsz velem lökni, te szarházi? – ordította. – Most már ha belegebedek is, kisedem belőled a titkodat! Nesze, nyavalyás, nesze!

És ütötte-vágta a néhai bútort, ahol csak érte. A szekreter egyre kisebb tömbökre, majd darabokra esett. A politúros szilánkok és a fiókok repeszdarabjai lassacskán már mindent beleptek a tágas szobában: a

nagy pohárszéket, a kanapét, a hintaszéket meg a két fotelt, melyek egyike a hátán feküdt, lábaival a menyegyzetnek, rajta a szekreter rádőlt tornyos tetejével. Mint egy üzekedő pár.

Fiass László, miután apróra szétverte a szekretert, a kanapé egyik sarkára ült. Csak most fogta föl, mit tett. Homlokán kiütött a veríték.

– Szentséges ég, mit mondok majd Etelnek?

Két nap múltán Deli Lajost és a képeit elszállítani jött munkásokat Fiassné Kustora Etel eresztette be a szétdúlt lakásba, ám ő maga a lépcsőházban várta ki a hurcolkodást. Nem akarta látni tíz-tizenkétfió forintjának romjait.

– Ezt a Lacit nem kéne zárt intézetbe vitetni? – kérdezte távozáskor a tanár. – Na de hogy lásd, milyen rokon vagyok, vigaszul felajánlhatom neked, mondjuk, a Czóbelt. Na? Meg a Glatzot, esetleg.

De a tanár nagy bánatára Fiassné Kustora Etel nem kért sem a Czóbelből, sem a Glatzból.

Pénteken új kettős jelent meg a lakásban: Boriska és Tamás. Mindketten elképedve nézték a szemük elé táruló látványt.

– Szent Isten! Hát itt mi történt? Ki tette ezt? Egy tízmilliós Régence szekreterrel! És miért?

– Jesszusom. Tényleg lesz itt máma mit takarítani... De hogy ezt, így... Micsoda állatok vannak! Pedig milyen szép szekrény volt szegénykém...

Tamás mindenekelőtt kedvenc hintaszékét és kör-

nyékét tisztítottatta meg Boriskával, s immár ringatózva bontotta föl nagyanyjának neki címzett borítékját. Úgy gondolta, pénz lesz benne, de pénz helyett az alábbi levél várta:

„Drága Tomikám, kisunokám! Te vagy az egyetlen tagja a családnak, akit mindig igaz lelkemmel szerettem. Borzasztó, hogy egészen kicsi korodban nem ismerhettelek, csak egy-két fényképről. Sajnos, ezekről nem hallható a hangod, ahogy megtanulsz gagyogni, majd beszélni, és fotó azt sem mutatja, hogyan állsz föl először, hogyan kezdesz járni. De mindig is, akkor is te voltál a szemem fénye.

Gondolom, most is, mint mindig, valahányszor nálam jártál, ringatózva olvasod ezen soraimat. Jól teszed. Még egy hintaszék is meghálálhatja a hűséget. Tedd is mindjárt próbára, jó? De csak ha egyedül vagy a lakásban.

Kívül, a háttámla alsó részén van egy sor kis fapöcök. Jelentéktelen semmiségek, afféle díszek. Kivéve a bal felől számított harmadikat. Azt nyomd meg egymás után háromszor. Amit találsz, a tied. És kívánom, hogy élj nagyon boldogan! Szerető Nagyikád.”

– Jól van, Bora, hagyja most a takarítást, folytassa inkább holnap. Én úgyse kellek hozzá. Nekem viszont volna itt egy kis sürgős dolgom.

Egyedül maradva Tamás leguggolt, és megpillantotta a háttámla külső falának alján a pirinyó fakockákat, amelyeket addig sosem vett észre. A levélben jelzettet megnyomta háromszor.

A harmadik nyomásra a hintaszék két széles karfája hirtelen fölcsapódott. Pontosabban csak a felső lap-

juk. Az alattuk lévő vájatokban egy-egy takarékkönyv lapult. A jobb oldali hetvenmillió forintra szólt, a másik hetvenmillió schillingre.

A forintos takarékkönyvben egy cédulát talált Tamás: „Jó vice volt, mi?” A schillingesben meg ez állt egy másikon: „A régence-szekreter egyben van még?”

A latrina Krisztusa

G. J. emlékének

– Nézd, Franz, tudod, hogy tilalom ide vagy oda, eddig mindig segítettem... De most... – Winterwasser doktor nyelt egyet. – Nem is tudom, hogyan mondjam... Arra, ami holnap rátok vár, nincs orvosság.

A magas, szőke, szemüveges osztrák Winterwasser doktor és az alacsony termetű, sovány, göndör sötétbarna hajú magyar Schön doktor valaha évfolyamtársak voltak a bécsi orvostudományi egyetemen. Az első világháborút mindketten szerencsésen megúszták, mindketten egy-egy tábori kórházban, felcserként. A háború után még négy évig koptatták együtt az egyetem padjait, hogy aztán 1922-ben együtt is végezzenek, mindketten belgyógyászként. Ezután a sors elsodorta őket egymás mellől.

Több mint húsz év múltán itt, a rübenfeldi koncentrációs táborban találkoztak újra.

Hanem eddig a pillanatig sok minden történt velük. Mindketten megházasodtak, mindkettőjüknek egy-egy fiuk született. Schön doktor felesége három évvel a gyerek világra jövétele után meghalt, közvetlenül azután, hogy Hitler Adolf pártja került nyeregbe Németországban; Winterwasser doktor pedig elvált a magától azt követően, hogy gyermekének, a Hitlerjugend jelenlegi büszkeségének anyját rajtakapta egy porosz SS-tiszttel. Ez a kínos eset fél évvel az Anschluss után történt.

A hajdan kedélyes, joviális Winterwasser doktor savanyú, megkeseredett alkoholista lett az alatt a több mint két évtized alatt, amíg újra nem találkozott Schön doktorral. Ez utóbbi sem nősült meg másodszor; egymaga nevelte föl egyszülött fiát, előbb cselédek segítségével, később pedig, az egyre zordonabb magyarországi zsidótörvények következtében, már anélkül. És ő sem volt boldogabb.

A rübenfeldi viszontlátás idején Arnold Winterwasser doktor feladata volt kiválogatni, hogy a táborba érkező magyar zsidók közül ki a munkaképes, ki nem az. Arról, hogy a munkára nem foghatókkal mi történik, Winterwasser doktornak megvoltak a pontos értesülései Werner Schulz táborparancsnok révén, aki nek zsírmáját ő kezelte mint a tábor SS-legényeinek és – elvben – foglyainak ide vezényelt orvosa, de igyekezett ezt a tudomást és a saját felelősségét valahogy elhessegetni-elhárítani azzal, hogy ő csupán vacak kis fogaskerék egy tébolyult óriásgépezetben, s már csak fiával, a Hitlerjugend díszével sem teheti meg, hogy a parancsot megtagadva vértanúhalált haljon. A hes-

segetés azonban nem volt igazán sikeres: a doktor alig leplezhetően gyötrődött, amikor az alkalmatlanokat, tehát a betegeken és a rokkantakon kívül a fizikai tevékenységre képtelen aggokat és gyermekeket kénytelen volt Schulz táborparancsnok vizslató tekintete előtt a fürdőnek becézett gázkamra felé irányítani, s ízlése, valamint neveltetése ellenére tudomásul venni, hogy – szépítse magában akárhogy – emberirtásban vállal kényszerű szerepet. Az anyjuk karjáról elragadott csecsemők és a tipegő, a szüleiktől nyomban elkülönített kisfiúk-kislányok látványát, az anyák hisztérikus sikoltozását, a gyerekek rémült arcát egyre nehezebben viselte el. A saját tehetetlenségének érzetét még keservesebben. Mint akkor, 1938 őszén, amikor feleségét a porosz SS-tiszttel rajtakapta a saját hálószobájában. Egy-egy ilyen válogatás után mindig föl kellett hajtania egy fél üveg snapszot.

Amikor egy napon kollégája és egykori barátja, Schön Ferenc doktor a legutóbbi magyarországi transzport tagjaként és egy véznácska kamasz kezét fogva elébe járult, Winterwasser doktornak megdobbant ugyan a szíve, ám – a mellette álló táborparancsnokra való tekintettel – egyetlen szempillája sem rebbent.

– Alkalmas – bökött Schön doktorra, de már a vézna fiúcskát bámulta, akit azelőtt sosem látott, de aki a megtévesztésig hasonlított volna Schön doktorra, ha kevésbé gyermekded. Winterwasser doktor tudta, hogy Werner Schulz Obersturmbannführer is a kölyköt méregeti.

Schön doktor kénytelen volt elengedni fia kezét, s elvonulni. Most a tizennégy esztendőes fiú volt a soron.

Winterwasser doktor odalépett hozzá, s könnyedén megszorította a gyerek szinte nem is létező karizmat, majd kijelentette:

– Alkalmas.

– Wieso? – förmedt rá a táborparancsnok. – Fogadjunk, hogy ez a girnyó még tizenöt sincs!

– A fiú pont tizenhat. Ismerem a családot, Obersturmbannführer. Az izmai pedig fejlettek. Nem mondhatunk le egyetlen lehetséges munkáskézzől sem.

– Érdekes. – Schulz szúrósan nézett az orvosra. – Szóval maga azelőtt ezzel a csöcseléssel érintkezett. Pfuj. Ha szegény jó Gruber, nyugodjék békében, halanál ezt!

De aztán mégsem erősködött, nem akart ujjat húzni az orvossal, akinek végtére is, mint kezeltje, így-úgy ki van szolgáltatva. Meg aztán, szó ami szó, tényleg szükség volt minden kézre. Ha sokat okoskodik, ez a szemét osztrák még följelenti, hogy szabotál. Tehát csak legyintett, s a fiú csatlakozhatott apjához.

Később egy újabb transzport érkezése után influenzajárvány söpört végig a táboron; maga a parancsnok is ágynak esett. Winterwasser nem győzte egyedül a munkát. Schulz kénytelen volt beleegyezni, hogy Schön doktort az orvos maga mellé vegye segítségül. Azt mindenesetre szigorúan kikötötte, hogy az SS személyzete számára fönntartott szűkös gyógyszerkészletből csakis a legénységet láthatja el, zsidó abból nem kaphat. Csakhogy a rendelkezés végrehajtása kivihe-

tetlenné bizonyult. Schön doktor, aki éjt nappallá téve dolgozott, többször is jelezte kollégájának, hogy ha valamelyik barakkban a betegek nem kapnak sürgősen orvosságot, a járvány katasztrofális méreteket ölthet, márpedig a vírusok köztudomásúlag nincsenek tekintettel az úgynevezett fajtisztaságra. Winterwasser doktor ilyenkor sóhajtvá nyúlt a gyógyszeres szekrénybe. Vegyes érzések dúltak benne: egyfelől örült, hogy nem tífusz dühöng Rübenfeldben, mint ahogy más táborokban teszi, másfelől tartott egy váratlan leltárellenőrzéstől. Ilyen azonban nem fenyegetett, a német csapatok mindenütt visszavonulóban voltak, tehát mindenkit, aki leltározni jöhetett volna, a különféle frontokra zavart ki a hadvezetőség.

Schön Ferenc doktor nyizege fiacskáját két mátészalkai és két krakkói zsidó fölvaltva gyámolította. Kenyerük felét neki adták, s munkájának egy részét is elvégezték a kőfejtőben a magukén kívül. Csodák csodája, a fejletlen kamaszt minden betegség elkerülte, csupán egy-két puskatusütletet kellett elviselnie, olyankor, amikor az örök észrevették, hogy csákánya nyelére támaszkodva pihen és kapkodja a levegőt.

– Hogyhogy te itt vagy, Arnold? – kérdezte egyszer Schön doktor, amikor a két SS-felcser nem lévén jelen, kettesben maradt Winterwasserral. – Csak nem te is...?

– Ugyan már, Franz. Ide helyeztek. Jönnöm kellett, akár akartam, akár nem. Tavalyig egy Gruber nevű szadista volt az orvos, de elvitte egy szívroham, s hamarjában engem találtak elő. Addig viszonylag aranyéle-

tem volt: egy potsdami kutatóintézetben dolgoztam. A fronton nem lehetett egyetlen orvost sem nélkülözni, a kutatóintézetben meg még így is maradtak elegenden. Szóval, úgy kerültem ide, mint Pilátus a krédóba.

– De azzal tisztában vagy, ugye, hogy mi folyik itt?

– Ne beszéljünk erről, Franz. – Elővett a szekrényből egy pálinkásüveget, s odanyújtotta barátjának, az azonban megrázta a fejét. Winterwasser nagyot húzott az üvegből, majd visszadugaszolta és a helyére rakta.

– Hogy van a fiad?

– Köszöni neked, hogy megmentetted. De hisz ezt már mondtam.

– Voltaképpen mennyi idős? Nekem elárulhatod.

– Épp tegnapelőtt lett tizenöt. Csak azt nem tudom, lesz-e tizenhat is.

Schön doktor aggodalma jogos volt. Abban az ütemben, ahogy a front közeledett, váltak egyre kegyetlenebbé a foglárók. Ott ütötték-verték áldozataikat, ahol érték. Részezen be-berontottak valamelyik, találomra kiválasztott barakkba, talpra ráncigálták a halálos kimerülten mély álomba zuhant foglyokat, nagyot rúgtak a heréjükbe, s hangos röhögéssel távoztak.

Tél vége volt. A még életben lévő orosz és lengyel zsidók, akik már hosszú évek óta itt voltak, mostanra csonttá és bőrré fogyva, de az élet legnyomorúságosabb körülményeihez is szívósan ragaszkodva várták a szövetséges csapatokat. A legjobb húsban levőknek még aránylag az évekkel később érkezett magyarok látszottak, de ők, mivel még nem szokták oly régen a nélkülözést meg a vadállatias bánásmódot, hétről hétre jobban és jobban aszalódtak hozzá a többiekhez.

Aztán egy nap távoli ágyúszót sodort felénk a tavaszi szél, meg sűrű madárrajokat, melyek az ágyúszó irányából menekültek a közeli erdőkbe. A front egyre közeledett Rübenfeldhez. Schulz Obersturmbannführer a reggeli sorakozónál dühöngve tapasztalta, hogy a máskor megviselt, gyűrött, lemondóan beletörődő, lógó orrú ábrázatok helyett itt-ott vigyorgó szájakat és reménytől csillogó szemeket lát.

– Na csak ne örüljenek korán! – harsogta. – Lesz még maguknak nemulass! Azt hiszik, magukért jön a Messiás? Hát nem jön!

Hogy pontosan mire is gondolt azzal a nemulassal, arról Schön doktor a kollégájának egy héttel későbbi szavaiból szerzett tudomást: „Arra, ami holnap rátok vár, nincs orvosság.”

– Mire célsz, Arnold?

Winterwasser doktor ismét elővette szekrényéből a pálinkásüveget, s nagyot kortyolt belőle. Csak miután a palack visszakerült a helyére, szólalt meg.

– Fölszámolják a tábort. Az amerikaiak már nyolc kilométernyire vannak.

– Fölszámolják? – kérdezte, bár mindent sejtve, mégis döbbent hitetlenséggel Schön doktor. – Ez mit jelent?

– Ez azt jelenti, Franz, hogy erősnek kell lenned. Holnap ideérkezik a Waffen-SS különleges osztaga. A Cyklon-B elfogyott, márpedig az a parancs, hogy itt minden zsidót likvidálni kell. Schulz és a legénység még az éjjel elszökik. Nekem is velük kell mennem. Most mit mondjak, Franz? Ha azt mondom, a szívem szakad meg, tudom, nem mondtam semmit. Már-

pedig hidd el, tényleg a szívem szakad meg. Legfőképpen a fiadért. És ezúttal már nem segíthetek.

– Dehogyanisnem – mondta Schön doktor.

Winterwasser csakugyan meghozta a szögeket, s velük mind a negyvennyolc göngyöleg gézt. Hozott továbbá, ahogy Schön doktor kérte, négy doboz Hansaplastot és vele valamit, amire barátja nem is gondolt: két darab, a raktárból elemelt bőrhevedert. Mint utóbb kiderült, ezeknek sorsdöntő volt a szerepük.

A két férfi órák hosszat dolgozott. Először még öklendeztek a latrina árkában terjengő förtelmes bűztől, főleg a fiú, de aztán hozzászoktak. Finnyáskodni amúgy sem lehetett.

A munka legnehezebb része az volt, amikor a latrina falában a felszín alatt fél méterre rögzített hevederek segítségével úgy kellett lebocsátaniuk a kölyköt, hogy az ne pottyanjon az alatta bűzölgő ürülékmasszába, mely esetben már aligha lehetett volna segíteni rajta. Szerencse, hogy a fiú vézna volt, de apjának és Winterwasser doktornak így is minden erejét meg kellett feszítenie, hogy a fél karját el ne eresszék, amíg a másikkal biztonságosan bele nem bújtt az egyik hevederbe. A fiú másik karját aztán már könnyebb volt kikötni. Ezt követőleg hozzátapasztották a latrinafalhoz a gyerek csuklóit. Erre szolgáltak a gézek és a Hansaplastok. Schön doktor, aki eleve csak rájuk számított, kénytelen volt belátni, hogy Winterwasser hevederjei nélkül, csak úgy magukban mit sem értek volna.

A fiú most ott lógott, fentről észrevehetetlenül, feje fél méterrel a latrina felszíne alatt, lába fél méter-

rel az emberi trágya felszíne fölött. Mint aki kereszt-re van feszítve. Csak rendhagyó módon nem a halál, hanem az élet (az élet?) keresztjére.

Ekkor történt, hogy fölbukkant egy SS-őr, aki szemlátomást a latrina felé igyekezett.

– Halt! – kiáltott rá Winterwasser doktor. – Komm nicht näher! Such dir eine and're Latrine aus! Hier wird soeben eine Bombe für die Amerikaner befestigt!

– Wieso? – kérdezte bambán az őr, nem értve, mi-féle bombát készíthetnek még elő, s éppen egy latrinában. S mivel kíváncsi volt, csak azért sem keresett magának másik enyhelyet, amint azt Winterwasser doktor ajánlotta neki; ellenkezőleg, vészesen közeledett hármójuk felé.

Schön doktor megdermedt. A fiú is.

– Achtung! – intette a németet újólá Winterwasser doktor. – Es ist strengst geheim!

De az őr az a körülmény, hogy szigorúan titkos ügyről van szó, csupán még érdeklődőbbé tette. Már csak tíz-tizenkét lépésnyire lehetett tőlük, amikor a fiú felnyögött.

– Szent Isten! – lehelte az apja, és kezébe temette az arcát. Az őr mindettől most már nemcsak érdeklődővé, hanem gyanakvóvá is vált, és tovább közeledett.

– Aber was zum Teufel geschieht dort?

– Na schön – bólintott barátságosan Winterwasser doktor. – Komm her, kuck's dir selber an.

Az őr élt a kedves invitálással, és a latrina fölé hajolt. Ebben a minutumban egy kéz gyors, szakavatott ütést mért a gégefőjére. Ugyanez a kéz mindjárt el is kapta az összerogyóban lévő testet, nehogy az ott fűg-

gő fiúra zuhanjon; óvatosan oldalt terelte, s úgy lökte a bűzös dágványba.

– Mit mondjak, már rég nem esett ilyen jól valami, Franz – mondta Winterwasser doktor, s elégedetten dörzsölte össze a kezét. Habár az is lehet, hogy csak a tisztátalan érintés emlékétől próbált ily módon megszabadulni.

– Nagyon köszönöm, Arnold. Teljes szívemből köszönöm. – Schön doktor szeméből kibuggyant a könny. Hanem ez az elérzékenyülés mindössze egy pillanatra tartott, utána máris szigorú intelem következett:

– Ide figyelj, kisfiam! Mostantól egyetlen piszenést se, megértetted? Kutya nehéz lesz, a rohadt életbe, de szorítsd össze a fogad! Ki kell tartanod, bármi történjék is. Már csak alig néhány óra lehet az egész.

Csütörtök délután hat óra volt.

A dzsipek szombat reggel negyed tízkor robogtak be a táborkapun. A katonák iszonyattal nézték a halomra lőtt, girhesnél girhesebb tetemeket az Appelplatzon. Néhány hullát a barakkokban is találtak: a betegekét, akik képtelenek voltak föltápászkodni az utolsó sorakozóra.

– Itt már eleven embert nem találunk – mondta Ted Martin őrnagy, aki az élen haladó dzsipben ült. – Szerencsétlenek. Ezek alighanem úgy vártak minket, akár a Megváltót.

– Egész Virginia államba lefogadom, hogy a tisztelt gyilkos urak már rég civilben vannak – jegyezte meg Brian Jones őrmester, a sofőrje. – Még ők fognak rózsákat hinteni elénk, amikor beérünk a városba.

– Azt hiszem, visszafordulhatunk – mondta Martin őrnagy. – Azonnal intézkednem kell, hogy vessék sürgősen gödörbe és öntsék le mésszel ezeket a szerencsétleneket. De előbb még jöjjenek a híradósok.

Jones őrmester azonban, jóllehet hallotta előljárója szavait, nem adott gázt. Fejét egy picit félrebillentette, s csöndben maradt, csak a mutatóujját tartotta föl.

– No mi van, kis muzsikusom? – fordult feléje az őrnagy. – Már mindenütt trombitaszót hallunk? Mert én bizony egy egérkényi neszecskét sem észlelek, az ördögbe is!

Az őrmester, aki civilben csakugyan dzsessztrombitás volt, most a szája elé emelte mutatóujját. Martin őrnagy, aki már ismerte az emberét, fölemelkedett az ülésről és hátrafordult, szintén pisszt jelezni az őket követőknek. A többi dzsip motorja azon nyomban leállt.

A halál csöndje volt mindenütt.

– Valaki nyög – szólalt meg Jones őrmester, majd újra fülelni kezdett. – Onnan jön a hang – intett a latrina felé.

A két férfi kiszállt a kis terepjáróból, és a helyszínre sietett. Az őrmester – biztos, ami biztos – elővette a revolverét.

Aztán, miután lenézett, elrakta. Egy pillanatra neki is, az őrnagynak is földbe gyökerezett a lába.

– Dzsízasz! – suttogta maga elé az őrmester. Nem lehetett tudni, ez szokványos kifakadás akart-e lenni, avagy a látványt volt-e hivatva kommentálni.

B. nagyon sokáig nagyon szegény volt. De egy ideig legalább fiatal.

A háború után egyetlen élő rokona maradt: anyai nagyanja, akit viszont fölvetett a pénz. Gazdag volt egy olyan korban, amikor gazdagnak lenni egyszerűen nem lehetett. A módosabbja (ez volt a maximum) attól volt az, hogy külföldi rokonok időnként megkönyörültek szegény „otthon rekedten”, és küldtek neki (volt, aki lelkiismeretét megnyugtató havonta) némi dollárt, amit egy IKKA nevű intézménynél le lehetett vásárolni whisky, konyak, kávé, tea meg egyéb ingyenségek formájában. B. akkor még kiskölyök volt, de ezt ő is tudta: emeletszomszédja, a bárónő rendszeren eljárt a Széchenyi utcába, s néha megkérte őt, kísérje el, és segítsen hazavinni a szerzeményeket, vagy pedig fusson el valakihez egy palack ezzel-azzal, és hozza neki haza a pénzt. Mert az IKKA-áruknak csak kisebbik részét használták föl a külföldi rokonoktól megajándékozottak: a nagyobbikkal üzleteltek, nem whisky kellett ugyanis nekik, hanem pénz, pénz, pénz, lakbérre, fűtésre, krumplira. Üzletelni sem volt könnyű, persze, mert ehhez az üzletelőknél módosabbak szükségeltettek, ilyenek pedig nem akadtak minden utcasarkon. A bárónő (híres gyáros család sarja, az első magyar női autóversenyző) sosem gondolta volna, hogy egyszer majd ő is ilyen seftelésre kényszerül. Pedig ez már a mélypontról, pontosabban mélypontok-

ról való fölemelkedés ideje volt: abszolút mélypontnak kétségkívül a pincébe rontó vöröskatonák megjelenése számított, illetve nem is annyira a megjelenésük (amely a zsidó származású baronessznek elvben a felszabadulást jelentette), mint inkább az az ökrendezett húsz perc, melynek során mind a nyolcan élvezetük tárgyává tették, amiben ő máskülönben, ha úgynevezett társasági úriemberekről és nem kényszerről lett volna szó, alighanem kedvét is lelte volna, hiszen nem éppen vonzó külleme folytán igazán nem lehetett elkényeztetve e téren. Ennél a – még a korábbi megaláztatásokon is túltevő – mélypontnál már az is újra magasabb szintnek számított, amikor vécés-máminak szerződtették a Magic presszóba, mely poszt mégiscsak szerény, de biztos jövedelemmel járt. Akkorára persze nem, hogy amikor az IKKA-akció elindult, a bárónő nyomban ott ne hagyjon csapot és vécékagylót.

A nagymama nem ikkázott, a seftelésről lesújtó véleménye volt, ami csak azt jelentette, hogy nem szorul rá. Nem lehetett tudni, megboldogult bankigazgató férjének, a szenvedélyes műgyűjtőnek festmény- avagy aranyékszer-kollekciója volt-e nagyobb; mindenesetre a háborút, szemben tulajdonosukkal, mindkettő szerencsésen átvészelte, az özvegy pedig időről időre eladott (többnyire parvenü nagykutyáknak) egy-egy Márffyt, Csókot vagy Vaszyt; továbbá jól kiépített kapcsolata volt egy valahai tőzsdeügynökkel, aki az aranyékszerek piacán volt „offé”, s aki az eladáskor neki járó fizetség mellé nem csalt magának túl sokat az árak dolgában. A kétfajta készlet egyaránt kimerít-

hetetlennek tetszett. Így aztán a nagymama megenged-
hette magának, hogy megtartsa sok évtizede nála szol-
gáló, vele egyidős mindenését, a kicsiny, töpörödött
Török Annát.

Török Anna, akárcsak a bárónő, vénlány volt. Ra-
nétalma-arca valósággal ragyogni kezdett, valahány-
szor B. a szokásos szombati ebédekre megjelent. Ilyen-
kor már eleve több emberre főzött, pontosan tudva,
hogy B. a zenekorrepetitori jövedelméből csak na-
gyon nehezen jön ki, és az albérleti díj kifizetése után
nemigen jut hozzá, hogy akár egyszer is jóllakjék nap-
jában. Így hát B. szombat delenkint tömte meg a ha-
sát, voltaképpen hat napra visszamenőleg is, de ezt a
falánkságot a nagymama pusztá életkori sajátosság-
nak fogta föl (vagy egyszerűen nem akart többet látni
benne, mely esetben a kettejük anyagi helyzete közöt-
ti roppant különbség még lelkiismereti terhet jelent-
hetett volna a számára). A festmények, illetve éksze-
rek árából B. soha egyetlen fillért nem látott; igaz, nem
is kért.

Ezek a szombati ebédek úgy folytak le, hogy B. me-
sél, a nagymama pedig időnkint megjegyzte, hogy
lassabban egyél, ezt rossz nézni. Nem volt vitás, hogy
az öreg hölgyet a legkevésbé sem érdeklik azok a csa-
ládok, amelyeknek csemetéihez B. korrepetálni jár, de
B. zeneköltői próbálkozásait sem tartja érdekes témá-
nak; teljesen elfogadta és átvette néhai férjének
B.-ről kialakított lesajnáló véleményét, széplélek so-
se viszi semmire (legyintés), s ebben a meggyőződés-
ében nyilván az sem ingatta volna meg, ha hírül ve-

szi, hogy unokájának Első Szimfóniáját óriási sikerrel mutatták be a Bécsi Filharmonikusok, legföljebb annyit kérdezett volna, hogy ez mennyit hoz a konyhára.

Azt, hogy miként is él, mit csinál, mikor szándékozik megnősülni, Török Anna kérdezgette tőle. Jóval később aztán azt, hogy miért vált el. B., valahányszor kikukkantott a „cselédszobába” Annához, a mind töpörödtebb és egyre bizonytalanabb járású öreg mindenest kivétel nélkül mindig ugyanabban a helyzetben, ágyán ülve és a Bibliába mélyedve találta. Ez volt az egyetlen könyv, amelyet Török Anna valaha is olvasott. Hogy mindent megértett-e belőle? Aligha. A régies nyelv szép, de itt-ott nehéz fölfejteti az ódon szöveg értelmét, különösen ha valakinek nincs iskolázottsága, és maga körül, akár a piacon, akár a házban mindig csak a jelen leghétköznapibb dolgainak szó-kincse veszi körül („hogy a káposzta?”, „maguknál már fűtenek?”, „a Somfai megint részegen jött haza, nem hallotta az üvöltözést az éjjel?”, „holnapra csináljon egy jó marhalábszár-levest, sok zöldséggel”, „a komód tetejét is porolja le”), mihez kezdjen így Török Anna, szegény, a tevével meg a tű fokával?

Az öreg cseléd, akárcsak a nagymama, már lassan a kilencvenhez közeledett. Egyre gyakrabban esett el jártában. Rossz előjelek.

Aztán elérkezett az utolsó szombati ebéd. B. akkor már régen nem falta az ételt. Úgynevezett megállapodott ember lett. Első szimfóniáját csakugyan bemutatták, sőt a másodikat is, korrepetálnia már nem kellett,

második házasságában már otthon is jutott meleg ételhez, mi több, ha akarta, akár egy-egy jobb étterembe is eljárhatott feleségestül. A nagymama szemlátomást megkönnyebbült, hogy immár világossá vált: végképp nem kell anyagilag, ahogy mondani szokták, B. hóna alá nyúlni. Tudta, hogy ahogyan a festmények és az aranyékszerek apránként elfolynak, úgy folyik el az élete is. És most már mindkét készlet a végét járta, örökölni hagyni már nem is lett volna mit.

Azon az utolsó szombaton Török Anna, aki B.-ben mindig is kedvencét, a hajdani kisfiút látta, behívta őt a szobájába. Ezt nem mondhatod el senkinek, súgta. Amit most neked adok, dugd zsebre, senki ne lássa. Nyugodtan fogadd el, annak adom, akit az életben Jézuson kívül egyedül szerettem.

Azzal ünnepélyesen átnyújtott B.-nek valamit, ami gondosan be volt csomagolva újságpapírba. Dugd zsebre, úgy, ahogy van, a tiéd. És nem tartozik senki másra. Érted? Senkire.

A pakkot B. nagy nehezen a zsebébe gyűrte. Aztán elbúcsúzott és hazament.

Felesége, az orvosnő még nem volt otthon. B.-t csak egy üzenet várta a rögzítőn a nagyanyjától. Hogy Anna váratlanul meghalt, B. azonnal intézkedjék, hogy elszállítsák, továbbá sürgősen kerítsen új mindenest, lehetőleg azonnal.

B. előhalászta zsebéből az újságpapírt, és megnézte, mit rejt. Papírszázask, ezresek, ötezresek esőztek az asztalra. Meg sem lehetett becsülni, mennyi. Évtizedek fölhalmozott bankói.

És mind lejárt, egytől egyig. Mátyás királyos Horthy-százasoktól kezdve a forgalomból egy évvel korábban kivont vörösbarna ötezsresekig.

B. rágyújtott, elővett egy kazettát, beindította, s a díványon hanyatt elterülve hallgatta meg Mozart Rekviemjét.

Ködben

Csak amikor leszállt a vonatról, vette észre, mekkora köd van.

Félt, hogy e késői órán nem talál taxit. Kisváros. A házhoz odatalálni talán már köd nélkül sem tudna. Pedig nincs messze a ház, gyalogszerrel tán tízpercnyi út az állomástól.

Igaz, azt sem tudja, ma ki lakik benne. De bárki is, ha jószívű, befogadja erre az egy éjszakára. Csak egyre. Hisz itt még egy vacak kis hotel sincs. Mármint holnapig, amíg bemegy az intézetbe az ajándékkal, valahol meg kell húznia magát. Talán, ha nagyon szépen megkéri a háziakat. Talán, ha elmondja nekik, hogy valaha ők is ebben a házban...

Amikor bőröndjével keresztülhaladt a szűköcske várótermen, észrevett egy férfit, aki a két hosszú várakozópad egyikén végignyúlva aludt. Ezt a férfit, a téglaporos kezeslábasában meg az arcára húzott svájccisapkával mintha már látta volna, ugyanitt, ugyanebben a pózban. Akkor, amikor elment innen, úgy hitte, örökre. Mikor is? Hány éve annak?

Nem volna jó, ha a másik padon kellene töltenie az éjszakát.

Szerencséje volt. Egyetlen taxi mégiscsak állt az álmomásépületen túl, a járda mellett. Tetején furcsán világított a jelzőlámpa: fénye nem vízszintesen nyúlt el, mint a taxiké általában, hanem függőlegesen. Mint egy karácsonyfagyertya, gondolta.

Bőröndjét a hátsó ülésre rakta, mielőtt beszállt volna a sofőr mellé. A sok pálinka után, amit az úton megivott (egy egész laposüveggel), illett volna, hogy melege legyen. De fázott.

Bemondta a címet.

– Jé – jegyezte meg a sofőr –, ezt az utcanevet még sosem hallottam így ejteni. Mondták már ennek-annak, de így még senki.

– Régi név – felelt. – Akkor még másképp írták a neveket. Tudja, a Cházárt se Császárnak mondják, ahogy kéne, hanem Házárnak, a Dezsőfit meg Desseffinek. Csak a régi írásmód miatt. De ezt ma már alig tudja valaki.

A kocsi némi hörgés kíséretében elindult. Csak a sofőr tudta, merre. Ő a ködön kívül semmit nem látott. Még a sofőr arcát sem. Teljes sötétség honolt a kocsiiban.

– Nem is tudom, miért van ez így.

A taxi hepehupákon bukdácsolt át.

– Emberséget kéne tanítani – mondta a sofőr. Valamilyen szokatlan ellenzős sityak volt a fején, mint a harmincas évek fotóin szereplő taxisokén. Lehet, hogy kopasz, és fázik a fejebúbja.

– Emberséget, azt kéne – ismételte meg a kivehetetlen arcú sityakos. – De nem, az valahogy nem megy. Vagy tán az úr is tanárember?

Az úr. Nem ön, nem maga, nem is a kedves utas. Az úr.

– Nem, nem tanárember. Nyelvész.

– Aha. Szóval azért tudja a régi neveket.

Egy nagyobb döccenő után ismét a sofőr szólalt meg.

– Tudja az úr, én boldogtalan vagyok.

A váratlan bizalmas közlés meghökkentette. Nem értette az összefüggést a tanárság, a nyelvészség meg a boldogtalanság között.

– Tudja, pár éve meghalt a feleségem.

Csönd. A taxi éles kanyarral balra fordult, majd néhány másodperc múltán jobbra.

Őszinte részvétem, próbálta volna esetlenül ki-nyögni, de a sofőr szerencsére megelőzte.

– Valaha matekot tanított, de aztán leszázalékolták, mert kábítószert szedett. Hogy miért? Ki tudhatja azt? Rum és szeduxen. Aztán kész lett, nyekk.

Ezt én is ismerem, próbálta volna mondani, de a sofőr folytatta.

– Van egy húszéves fiunk. Nem tud járni. Kisgyerekek. Skora óta nem tud. De olyan okos, hogy olyat az úr még nem látott.

Uramisten, gondolta. Meg azt, hogy tulajdonképpen már meg kellett volna érkezniük. Gyalogosan tíz perc... De rögtön el is szégyellte magát. Úgy látszik, szeretne mielőbb megszabadulni ettől a nyomorulttól. Megszabadulni minden nyomorúságtól, mely nem az övé. A magáétól úgysem tud.

– Mit tanul?

– A fiú? Matekot. Tudja, úgy vág az esze, mint a beretva.

Beretva.

– Csak azt nem vagyok képes megérteni, mi a jó-istentől lesz valaki kábító. Vagy alkoholista, egykuty. Mert nézze csak az úr, itt van például az apám. Kertész volt, meghozzá jó kertész. Kérem én: mitől lesz egyszer csak alkoholista egy kertész?

Ő nem tudja, mitől lesz alkoholista egy kertész.

– Májsugor – mondta a sityakos.

A taxi egy hosszú egyenes után megint balra kanyarodott. Az útból nem látszott semmi, még egy méternyi sem.

– Mert attól fogva, ugye, az anyám is inni kezdett. Bánatában. És amikor esténként megérkeztem, üvöltözött velem. Hogy hogyan is képzelem én, úgy elmenni hazulról, hogy lent meg se várom, amíg ő fent a balkonon le nem integet nekem. Ha pedig megvártam, amíg integet, akkor mást talált ki. Például, hogy miért nem hoztam neki ajándékot, elvégre tudhattam volna, hogy születésnapja van. Három hónap múlva lett volna a születésnapja. De azt már nem érte meg szegény. Nekem meg ráment a keresetem az italra, amit magába döntött, aztán meg a temetésre.

Jobbkanyar.

– Mellesleg a pap is részeg volt. Amália nővérünk helyett Emília nővérünket mondott. Nem mintha nem volna így is, úgy is mindegy szegénykémnek.

Újabb hosszú egyenes útszakasz. Ennyi idő alatt már a második faluba is el lehetett volna jutniuk.

– Most egy éve elegendő lett, társat kerestem. A fiú mellé is kellett valaki. Ismerkedni? Kivel? Ebben a porfészekben, ahol még egy vacak szálloda sincs? Napi tizenkét óra a taxiban, hogy összejöjjen a betevőnk. Aztán sipirc haza, a gyerek mellé. Na szóval, társkereső szolgálat, hisz tudja. A nő kilenc évig volt özvegy. Úgy láttam, örül nekem, meg a fiamnak is. Neki is volt egy. Mindketten munkanélküliek voltak, de nem bántam, tetszett az az asszony. Majd csak összehozom négyünknek azt a pénzt valahogy.

A sofőr levette a lábát a gázpedálról, szemüvegét az orráról, és elkezdte a zsebkendőjével törölgetni, mert bepárasodott. Ő azt hitte, megérkeztek, és nyúlt a pénztárcája után.

– De ez mellékes – folytatta a sofőr. A kocsijából nekilódult. Már a harmadik falu is közeledhetett volna. – A lényeg, hogy a dolog úgy indult, mint egy haláli csuda.

Haláli csuda. Csak el ne felejtse.

– Felhőtlen boldogság, minden. Hanem egy idő múlva furcsa dolgok következtek. A Margit... tudja, az az asszony, akiről beszélek... Szóval észrevettem, hogy ő is... Mint azelőtt a feleségem. A munkanélküli fia meg egyre-másra fejni kezdett, adjak neki diszkóra. Persze adtam, a marha fejemmel, pláne, hogy nemsokára kifújta a kölyök munkanélküli segélye.

Kifújta.

– Nézze, ha egyszer szeretek egy nőt, akkor a gyerekeit is szeretem, nem? Az enyém is szerette őt, mármint a Margitot. Azt kérdezte tőlem: apu, hogy szólít-

sam? Margit, az olyan izé... Mondtam neki: Gézukám, bárhogy szólíthatod, csak édesanyádnak nem, mert édesanyád csak egy volt neked. Azt kérdi: és úgy, hogy Margit anyu? Margit anyu, az rendben volt.

Nagy ég, még hova száguld ebben a pulóvervastag ködben ez a taxi? Nem értett félre valamit a jóember?

– Aztán Margit anyu is azzal jött, hogy nagy a drágaság, emeljem meg a kosztpénzt. Megemeltem, de a koszt egyre gyérbb lett. Margit anyu lehelete viszont egyre pálinkaszagúbb. A ráadás kosztpénz a mozgásán is meglátszott. Csakhogy én addigra már fülig szerelmes voltam, hát hagytam, fő, hogy jól érezze magát. Hát nem hülye az ember?

Az emlékek hatására dühödten beletaposott a gázpedálba. A taxi újabb nagy hörrenéssel megugrott, mint egy megsarkantyúzott oroszlán. Még egy negyedóra, és eléri az országhatárt.

Nem mert szólni. Érezte, hogy ez az ember itt mellette tán nála is jobban szenved. Hogy muszáj kibeszélnie magából a fájdalmát.

A köd változatlanul sűrű volt. Sosem jutnak el a házig. Remélhetőleg legalább ez a szerencsétlen tudja, merre járnak. Vagy lehet, hogy háromszor-négyszer körbefurikázza a várost, a nagyobb bevétel végett?

– Látom, didereg – mondta az ember. – Itt van egy kis pálinka, húzza meg. Csak húzza meg bátran, meglátja, mindjárt átmelegszik.

Átnyújtott egy kis laposüveget, ugyanolyat, mint amilyenből ő ivott a vonatban. Az üveg félig volt tele. Nagyot húzott belőle.

– Köszönöm, ez most tényleg jólesett.

A sofőr visszavette, szájához emelte, s ő is alaposat kortyolt. Szent ég, ez vezetés közben iszik! Amikor amúgy is óránként legalább százal száguldanak egy láthatatlan tájban, láthatatlan úton.

– Nyolc hónapig voltunk együtt. És egyre inkább azon vettem észre magam, hogy én itt, kérem, palira vagyok véve. A Margit anyu kilenc éve volt özvegy, és jól kitanulhatta az özvegységet. Társkereső szolgálat, egy-egy naiv ürge, akit egy darabig fejni lehet. Aztán jöhet egy másik. Egy-egy összekacsintásból azt is kiolvastam, hogy ezek ketten, anya és fia, ezt már rendszeresen kidolgozták. A kölyöknek esze ágában nem volt, hogy munkát keressen. Minek, ha egyszer a más pénzén vedelhet meg diszkózhat? Ha akad egy jó bolond, aki az anyja kedvéért eltartja? Na, a nyolcadik hónap végén aztán begurultam és kivettem a szűrűket, játsszák ezt mással, de ne velem. Pedig azt hittem, beledöglök, annyira fájt. Sose legyen szerelmes az úr. Azóta a Gézukámnak ő már megint csak Margit, anyu nélkül, ha szóba kerül. Szegény kölyök. Már már úgy festett a dolog, megint lesz neki anyja.

A taxi hirtelen fékezett, megállt. Mint aki tudja, hogy ez itt egy történet vége.

– Na, itt is volnánk.

Hála a mennybélének, gondolta. Mégiscsak sikerült épségben megérkeznie. Egy pillanatra átfutott az agyán, hogy jobb volna megkérnie a sofőrt, várjon még, hát ha mégsem hajlandók itt befogadni éjszakára, s akkor mégiscsak a vasúti váróteremben kéne meghálnia. De visszariadt a gondolattól, hogy ezt az eszelős szágul-

dást még egyszer végig kell csinálnia a ködös éjszakában.

– Mennyi lesz?

– Semennyi. Az úrnak semennyi. Az úr rendes ember, végighallgatott. Engem nemigen szoktak végighallgatni az utasok. Azt hiszik, a borraival a vigasz. Az úrtól még a pusztá viteldíjat sem fogadnám el, nem én. – Azzal szájához emelte a laposüveget és felhőrpintette a pálinka maradékát is.

– Hát... nagyon köszönöm. Kívánom, hogy a Jóisten segítse hozzá, hogy találjon valakit, mindkettjük számára. És boldog karácsonyt.

– Az úrnak is.

Kikászálódott a kocsiból, a hátsó ülésről kiemelte a bőröndöt, és a ház felé fordult, hogy bemenjen. De a ház helyett a vasútállomás épületének körvonalai derengtek föl előtte a ködben. Ezt először annyira hihetetlennek találta, hogy közelebb ment az épület bejáratához, és belesett az ajtó üvegablakán. Valóban az állomásépület volt. A két várakozópad egyikén még ott hevert a kezeslábasba öltözött férfi is, a szemére húzott svájcisapkával. Mintha meg sem mozdult volna azóta, hogy utoljára látta. Vagy amióta először látta annak idején, amikor itt hagyta a családját, az alkoholista asszonyt meg a járóképtelen fiacskájukat. A fiú most húszéves. Az intézetből összesen kétszer írt neki. Először csak annyi állt a levélben: APU!!! Meg az aláírása: Géza. Másodjára már csupán egy üres papír zizegett a neki címzett borítékban. Pedig ő a gyerek minden születésnapjára és minden karácsonyra küldött neki ajándékot. Könyvet. Mindig egy-egy könyvet.

Most is azt hoz neki karácsonyra. És most ő maga hozza, személyesen.

– Hé! – rohant vissza a sofőr felé. – De hisz ez a vasútállomás!

– Hogyhogy? Mi egyéb volna? Az úr nyilván a pesti vonattal érkezett, és szeretne eljutni valahová, nem?

– Hát persze, hiszen már mondtam hová, nem emlékszik? – És elismételte a címet.

– Jé – mondta a láthatatlan arcú sofőr –, ezt az utcanevet már sokan mondták be nekem, de így még senki nem ejtette. Valami tanárember az úr?

– Na ne vicceljen, jóember! – Most már fölpaprikázódott. – Nem fecsegni akarok, hanem eljutni a címre, amit megadtam!

– Sajnálom, de nem vihetem el – szólta ki a taxi sötétjéből a hang. – Tudja, van nekem egy húszéves fiam, aki nem tud jární. Kisgyerekkora óta nem tud. Az anyja meghalt, én tartom el. Ha nekem valami bajom esnék, nem volna, aki ellátná. Pedig olyan okos, hogy olyat az úr még nem látott. Hát hogy merésznék ekkora pamutsűrű ködben útnak indulni, még akár olyan közelre is, mint ahová az úr igyekszik? Meg aztán, mi tagadás, ittam. Ha az úr tudná, mennyi bajom van nekem, nem is csodálná. Meg hideg is van. Láthatja, még haza sem merek elindulni ekkora ködben, a fiamhoz. Pedig alig várom, hogy otthon legyek, mellette. De utast ilyen körülmények közt nem vehetek föl, ugye belátja az úr? Ezért is nem ég a szabadjelzőm.

A szabadjelző csakugyan sötét volt. A ködben nem volt kivehető, vajon vízszintes, avagy függélyes irányban sötét-e.

TIMÁR GYÖRGY FONTOSABB MŰVEI

- AZ ISZONYAT NAPTÁRA. Magvető Kiadó, 1961.
- JERIKÓ. Szépirodalmi Könyvkiadó, 1968.
- HÁRMASOLTÁR. Szépirodalmi Könyvkiadó, 1974.
- SZÁZHÚSZ KÖLTŐ. Válogatott versfordítások. Európa Könyvkiadó, 1977.
- NEM ÉN ÍRTAM. Szépirodalmi Könyvkiadó, 1979.
- TÁJKÉP LOVAKKAL. Mai francia költők. Európa Könyvkiadó, 1982.
- NEVETŐ LEXIKON. Gondolat Kiadó, 1983.
- SZAJNA-PARTI EROSZ. Hat évszázad pajzán francia versei. (Vál. bev. és a jegyzeteket írta T. Gy.) Európa Könyvkiadó, 1984; 1985; 1989.
- VÁLOGATOTT AGYRÉMEIM. Múzsák Kiadó, 1985.
- AMI GYORSABB A HALÁLNÁL. Szépirodalmi Könyvkiadó, 1986.
- A DUNA TITKAI. Móra Könyvkiadó, 1988.
- SZÓKON TÚLI HANG. Belvárosi Könyvkiadó, 1995.
- FÖLMERÜLT ATLANTISZ AVAGY A SZERELEM REGÉNYE. Orpheusz Kiadó, 1996.
- ANGYALAINK ALUSZNAK. (Versek) Fekete Sas Kiadó, 1998.
- NEVETŐ LEXIKON ÉS AGYRÉMSZÓTÁR. Fekete Sas Kiadó, 2000.
- GYERMEK ÉS KORA. Athenaeum 2000 Kiadó, 2000.
- AZ ISZONYAT ÁRNYÉKA. Múlt és Jövő Kiadó, 2000.
- ESTE A HEGYEN. (Versek) Fekete Sas Kiadó, 2002.
- GOUTTES DE PLUIE. Poésie de Hongrie du XXème siècle. Fekete Sas Kiadó, 2001.
- SZLENG-SZÓ-SZEDET (Fazakas Istvánnal). Fekete Sas Kiadó, 2003.

- Bonnefoy, Yves: Még egyre az a hang. Vál., ford. és utószó T.GY. Európa Könyviadó, 1973.
- Goffin, Robert: A költészet Ariadné-fonala. Ford., utószó és jegyzetek T.GY. Gondolat Kiadó, 1972.
- Flamand közmondások. Id. Pieter Brueghel festménye nyomán készült képeskönyv. Versford. T.GY.
- Scheinert, David: Pierre Bejut színeváltozása. Ford. és utószó T.GY. Európa Kiadó, 1979.
- Simenon, Georges: Maigret első nyomozása. Ford. T.GY. Európa Könyvkiadó, 1977.
- Vergatfig, Bernard: Versei. Vál., ford és utószó T.GY. Európa Könyvkiadó, 1984.

UTÓSZÓ

Szívesen tettem eleget a felkérésnek: írjak utószót Timár György legújabb, sajnós, posztumusz kötetéhez, ami novelláinak válogatását tartalmazza. Teszem ezt annak ellenére, hogy jómagam sem az előszókat, sem az utószókat nem szoktam elolvasni. Kivéve azokat az eseteket, amikor magától a szerzőtől származnak. Ha ugyanis az a szándéka a szerzőnek, hogy még műve megismerése előtt mintegy útbaigazítson, illetve elolvasása után azon melegében közrehasson véleményem kialakításában, joga is van hozzá, és bizonyára oka is. Felmerül a kérdés: ha ez a véleményem, miért írtam utószót Timár György novelláinak válogatásához?

Ez az utószó, teljes összhangban a fentebb kifejtett állásponttal, nem befolyásolja az olvasót véleménye kialakításában. Magyarázni sem óhajtom az olvasottakat. Szándékom az, hogy felhívjam a figyelmet Timár György sokoldalúságára, érdekes személyiségére. Arra, hogy milyen széles érdeklődési körű, enciklopédikus tudású alakja volt alkotói működésének ötven éve alatt a magyar szellemi életnek, amelynek az elitjéhez tartozott. Szándékosan használok az irodalmi életnél szélesebb fogalmat: szellemi elit. Timár György, az imént olvasott novellák írója nem csak prózaíró volt, nemcsak költő és műfordító, hanem humorista is, ismeretterjesztő is, olykor közíró és – nem utolsósor-

ban – a magyar nyelvet tudományos szinten művelő és elemző nyelvész. Mindezt sajnos kevesen tudják.

Az emberek többsége valamely műfajt kedvel, és annak keretén belül szeret meg egy alkotót. Ami az adott műfajon kívül esik, arról többnyire keveset tud, és nem gondol arra, hogy például az a Timár György, akinek a novelláit olvasta, azonos a már számos kiadásban megjelent, a magyar kabarék műsoraiban gyakran idézett *Nevető lexikon* gyilkos iróniájú, de mindig mértéktartó címszavainak szerzőjével. És ki gondolná, hogy a humorista költötte az 1944. év borzalmaint felidéző kötetben, *Az iszonyat árnyékában* közreadott verseket. Merem megállapítani, hogy ha működésük ideje egybeesik – csak kevés híja volt –, akkor Karinthy Frigyes vetélytársat látott volna az *Agyrémszótár* szerzőjében. Akik viszont csak irodalmi alkotásait ismerik, ha meglátják is egy antikvárium kirakatában *A Duna titkait*, aminek megjelenésekor tetőponton volt a Bős–Nagymaros vita, álmukban sem gondolnák, hogy írója, Timár György ugyanaz a nyelvész, aki a Népszavában három-négyhetenkint megjelenő írásaiban pécézi ki – sohasem bántóan, de mindig célba találóan – a politikusok nyilatkozataiban és a sajtóban észlelt hibákat és tévedéseket.

Timár György másik arculata a fordítói. Fordított spanyolból, olykor németből és angolból, de legközelebb a francia állt hozzá. A magyar nyelv mellett még egy anyanyelve volt; amolyan fogadott, de nagyon szeretett anyanyelv volt számára a francia nyelv,

amelyen még verseket is írt. Szívügye volt nemcsak az, hogy a francia irodalom minél több alkotását lefordítsa, hanem az is, hogy a magyar költészetet eljuttassa a francia nyelvterületre. PEN-titkári működése alatt ugyanúgy, mint azután is, ezen munkálkodott egyrészt fordítóként, másrészt mecénásként: részt vett egy francia nyelven kiadott magyar költői antológia finanszírozásában.

Az eddigiekben meglehetősen tény- és adatszerűen írtam a 2003 nyárutóján eltávozott Timár György barátomról. Ezzel akartam felhívni az olvasó figyelmét Timár életművére. Most pedig közreadom urnájának sírba helyezésekor mondott megemlékezésemet.

Gyuri!

Az elmúlt tíz évben naponta találkoztunk – ha nem is személyesen, hiszen egyre kevésbé vagyunk közlekedőképesek –, de telefonon annál többet beszélgettünk. Ismeretségünk életünk alkonyán barátsággá fejlődött, kapcsolatunk sokkal régebbi keletű. Kamaszkoromban abban a városmajori, Szamos utca 7. sz. házban laktam, amelyben édesanyád is. Te nagyapádnál a közeli Nyúl utcában laktál és gyakran fordultál meg a Szamos utcában. Én – ahogyan ez lenni szokott – nem emlékeztem a nálam öt-hat évvel fiatalabb kis srádra, csak édesanyádra. Sok évvel később, mikor a Szerzői Jogvédőben találkoztunk, tudtam meg, hogy régi ismerősök vagyunk. Mára megváltozott a helyzet: te elmész, és én emlékezem rád. Külö-

nösképpen pedig arra az idei meleg, szubtropikusan forró estére, mikor utoljára telefonáltál. Nem éppen a tévében látott filmről, nem valamely sporteseményről, nem a politikáról esett szó. Elpanaszoltad, hogy nem bírod a hőséget, rosszul érzed magad. Amikor fiad, akivel egy házban laksz, átment hozzád, már nem tudtál beszélni vele. Aznap volt utolsó kontaktusod a világgal, amelynek a dolgai iránt egész életedben érdeklődtél, amelynek ügyeiről barátaiddal oly sokszor beszélgettél.

Hetvenöt évesen távozol. Hetvenöt év nagy idő, de te nem öregedtél meg. Amikor veled beszélgettem, sohasem éreztem, hogy kortársam vagy, pedig műveltséged, ismeretanyagod lenyűgöző volt. Fiatallal beszélgettem, aki tud lelkesedni. Aki nemcsak akkor hatódott meg, amikor egy nemzetközi sporteseményen elért győzelem alkalmából felvonták a magyar trikolt és eljátszották a magyar himnusz, hanem akkor is könnyezett, amikor a már egy-két tucatszor látott *Casablancában* a Marseillaise-t éneklő franciák dalolása túlzengi, majd elnémítja a német indulókat harsogó nácikat.

Gyuri!

Te nem öregedtél meg. Te fiatalon mentél el. Szervusz.

Del Medico Imre

TARTALOM

A szarvas	5
Zárás előtt	9
A lóarcú lány	14
Az élmény	17
Gergő	34
Luxor kávéház	58
Pornó	64
Társulati vacsora	69
Titkos rekesz	91
A latrina Krisztusa	107
Török Anna hagyatéka	118
Ködben	123
<i>Timár György fontosabb művei</i>	133
<i>Utószó (Del Medico Imre)</i>	135

Országos Széchényi Könyvtár

OSZK

FEKETE SAS KIADÓ

Az 1795-ben alapított

Magyar Könyvkiadók és Könyvterjesztők

Egyesülésének tagja

1064 Budapest, Vörösmarty u. 53.

Telefon/fax: 332 8931

E-mail: feketesas@feketesas.hu

Internetes kisáruház és honlap: www.feketesas.hu

Felelős kiadó Fazakas István

Készült a szekszárdi Séd Nyomdában

Felelős vezető Katona Szilvia

Kiadványszám 171

ISBN 963 9352 71 3

TIMÁR GYÖRGY (1929-2003)

író, költő, műfordító, éles, de sohasem bántó glosszák szerzője, publicista, s olyan humorista, aki humorban nem ismer tréfát...

E posztumusz elbeszéléskötetében azon írásai szerepelnek, melyek különösen közel álltak szívéhez.

Van köztük realista és szürrealista, groteszk és hagyományosnak tűnő.

Az egyikben a figurák, a másokban a szituáció játssza a főszerepet; az egyik a közhelyes életek targédiáját vagy tragikomikumát, a másik a tragikus sorsok hétköznapi voltát idézi, jeleníti meg.

1200,-Ft

ISBN 963 9352 71 3

9 789639 352711

 Fekete Sas Kiadó